

Aalborg Universitet København

Mediernes terrorister

- En kvantitativ indholdsanalyse af mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam

Af

Christina Kamper Nielsen

Antal anslag: 178.938

Vejleder: Mikkel Fugl Eskjær

Speciale i kommunikation udarbejdet ved

Det Humanistiske Fakultet

Maj 2018

AALBORG UNIVERSITET

Abstract

On Friday the 13th of November 2015, Paris was hit by the most damaging terrorist attack since World War II. The Danish media covered the event intensively and shortly after the attack a survey showed that 21% of the Danes had had an increasing negative view on Muslims in Denmark.

On this background I examine *how the media's coverage of terrorism can explain the Danes increasing negative view on Muslims in Denmark*.

The theoretical foundation is theory regarding terror, Muslims and the intersection between these fields. Moreover the foundation is based on theory regarding agenda setting and the media's ability to influence *what* and *how* the public speaks and thinks about certain issues. Lastly, there is a brief examination of the development of the media, which has gone from being political to an omnibus press and is now headed towards a new system, that is more subjective and that has the needs of its consumers as their primary occupation.

The thesis is based on a quantitative content analysis using 216 articles from eight nationwide Danish papers. Amongst others I examine the papers use of five different frames and examine as a result of the use of these frames, how Muslims are portrayed. In continuation of this, I analyse if the media coverage can be characterized of moral panics.

The result shows that the negative media frames are overwhelmingly more present than the positive. It also shows that the focus of the media coverage of the Paris attack quickly activates a debate that deals with the fear of the decline in the Western values caused by the Muslims. Because of the negative frames are the most frequent; the Muslims are portrayed in accordance to neo-orientalism, which associate Muslims with terrorism, fundamentalism, anti-democracy and anti-modernity. Other than that, the media use uses heavy war rhetoric when describing the ongoing "war" between "us" and "them".

I then analyze that the debate is indeed characterised as moral panics, which is caused by a distorted and stereotypical coverage by the mass media. The moral panics are started by the terror attack in Paris as the trigger-event and the media's heavy and immediate coverage causes panic amongst the population.

Because of the way that the media associate Muslims with terrorism, the Muslims are seen as Folk Devils, that are the scapegoats of society, and our fear of terror is being projected onto the Muslims. We therefore see a rise in the negative views on Muslims and not a rise in the fear of terrorism.

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	2
Kapitel 1: Indledning og problemfelt.....	7
1.1 Specialets struktur	10
Kapitel 2: Litteraturgennemgang.....	11
2.1 Terror, muslimer og krydsfeltet derimellem.....	11
2.1.1 Litteratursøgningsstrategi.....	11
2.1.2 Ændret nyhedsdækning post 9/11 mod ny orientalisme.....	12
2.1.3 Mod forsoning	13
2.1.4 De fire bølger i global terrorisme.....	13
2.1.5 Den religiøse bølge.....	14
2.1.6 Mediernes og terroristernes symbiotiske forhold.....	14
2.1.7 Medierne og billederne i vores hoveder.....	16
2.1.8 Frygt og stereotyper som formidlingsredskab.....	16
2.1.9 Moralsk panik.....	18
2.1.10 Muslimer i dansk kontekst.....	19
2.2 Agenda-setting og mediernes magt til at sætte dagsordenen.....	20
2.2.1 Nyere agenda-setting teori.....	22
2.3 Mediernes udvikling.....	24
2.3.1 Fra partipresse til omnibuspresse.....	24
2.3.2 På vej mod et nyt pressesystem	25
2.3.3 Fra afsenderstyret til modtagerstyret.....	26
2.4 Opsamling	26
Kapitel 3: Metode	28
3.1 Forskningsdesign.....	28
3.2 Forskningsstrategi.....	29
3.3 Kvantitativ indholdsanalyse som metode.....	30
3.3.1 Kvalitativ vs. kvantitativ indholdsanalyse.....	30
3.4 Indholdsanalysen og agenda-setting.....	31
3.5 Design af indholdsanalysen.....	31
3.5.1 Population og stikprøve.....	32
3.5.2 Kodning af datamateriale.....	38
3.5.3 Analyse	38
3.6 Reliabilitet, validitet og generaliserbarhed.....	39
3.6.1 Reliabilitet.....	39
3.6.2 Validitet.....	40
3.7 Videnskabsteoretiske implikationer	41
3.7.1 Den hermeneutiske cirkel og forforståelsen	42
3.8 Opsamling	44

Kapitel 4: Analyse.....	45
4.1 Overblik over analyseperioden.....	45
4.1.1 <i>Ændring i mediernes dækning efter 9/11</i>	48
4.2 Undersøgelsesspørgsmål 1: Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?	51
4.2.1 <i>Salienc: Terror og muslimers kvantitative eksponering</i>	51
4.2.5 <i>Opsummering: Mediernes salience</i>	54
4.2.6 <i>Uddybende kategorier</i>	55
4.2.7 <i>Opsummering: Uddybende kategorier</i>	56
4.2.8 <i>Hvem taler? – Problemstillingens issue proponents</i>	56
4.2.9 <i>Opsummering: Problemstillingens issue proponents</i>	59
4.2.10 <i>Entmans rammefunktioner: Er artiklen fremet?</i>	59
4.2.11 <i>Opsummering: Entmanns rammefunktioner</i>	60
4.2.12 <i>Tematiske frames</i>	61
4.2.13 <i>Opsummering: Tematiske frames</i>	62
4.2.14 <i>Overordnede fortællerramme</i>	63
4.2.15 <i>Opsummering: Overordnede frames</i>	66
4.3 Delkonklusion.....	66
4.4 Undersøgelsesspørgsmål 2: Hvilke frames er fremtrædende?	66
4.4.1 <i>Frame 1: Samarbejde mod Islamisk Stat</i>	67
4.4.2 <i>Frame 2: Vores vestlige værdier er truet</i>	68
4.4.3 <i>Frame 3: Brobygning</i>	70
4.4.4 <i>Frame 4: Islam som baggrund</i>	72
4.4.5 <i>Frame 5: Terrorens fremryk</i>	74
4.5 Delkonklusion.....	75
4.6 Undersøgelsesspørgsmål 3: Hvordan fremstilles muslimerne?	76
4.6.1 <i>Neo-orientalismen</i>	76
4.6.2 <i>Krigsretorik og dommedagsprofetier</i>	79
4.6.3 <i>Alle muslimer står til ansvar for terror</i>	80
4.7 Delkonklusion.....	82
4.8 Undersøgelsesspørgsmål 4: Kan mediedækningen karakteriseres som moralsk panik?	83
4.8.1 <i>Mediernes formidling af frygt</i>	83
4.8.2 <i>Moralsk panik som følge af mediernes frygt-diskurs</i>	86
4.9 Delkonklusion.....	92
Kapitel 5: Diskussion	94
5.1 Dagsorden i analyseperioden	94
5.2 Er der noget om snakken?.....	95
5.2.1 <i>Integrationen i Danmark er en overset succes</i>	96
5.3 Europa skrider mod højre	96
5.4 Medierne med mest magt.....	97

Kapitel 6: Konklusion og perspektivering.....	99
6.1 Perspektivering	101
Litteraturliste	102

Kapitel 1: Indledning og problemfelt

Den 13. november 2015 blev Frankrigs hovedstad, Paris, ramt af terrorangreb. Fra omkring kl. 21.20 og 15 minutter frem fandt seks separate og simultane angreb sted, som kostede 130 mennesker livet og sårede 352. Blandt andet på spillestedet Le Bataclan, hvor fire bevæbnede gerningsmænd skød og dræbte 89 koncertgængere. Terrorangrebet var det blodigste angreb på Frankrig siden Anden Verdenskrig.

Islamisk Stat tog allerede dagen efter ansvaret for angrebet i en offentlig erklæring og kaldte angrebet et "velsignet angreb på korsfarernationen Frankrig" (DR Nyheder 2015).

Erklæringen fremfører videre, at angrebene i Paris skal vise Frankrig, at landet vil være jihadisternes vigtigste mål, så længe den franske regering fortsætter sin politiske kurs i Syrien. Senere samme dag offentliggjorde Islamisk Stat en online video, hvori der fremsættes flere trusler mod Frankrig. I videoen opfordres alle muslimer, der ikke er i stand til at rejse til Syrien, endvidere til på egen hånd at gennemføre hellig krig og angreb i de lande, de bor (DR Nyheder 2015).

Terrorangrebet blev dækket intensivt af de danske nyhedsmedier¹. I kølvandet på terrorangrebet blev der foretaget en Gallupundersøgelse for Berlingske, der viste, at hele 21% af den danske befolkning har ændret opfattelsen af muslimer i en negativ retning efter terrorangrebet i Paris (Nielsen 2015).

Det er ifølge Garbi Schmidt, professor i kultur- og sprogødestudier ved Institut for Kultur og Identitet på RUC, meget bekymrende: "Det er ikke overraskende for mig, at der kommer den reaktion, hvor hver femte dansker har ændret deres generelle syn på muslimer. Men jeg synes, det er bekymrende, at det er så mange," siger hun og fortsætter: "Frygt gør noget ved os. Det er stærkt og betydningsfuldt, og det er det, terroristerne ved", siger hun. (Nielsen 2015).

Også Kasper Støvring, ekstern lektor ved Institut for Kulturvidenskaber på Syddansk Universitet kalder tendensen dystre: "Det er selvfølgelig meget dystre tendenser.

---

¹ En søgning på Infomedia, med søgestrengen "*terror* Paris*", fra den 13. november 2015 og fire uger frem viser, at der findes 16.714 artikler, der med rimelighed kan tænkes at omhandle terrorangrebet i Paris (alle medier og artikeltyper medregnet)

Men det er en naturlig forlængelse af den udvikling, vi i Danmark og Europa har været i længe, og vi ved, at dramatiske begivenheder som terror i høj grad er med til at præge folkestemningen" (Nielsen 2015).

Denne tendens er understreget i Tryghedsmålingen for 2015 (Trygfonden 2016) udarbejdet af TrygFonden, der klarlægger danskernes syn på terror. Her svarer 24 pct., at truslen om terror i Danmark kan nedsættes, hvis Danmark tager færre flygtninge ind (Trygfonden 2016, s. 22). Det bemærkelsesværdige i Tryghedsmålingen er dog, at danskernes frygt for terror ikke er steget efter angrebet i Paris, men at de voldsomme hændelser derimod har haft en negativ påvirkning af vores syn på indvandrere og muslimer. Næsten to ud af tre ser religiøse modsætninger og indvandringen fra muslimske lande som en vigtig forklaring på terrorproblemet, og der er et stort flertal, der peger på, at udlændingemyndighederne har en rolle at spille i terrorbekæmpelsen (Trygfonden 2016, s. 13).

Det er altså bemærkelsesværdigt, at terrorangrebet ikke har gjort danskerne mere bange for risikoen terrorangreb, men derimod givet mange et stigende negativt syn på muslimer i Danmark.

Medierne besidder en magt til at sætte samfundets dagsorden og bestemmer dermed de emner og hændelser, samfundets borgere bliver eksponeret for og diskuterer. Ifølge nyere forskning indenfor dagsordenfastsættelse er medierne ikke blot med til at bestemme, *hvad* vi taler på, men også *hvordan* vi tænker om bestemte emner. Ved at skildre begivenheder gennem bestemte fortællerrammer, har de mulighed for og magt til at kunne påvirke, hvordan problemstillingen opfattes af modtagerne: "Media frames influence opinions by stressing specific values, facts, and other considerations, endowing them with greater apparent relevance to the issue than they might appear to have under an alternative frame" (Nelson, Clawson og Oxley 1997: 569).

Medierne spiller derfor en aktiv rolle i at forme befolkningens holdning gennem deres nyhedsformidling. McCombs (2004, s. 1) forklarer: "For nearly all of the concerns on the public agenda, citizens deal with a second-hand reality, a reality that are structured by journalists' reports about these events and situations". Det gjaldt, da McCombs første gang fremførte dette udsagn, og det gælder stadig i dag. De fleste af os oplever aldrig hændelser

som eksempel terrorangreb på første hånd, men forstår dem udelukkende gennem massemediernes filtrerede dækninger.

Hervik (2002, s. 189) forklarer, at det sprog og de billeder, danskerne bruger i deres møde med etniske religioner, erhverves gennem medierne. De besidder derfor en magt til at forme vores synsvinkler, images, kategoriseringer og argumenter mod disse. Det har den konsekvens, at mange ikke er i stand til at tænke i alternativer, og ofte kan heller ikke deres sociale erfaring modsige de billeder, medierne sender i hovedet på dem.

Jeg synes derfor, det er interessant at undersøge, hvordan medierne fremstiller muslimer i sammenhæng med terrorisme, eftersom det kunne tyde på, at der er korrelation mellem mediernes fortællerramme og danskernes stigende negative syn på muslimer i Danmark. Derfra udledes følgende problemformulering:

Hvordan kan mediernes dækning af terrorisme være med til at forklare danskernes stigende negative syn på muslimer i Danmark?

For at konkludere på ovenstående problemformulering undersøges følgende fire undersøgelsesspørgsmål:

- Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?
- Hvilke frames er fremherskende?
- Hvordan portrætteres muslimerne?
- Kan mediedækningen karakteriseres som moralsk panik?

1.1 Specialets struktur

Specialet består af 6 overordnede kapitler:

Kapitel 1 Indledning og problemfelt	Kapitel 2 Litteratur- gennemgang	Kapitel 3 Metode	Kapitel 4 Analyse	Kapitel 5 Diskussion	Kapitel 6 Konklusion og perspektivering
--	---	----------------------------	-----------------------------	--------------------------------	--

Kapitel 2 tilbyder en gennemgang af teori og eksisterende litteratur på feltet for terror, muslimer og krydsfeltet derimellem. Derudover behandles teorien om agenda-setting og der gives en kort gennemgang af mediernes udvikling. Kapitel 3 redegør for specialets metode, herunder undersøgelsesdesign og – strategi samt empiriindsamling og –behandling. I kapitel 4 analyseres den indsamlede empiri, og der svares på de fire undersøgelsesspørgsmål. I kapitel 5 diskuteres andre faktorer, der kan påvirke befolkningens syn på muslimer og til sidst sammenholdes specialets problemformulering i en konklusion og afslutningsvis perspektiveres specialets resultater til andre undersøgelsesområder.

Kapitel 2: Litteraturgennemgang

I det følgende afsnit, vil den teori, som specialet tager afsæt fra, blive gennemgået. I forlængelse af introduktionen til problemfeltet, vil der blive gennemgået teori omhandlende terror, muslimer og krydsfeltet herimellem, som inkluderer stereotypisering og moralsk panik. Herefter vil der blive introduceret teori om agenda-setting og framing for at forklare, hvordan medierne kan være med til at påvirke danskernes holdning til muslimer i Danmark. Disse emner er i forhold til nærværende problemfelt så nært beslægtet, at der hentes inspiration til analysen fra litteratur fra alle ovenstående forskningsområder.

2.1 Terror, muslimer og krydsfeltet derimellem

2.1.1 Litteratursøgningsstrategi

Mediernes dækning af terrorisme, fremstilling af muslimer og krydsfeltet derimellem har længe været genstand for undersøgelse. Derfor findes der en betydelig mængde, især amerikansk, forskningslitteratur, der i forskellige sammenhænge beskæftiger sig med dette felt. For at indkredse emnet er der i dette speciale derfor benyttet søgemaskinen Ebscohost til at finde relevant forskningslitteratur. Ebscohost benyttes, da der på Ebscohost findes en stor mængde databaser, der giver fuldtekstsadgang til tidsskrift- og avisartikler, e-bøger, afhandlinger og andre publikationer indenfor en bred vifte af emner.

På Ebscohost er følgende nøgleord benyttet: Terror* AND media AND muslim*. Der afgrænses ved udelukkende at søge efter akademiske artikler udgivet mellem år 2000 og januar 2018. Perioden fra år 2000 er valgt for at kunne identificere, hvordan forskningen i det nye århundrede tegner sig og for at inkludere artikler, der blev udgivet i kølvandet på 9/11. Endvidere er kun artikler på engelsk medtaget. Ebscohost identificerede 298 artikler ud fra disse kriterier. Herefter er der foretaget en grov gennemgang af overskrifter og abstrakts for at se, om emnet er relevant, og om alle nøgleordene fremgår. Meget situationsspecifikke artikler samt artikler omhandlende et meget afgrænset geografisk område er ignoreret. På denne måde, er der ekskluderet 254 artikler og derved fundet 44 artikler, som endnu engang er gennemgået. Endeligt er søgningen endt med 19 artikler.

Udover Ebscohost er der fundet yderligere litteratur ved at identificere gennemgående baggrundslitteratur i de pågældende artikler og andre specialer, der er læst i forbindelse med dette speciale.

2.1.2 Ændret nyhedsdækning post 9/11 mod ny orientalisme

Mange studier påviser, at der siden terrorangrebet i New York i 2001 er sket en markant ændring af mediernes nyhedsdækning af terrorisme, hvor terrorisme og muslimer sættes i forbindelse med hinanden (Powell 2011; Kumar 2010; el-Aswad 2013; Akram 2002; Ibrahim 2010). Disse studier har påvist, at de medieframes som benyttes efter 9/11 i dækningen af islam og muslimer er baseret på en beskrivelse af en religion og et folk, som et anderledes og truende "Andet" (Rane & Erwat 2012, s. 312).

Retorikken er efter 9/11 blevet mere fjendtlig overfor muslimer og blandt andre Morin (2016) påviser, at identiske episoder bliver kaldt henholdsvis "terrorangreb" og en "kriminell handling" alt efter om gerningsmanden er muslim eller ikke-muslim og indikerer herved, at når gerningsmanden er muslim, er islam den direkte årsag til episoden.

Edward Said skrev i 1978 monografien, "Orientalism", om, hvordan Vesten, især koloniseringsimperierne Frankrig og Storbritannien, i næsten 2000 år har kæmpet mod og domineret Østen gennem kolonisering ved at tvinge dem til at påtage sig Vestens værdier, kultur og politik. I forlængelse af Suids (1978) udlægning har talrige studier påvist, hvordan mediernes fremstilling af muslimer er gået fra "klassisk" orientalisme før 9/11 til en slags neo-orientalisme, som kobler islam sammen med blandt andet global terror, fundamentalisme, fascisme, autoritetsisme, antimodernitet og antidemokrati (el-Aswad 2013; Tuastad 2003; Samiei 2010). Amin-Khan (2012, s. 1596) ser i medierne også tegn på en neo-orientalisme, hvor et af kendetegnene er, at islam ses som den absolutte antitese af Vestens civilisation. Vultee (2009, s. 623) har fundet samme tendens og konstaterer: "The modern image of an irrational, backward East that can never reconcile with the rational, progressive West echoes centuries of Orientalist conventional wisdom".

2.1.3 Mod forsoning

Selvom de fleste studier påviser mediernes negative portrættering af muslimer, findes der studier, der konstaterer, at medierne også har positive portrætteringer (Alsultany 2013; Bleich et al 2016; Rane & Ewart 2012). Bleich et al (2016) har undersøgt hver fjerde overskrift i The New York Times fra 1985-2013, som omhandler islam eller muslimer. Her konkluderer de, til deres egen overraskelse, at overskrifterne på længere sigt er blevet mere positive, selv efter 9/11. Mest overraskende er det, at konkrete terrorangreb har haft den største systematiske positive effekt på overskrifterne; De første fire uger efter hvert islamistisk terrorangreb i Amerika, blev overskrifterne signifikant mere positive end de fire uger op til angrebet. Dog faldt overskrifterne efter fem måneder tilbage til den samme tone, de havde haft umiddelbart før angrebene.

Et australsk studie foretaget af Rane & Ewart (2012) af de australske nyhedsprogrammernes framing af markeringen af tiårsdagen for 9/11 viser, at størstedelen af de frames, der var til stede i nyhedsdækningen, var baseret på erindring af ofrene og forsoning. Indenfor disse frames blev Taliban og Al-Qaeda nævnt, men fremlagt som værende uden for den islamiske mainstream (Rane & Ewart 2012, s. 318). Navnlige fraværende fra mediedækningen var de typiske stereotype billeder på islam og muslimer, som man finder i mange andre studier. Rane & Ewart (2012, s. 319) beskriver dette som en journalistisk evolution.

2.1.4 De fire bølger i global terrorisme

For at nuancere koblingen mellem muslimer og terrorisme gives i det følgende en kort, historisk gennemgang af global terrorisme. Global terrorisme har historisk set vist sig som fire bølger siden 1880'erne. Hver bølge har haft deres egne specielle karakterer, formål og taktikker (Rapoport 2001, s. 420). De fire bølger er: Den anarkistiske bølge, afkoloniseringsbølgen, det nye venstre og den religiøse bølge (Rapoport 2001).

Ifølge Rapoport (2001, s. 420) er alle bølger opstået på samme måde: "Major unexpected political turning points exposing new government vulnerabilities precipitated each wave". Figur 1 viser en oversigt over de fire bølger. Hver bølge har indtil nu været en generation, og hvis udviklingen former sig, som den historisk har gjort, har Rapoport udregnet, at den nuværende, religiøse bølge vil vare indtil midt i 2020'erne.

Bølge	Udgangspunkt	Formål	Fremtrædende bevægelser	Udtryk
Den anarkistiske bølge (1879-1919)	Fremkomsten af den første terrorbevægelse, Narodnaya Volya, i 1879	Radikal ændring af samfundet: "Raise the consciousness of the masses"	Narodnaya Volya, IMRO, Young Bosnia, the Serbian Black Hand	Mord på prominente embedsmænd
Afkolonisering sbølgen (1920'erne-1960'erne)	Fremkomsten af The Irish Republican Army, IRA, i 1919	National selvbestemmelse	IRA, Irgun, PLO	Guerillalignende hit-and-run aktioner mod politistyrker og militær
Det Nye Venstre-bølgen (1960'erne-1980'erne)	Modsvaret på Vietnamkrigen	Opgør med kapitalismen og opposition til USA	WUO, RAF, De Røde Brigader, AD, PLO	Kidnapning, flykapringer, mord på politiske ledere
Den Religiøse bølge (1980'erne-	Den islamiske revolution i Iran i 1979	At skabe sekulære suveræne stater	Al-Qaeda,	Angreb på civile ved selvmordsaktioner

Figur 1: Oversigt over terrorismens fire bølger (Rapport 2001).

2.1.5 Den religiøse bølge

Som det ses i tabellen ovenfor befinder vi os i dag indenfor den religiøse bølge. Den opstod i takt med, at temperaturen steg mellem Den Kolde Krigs rivaler, og der samtidig skete en række vigtige politiske forandringer; Det sovjetiske nederlag i Afghanistan i 1989 kombineret med begivenheder som den iranske revolution et årti tidligere, bevirkede at fokuset begyndte at skifte til religion både blandt forskere og politikere, og der opstod herved en ny bølge indenfor terrorisme (DeFoster 2017, s. 26).

I den religiøse bølge fremhæves stigningen i fremtrædende, eksplicit religiøse terrorgrupper. I stedet for specifikt politiske eller revolutionære bevæggrunde, som man havde set tidligere, blev religionen selv betragtet som den dominerende karakteristik for denne bølge af terrorisme (DeFoster 2017, s. 26).

2.1.6 Mediernes og terroristernes symbiotiske forhold

Siden starten af den tredje bølge i 60'erne har medierne spillet en vigtig rolle i terrorismens udførelse. Her begyndte mange forskere at opfatte terrorisme som en opmærksomhedssøgende strategi og så en tendens til "terrorisme som teater". Jenkins (1975) mente, at terrorangreb ofte er koreograferet til netop at opnå så meget medieopmærksomhed

som muligt og fremførte: "Terrorism is aimed at the people watching, not at the actual victims. Terrorism is a theatre" (Jenkins 1975, s. 16). Margaret Thatcher byggede i 1985 ovenpå denne terrorisme-som-teater metafor, da hun berømt omtalte mediernes dækning af terrorisme som den ilt, terrorister og terrorgrupper er afhængig af og argumenterede i forlængelse heraf, at demokratiske nationer skulle finde en måde hvorpå de kunne "udsulte" terroristerne fra at opnå den opmærksomhed (DeFoster 2017, s. 32).

I virkeligheden er det ikke kun terroristerne, der har brug for dramatisk formidling. Det har medierne også. Terroristerne tilbyder medierne uimodståelig dramatiske og nyhedsværdige historier. Miller (1982) forklarer at:

Terrorism and the media are entwined in an almost inexorable, symbiotic relationship. Terrorism is capable of writing any drama — no matter how horrible — to compel the media's attention.... Terrorism, like an ill-mannered enfant terrible, is the media's stepchild, a stepchild which the media, unfortunately, can neither completely ignore nor deny (Miller 1982, s. 1).

Medierne og terrorister indgår i et symbiotisk forhold, hvor medierne, ifølge professor i politisk og juridisk kommunikation, Joseph Tuman (2010), naturligt er "drawn to stories that suggest conflict and the potential for what is shocking and sensational" (Tuman 2010, s. 196) og siden terrorisme består af "(...) Threat- and violence-based communication processes between terrorist (organization), (imperiled) victims, and main targets (...)" (Schmid & Jongman 2005, s. 28), tiltrækker det naturligt mediernes opmærksomhed. Et eksempel på dette er selvfølgelig 9/11, som fra terroristernes synspunkt var en perfekt koreograferet produktion rettet mod det amerikanske og internationale publikum. Det var dramatisk og begivenhedsrigt, og sikrede derved mediernes opmærksomhed. Det resulterede i, at der blev spredt markant frygt blandt befolkningen, hvor 9 ud af 10 i dagene efter var bange for, at der skulle ske flere angreb, og at de selv ville blive impliceret i et angreb (Powell 2011, s. 92).

Den maksimale effekt af en terrorhandling kommer af en udbredt mediedækning, som skaber frygt hos befolkningen og som i sidste ende er med til at fokusere opmærksomheden hos landets beslutningstagere på økonomiske og militære ressourcer til bekæmpelsen af terror (Powell 2011, s. 92).

2.1.7 Medierne og billederne i vores hoveder

Som medieforbrugere eksponeres vi dagligt for et hav af nyheder og information. Og selv om studier viser, at mange føler eksponeringen som et decideret informationsoverload fortsætter medierne i stigende grad med at øge deres nyhedsproduktion og deres tilgængelige nyhedsplatforme i et forsøg på at imødegå og holde på deres læsere (Holton & Chyi 2012, s. 619). For at skabe en form for orden i det ekstreme nyhedsoverload placerer medierne begivenheder og personer i afgrænsede kategorier gennem de diskurser, de bruger i deres nyhedsdækning, hvor sproget bruges til at udtrykke stereotypiske idéer (Hinton 2000: 129).

Walter Lippmann udgav i 1922 værket, *Public Opinion*, som begynder med kapitlet: "The world outside and the picture in our heads", hvori han introducerer sit koncept om stereotypen. Han forklarer, hvordan den offentlige mening er formet og manipuleret. En forenkling af hans teori konkluderer, at vi lever i en andenhånds-verden. Han argumenterer for, at nyhedsmedierne er den primære kilde til billederne i vores hoveder, og fordi vi er opmærksomme på meget mere, end vi personligt har oplevet, er vores egen erfaring primært indirekte (Lippmann 1922, s. 5). Lippmann konkluderer derfor, at den eneste følelse, nogen kan have om en begivenhed, som de ikke selv var vidne til, er den følelse, som er vakt af deres mentale billede af den pågældende event, som er skabt andetsteds (Lippmann 1922, s. 11). Lippmanns kapitel om the world outside and the pictures in our head anses som det første spadestik til teorien om agenda-setting og mediernes magt til at sætte dagsordenen, som altså ikke er et nyt fænomen.

2.1.8 Frygt og stereotyper som formidlingsredskab

Mediernes brug af negative stereotyper af muslimer er blevet diskuteret i talrige studier. Her bliver de i brede termer repræsenteret som voldelige, onde terrorister (Saleem, Anderson & Lemieux 2017; Saleem & Anderson 2013; Akram 2002; Nacos & Torres-Reyna 2007).

Medierne har i denne forbindelse et præfereret udgangspunkt med en "os" mod "dem" retorik, som undersøges i et studie, der viser, at medierne også før 9/11 konstruerede en frygt-diskurs med en forsimplet "os" mod "dem" retorik. Under den Kolde Krig var retorikken sådan, at de onde sad i Moskva og hos russernes allierede, mens de gode sad i Washington og hos amerikanernes allierede. Ikke alle tilpassede sig dette perspektiv, men de, der gjorde, fandt det systematisk og let at forstå, og mange amerikanske

nyhedsorganisationer formede deres dækning for at imødegå dette verdensbillede; Det var krigsjournalistik ligesom det var krigspolitik (Seib 2005, s. 72). Stereotypiseringer gør derfor i stigende grad nyhedsstoffet nemmere at forstå, men forsimpler på en uhensigtsmæssig måde en meget kompleks virkelighed, hvor vigtige nuancer kan gå tabt.

Den amerikanske sociolog, David Altheide (2006), fokuserer på de amerikanske massemediers overvældende konstruktion og opretholdelse af en frygt-diskurs. Han undersøgte, blandt andet, mediernes brug af ordet "frygt" i forbindelse med ordet "terrorisme" 18 måneder før og 18 måneder efter 9/11, som viste en stigning på op mod 2950% af koblingen mellem de to ord (Altheide 2006, s. 431). Studiet viste endvidere, at frygt og terrorisme er bundet sammen med ordet "offergjort" (victimization). Det gør medierne blandt andet gennem en forenklet og stereotyp beskrivelse af virkeligheden:

Terrorism—and especially the attacks of 9/11—enabled political actors to expand the definition of the situation to all Americans as victims. Moreover, all those fighting to protect actual and potential victims should be permitted to do their work, unimpeded by any concerns about civil liberties or adding context and complexity to the simple analysis that was offered: Evil people were attacking good people, and evil had to be destroyed. (Altheide 2006, s. 432)

Altheide peger på, at ligesom i propaganda bruges ordet frygt gentagende gange ved at stereotypisere udefrakommende trusler og mistænkeliggøre "de onde" fremmede. Denne mediedækning kan skabe moralsk panik blandt befolkningen og implicerer, at *noget* må gøres, ikke kun for at besejre en specifik fjende, men også for at redde civilisationen (Altheide 2006, s. 429).

2.1.9 Moralsk panik

Den moralske panik, som Altheide (2006) nævner, har sin rod i Cohens teori fra 1973, *Folk Devils and Moral Panics*, om netop moralsk panik, som Cohen definerer på følgende måde:

A condition, episode, person or group of persons emerges to become defined as a threat to societal values and interests; its nature is presented in a stylized and stereotypical fashion by the mass media; the moral barricades are manned by editors, bishops, politicians and other right-thinking people; socially accredited experts pronounce their diagnoses and solutions; ways of coping are evolved or (more often) resorted to; the condition then disappears, submerges or deteriorates and become more visible. (Cohen 2002, s. 1)

Cohens teori udspringer af sit ph.d. studie, i hvilket han undersøgte de to rivaliserende britiske ungdoms subkulturer, Mods og Rockers, som skabte moralsk panik blandt den britiske befolkning. Cohens analyse af moralsk panik har været stærk indflydelsesrig i udviklingen af kritiske ideer om nutidige sociale bekymringer og angst i de sidste 40 år.

Moralsk panik er en kollektiv følelse af frygt, som spredes gennem massemedierne blandt et stort antal mennesker, og indikerer at noget ondt truer samfundets velvære. Ifølge Cohen følger udviklingen af moralsk panik altid et bestemt mønster, som han opdeler i fire faser² (Cohen 2002, s. 13):

- **Warning:** Nogen, noget eller en gruppe defineres som en trussel mod sociale normer eller samfundsinteresser, som giver anledning til offentlig bekymring.
- **Impact:** Hvor en katastrofe rammer og der i kølvandet på denne findes umiddelbar, uorganiseret svar på den død, skade eller ødelæggelse, som har fundet sted.
- **Inventory:** Truslen er afbildet i en simpel og ofte stereotypisk form af massemedierne, som spiller en central rolle ved at overdrive, forvrænge, forudsige, bruge symbolisme i form af stereotyper og skabe folk devils. Medierne fungerer derved som et framing-

---

² I sin undersøgelse af Mods and Rockers observerede Cohen syv stadier, som han dog videre siger, kan kondenseres ned til fire stadier.

apparat, hvor de fokuserer opmærksomhed på bestemte events og individer.

- Reaction: Der er et svar fra myndigheder og beslutningstagere og den moralske panik resulterer i sociale forandringer i samfundet.

Massemedierne spiller her en afgørende rolle, da det er gennem disse, den moralske panik spredes. Moralske panikker har ofte en karikeret eller stereotypisk "folk devil", hvorpå samfundets frygt er fokuseret. Folk devils er ofte marginaliserede etniske grupper, og bliver ved moralsk panik sydebukkene for samfundets bekymringer, da de afviger (oversat fra Cohens "deviance") fra samfundets normer. Den engelske sociolog, Kenneth Thompson (2005) har behandlet begrebet i en sociologisk ramme og sætter den moralske panik ind i en større, samfundsfaglig kontekst.

Selvom moralsk panik er et brugbart redskab til at forklare mediernes formidling af frygt blandt befolkningen, har teorien også modtaget kritik (blandt andre Thompson & Williams 2013; Hall 2012; McRobbie & Thornton 1995). Blandt andre har McRobbie og Thorntons (1995) kritiseret teorien ved at argumentere for, at massemedierne har ændret sig markant siden begrebets oprindelse, at folk devils er mindre marginaliserede end de dengang var, og at medierne ikke kun stigmatiserer folk devils, men også forsvare dem. Cohen svarer på disse kritikpunkter i introduktionen til den tredje udgave af *Folk Devils and Moral Panics* (2002) og lister blandt andet sociale teorier, som kunne have været brugbare, men som ikke var tilgængelige, da teorien oprindeligt blev udgivet (Cohen 2002, s. xxii). Derfor findes og opstår moralsk panik næppe i den eksakte form, som Cohen beskrev for 45 år siden, men principperne bag består stadig i dag.

2.1.10 Muslimer i dansk kontekst

Også i dansk kontekst har vi set lignende tendenser, hvor medier bruger frygt og stereotypisering af muslimer som formidlingsgreb.

Her har Hervik (2011) påvist, at det især er Jyllands-Posten, der er frontløber på negative, stereotype fremstillinger af muslimer og islam, der ofte handler om muslimer som en fjende. Denne framing ses i Herviks optik som en konsekvens af en stigning i nationalismen

i Danmark gennem de seneste 20 år og en almindelig naturalisering og legitimering af populistiske højreorienterede diskurser om ikke-vestlige immigranter generelt og især muslimske indvandrere.

Hervik udarbejdede også i 2002 en antropologisk undersøgelse af mediernes dækning af religioner i Danmark og fandt, at islam her ses som en hovedfjende og en hjemmelig trussel (Hervik 2002, s. 163). I Herviks undersøgelse bliver danskheden sat på spil i fremstillingen af et genstridigt forhold mellem "os", de indfødte danskere, og "de andre", der består af indvandrere, efterkommere og flygtninge, hovedsageligt med muslimsk baggrund.

2.2 Agenda-setting og mediernes magt til at sætte dagsordenen

Mediernes magt til at forme billederne i vores hoveder og påvirke befolkningens holdning til bestemte problemstillinger og samfundsgrupper kan forklares ved at rette fokus mod agenda-setting teorien. Agenda-setting refererer til idéen om, at der er en stærk korrelation mellem de emner, som medierne sætter højt på dagsorden, og de emner, som befolkningen er optaget af.

Den oprindelige udlægning af agenda-setting blev fremført i 1972 af McCombs & Shaw i deres klassiske "Chapel Hill study" under det amerikanske præsidentvalg i 1968. Her demonstrerede de to forskere, at der fandtes en stærk korrelation mellem, hvad beboerne i Chapel Hill synes var det vigtigste punkt under præsidentvalget, og hvad medierne mente, var det vigtigste punkt. Ligesom Lippmann argumenterede også McCombs & Shaw for, at det meste af det, som folk ved, kommer fra anden- eller tredjehånds kilder i form af massemedierne eller fra andre folk (McCombs & Shaw 1972, s. 176).

I 1996 blev agenda-setting teorien videreudviklet af Dearing og Rogers. De tog udgangspunkt i, hvordan de sociale problemstillinger, der ramte mediernes dagsorden, påvirkede befolkningens holdning til vigtigheden af de pågældende problemstillinger. Dearing & Rogers (1996) definerer en agenda som: "An *agenda* is a set of issues that are communicated in a hierarchy of importance at a point in time" (Dearing & Rogers 1996, s. 2, forfatterens

kursivering). De definerer desuden den proces, som foregår i forbindelse med agenda-setting: "The *agenda-setting process* is an ongoing competition among issue proponents to gain the attention of media professionals, the public, and policy elites" (Dearing & Rogers 1996, s. 22). Det giver desuden en forklaring på, hvorfor nogle problemstillinger, og ikke andre, er disponibel for offentligheden i et demokrati.

Ifølge Dearing & Rogers (1996) begynder agenda-setting processen med, at en problemstilling kravler op ad dagsordenen. En problemstilling er her defineret som: "A social problem, often conflictual, that has received mass media coverage" (Dearing & Rogers 1996, s. 3). Her skal problemstillingen kæmpe med andre problemstillinger om opmærksomhed, hvorved agenda-setting derfor er en igangværende, kontinuerlig proces.

Dearing & Rogers opererer i denne forbindelse med termene issue proponents, salience, real-world indicators og trigger-events, som beskrives i det følgende.

Issue proponents refererer til individer eller grupper, som er fortalere for, at en problemstilling får opmærksomhed, undertiden på bekostning af andre problemstillinger. Issue proponents har stor indflydelse på, hvilke emner der kommer på dagsordenen, og hvor længe de bliver der. En issue proponent kan eksempelvis være en nyhedsreporter, der rapporterer om en problemstilling, og bliver set som en fortæller for den pågældende problemstilling eller en person, der har interesse i, at en problemstilling forbliver højt på dagsorden (Dearing & Rogers 1996, s. 33).

Real-world indicators er en variabel, der mere eller mindre objektivt måler graden af alvor eller risiko ved et socialt problem, som kommer i form af tal, statistikker eller målinger, (Dearing & Rogers 1996, s. 28). Real-world indicators kan influere en aktuel debat, men kan sjældent alene være årsag til, at en problemstilling kommer på dagsordenen (Dearing & Rogers 1996, s. 29).

Salience kan bedst oversættes til synlighed. Salience indikerer hvor relativt vigtigt en problemstilling opfattes på dagsordenen. Graden af salience fortæller læserne, lytterne og seerne, hvilke problemstillinger de skal tænke over (Dearing & Rogers 1996, s. 8). I forhold til forskning af agenda-setting er det interessante, når en problemstillings salience ændrer sig.

Forskerens opgave er her at måle, hvordan salience ændrer sig, og hvorfor denne ændring opstår.

Trigger-event er en event, der udløser opmærksomhed og sætter fokus på en bestemt problemstilling. Dagsordenfastsættelsen er ofte skudt i gang af en trigger-event.

Dearing & Rogers (1996) nævner som eksempel olietankeren Exxon Valdez's massive oliespild i 1989, som skabte overskrifter i amerikanske aviser i flere uger i træk. I sidste ende var dette event ansvarlig for, at problemstillinger angående miljøet og bæredygtigt forbrug kom på dagsordenen, på trods af at real-world indicators allerede før udslippet havde advaret om miljøets menneskeskabte belastning, men som ikke havde været slagkraftig nok til at få problemstillingen på mediernes dagsorden (Dearing & Rogers 1996, s. 38).

2.2.1 Nyere agenda-setting teori

Den oprindelige teori om agenda-setting, som præsenteret af McCombs & Shaw (1972) og videreudviklingen af Dearing & Rogers (1996) fokuserede hovedsagligt på mediernes magt til at sætte dagsorden. Heri bestemmer medierne *hvad*, folk tænker på, men ikke *hvordan* de tænker.

Siden da er teorien om agenda-setting blevet udvidet med endnu en dimension, som påviser, at medierne også bestemmer, *hvordan* vi tænker (McCombs 2004; Ghanem 1997; Weaver 2007). Indenfor nyere agenda-setting opereres der med et første niveau og et andet niveau. McCombs (2004) beskriver i denne sammenhæng: "Beyond the agenda of objects there is another level of agenda-setting to consider. Each of these objects on the agenda has numerous attributes, those characteristics and properties that fill out the picture of each object" (McCombs 2004, s. 70). Stereotypisering er en del af andet niveau, da det inkluderer mediernes bevidste synliggørelse (oversat fra "salience") af attributter i deres nyhedstransmission (McCombs 2004, s. 86).

Det andet niveau i attribut agenda-setting linker endvidere begrebet sammen med framing konceptet (McCombs 2004, s. 87). Adskillige forskere indenfor kommunikationsforskning

tager udgangspunkt i Entmans (1993) definition af framing (Ghanem 1997; McCombs 2004; Weaver 2007; Van Gorp 2005). Entman (1993) definerer framing som følgende:

Framing essentially involves selection and salience. To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, casual interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described. (Entman 1993, s. 52, forfatterens kursivering).

Når et medie framer et objekt, vælger de at gøre bestemte aspekter af en problemstilling mere synlig end andre for at promovere en bestemt problemdefinition. På denne måde er medierne med til også at påvirke, *hvordan* vi tænker om en bestemt problemstilling, og er med til at forme modtagernes holdninger.

Framing er, ifølge Scheufele & Tewksbury (2007, s. 11), baseret på den antagelse, at måden hvorpå en problemstilling er karakteriseret i nyhedsformidlingen, kan influere modtagernes holdning til den pågældende problemstilling.

Scheufele & Tewksbury (2007, s. 11) tager udgangspunkt i blandt andre Goffmanns (1974) sociologiske studier, der viser, at individer ikke kan forstå verden fuldt ud og konstant kæmper med at fortolke deres livserfaringer og gøre rede for verden omkring dem. For effektivt at behandle nye erfaringer, anvender individer derfor fortolkningsordninger (oversat fra "interpretive schemas") for at klassificere information og fortolke den meningsfuldt. Derfor ser man journalister og andre kommunikatører tilpasse deres information, så de stemmer overens med deres modtagers underliggende fortolkningsordninger (Scheufele & Tewksbury (2007, s. 12).

Hos Van Gorp (2005, s. 485) beskrives framing som linket mellem, på den ene hånd, journalistens tilgang til at forme en nyhed indenfor en bestemt frame og, på den anden hånd, at stimulere offentligheden til at fortolke disse frames med henblik på at opfatte virkeligheden fra det samme perspektiv som journalisten. Iyengar & Simon (1993) tager udgangspunkt i den mere sociologiske forståelse af framing som fokuserer på storylines, symboler og stereotyper i mediepræsentationer (1993, s. 369).

I forbindelse med både agenda-setting og framing hører også begrebet priming. Priming henviser til den evne, mediernes nyheder har til at influere de kriterier, vi som seere og læsere dømmes ud fra (Iyengar & Simon 1993, s. 368). Mange nyere teorier om agenda-setting behandler både agenda-setting, priming og framing under samme paraply (Iyengar & Simon 1993; Weaver 2007, Entman 2007; Ghanem 1997; Scheufele & Tewksbury 2007). Dog benyttes priming i højere grad i politiske sammenhænge (Entman 2007; Ghanem 1997; Scheufele & Tewksbury 2007), og er et begreb, som også politikere aktivt kan benytte for at påvirke modtagerne. Priming vil ikke blive yderligere uddybet eller benyttet i dette speciale, hvor der i stedet fokuseres på framing, men er her introduceret for at nuancere begrebet agenda-setting og for at påvise, at der findes flere grene indenfor agenda-setting teorien.

2.3 Mediernes udvikling

For at opnå et nuanceret billede af mediernes fremstilling af muslimer i forbindelse med dækning af terrorisme, er det relevant at understrege, at medielandskabet i nyere tid har forandret sig radikalt og undergået voldsomme strukturelle ændringer, der har påvirket mediedækningen.

Medierne i dag spiller en form for dobbeltrolle, hvor de både agerer som en selvstændig institution med magt til at sætte dagsorden og samtidig varetager samfundets kollektive kommunikationsopgave. Dertil kommer, at aviserne ofte er første led i "nyhedsfødekæden". Det er derfor her dagens dagsordenssættende, journalistiske stof kommer fra og ofte her de andre medier, som TV, radio og webmedier, får deres historier fra (Avisen i Undervisningen 2018). I det følgende skitseres mediernes udvikling.

2.3.1 Fra partipresse til omnibuspresse

Partipressen opstod cirka i midten af 1800-tallet, da der politisk blev udskilt et højre og et venstre i dansk politik og aviser med klare politiske tilhørsforhold, der erkendte sig åbent til et bestemt parti, begynder at dukke op. Enhver større provinsby havde på dette tidspunkt fire blade, der svarede til de fire største partier i Danmark: Venstre, Socialdemokratiet, Konservative og Radikale. Partipressen kaldes derfor også firebladsystemet (Schultz 2007, s. 7).

Fra starten af Anden Verdenskrig får aviserne en ny rolle og omnibuspressen ser dagens lys omkring mellemkrigstiden, hvor der især i de større byer begynder at ske et opbrud af den forholdsvis stringente partipresse. I stedet begynder man at tale om en omnibuspresse, hvor hver avis har sin egen forestilling om demokrati, journalistik og offentlighed (Schultz 2007, s. 7). Aviserne begyndte at arbejde ud fra det såkaldte omnibuskoncept, der betyder en presse "for alle" (Lund 2013, s. 12; Schultz 2007, s. 5).

Dog mener Schultz (2007), at omnibusaviser- og presse skal ses som idealtyper, der ikke nødvendigvis kan opdeles så sort og hvidt, og de fleste vil nok ikke blive overraskede over, at aviserne har forskellige vinkler på de samme historier, og at de prioriterer og udvælger nyhedsområdet forskelligt (Schultz 2007, s. 17).

2.3.2 På vej mod et nyt pressesystem

De store samfundsstrukturelle ændringer fortsætter med at præge mediebildet og ud over, at de landsdækkende gratisaviser, Metroxpress og Søndagsavisen, har det største antal læsere (TNS Gallup 2017), så har også internettet bidt sig fast som nyhedsmedie. Siden gratisaviserne gjorde sit indtog i Danmark i 1980'erne opnåede de på få år at blive landets mest læste aviser, mens betalingsaviserne stadig oplever tilbagegang, og som helhed bliver den trykte presse i langt højere grad end før styret af en kommerciel markedslogik (Hjarvard 2009, s. 18).

I USA har internettet allerede de etablerede medier som den primære kilde til nyheder, og selvom Europa og Danmark er lidt bagude, så viser tendensen, at vi er på vej i samme retning (Berlingske Business 2017). Schultz (2007, s. 21) mener, at man kan tale om et pressesystem, hvor gratisaviserne er de nye omnibusaviser, mens de nationale og lokale dagblade er på vej til at blive nicheaviser. Nicheaviserne er karakteriseret ved, at de har en skarp redaktionel profil og lægger et klart snit i alt det stof, de dækker, mens omnibusaviserne forsøger at dække det hele for alle.

Derfor kan man stadig se forskelle på framingen i de forskellige landsdækkende aviser. TNS Gallup lavede i 2011 en undersøgelse for Institut for Statskundskab, som viste, at de danske aviser er delt mellem de røde "socialistiske aviser", primært Information og Politiken, og de blå "borgerlige aviser", primært Jyllands-Posten og Berlingske, og at man læser avis alt efter partifarve (Journalisten 2018). Den samme tendens har Hjarvard (2007) påvist i et studie, hvor avislæserne skulle vurdere den politiske tendens i en række landsdækkende avisers forskellige stofområder.

2.3.3 Fra afsenderstyret til modtagerstyret

Ifølge Hjarvard (2009) er samfundet i dag så gennemsyret af medier, at de ikke længere kan tænkes adskilt fra kulturens og samfundets øvrige institutioner (Hjarvard 2009, s. 5). Uanset hvor vi går, og hvad vi fortager os, bliver vi bombarderet med nyheder og information. Mediernes øgede markedsorientering har betydet, at medierne koncentrerer sig om sin egen virksomhed og om at servicere sit eget publikum. Hensynet til læsernes, her forstået som kundernes, efterspørgsel og købekraft har fået en større plads end hensynet til samfundets øvrige institutioner og almen kulturel danneshorisont (Hjarvard 2009, s. 18). Medierne kan imidlertid ikke sammenlignes med private virksomheder, da de skaber de kommunikative rum af både offentlig og privat karakter, som alle andre institutioner er afhængige af. De indtager derfor en dobbeltrolle, som består i både at have løsrevet sig fra andre institutioner, mens de samtidig varetager samfundets kollektive kommunikationsopgave (Hjarvard 2009, s. 19). De servicerer derfor både deres egne kunder, mens de også henvender sig til det brede publikum, hvor også samfundets øvrige institutioner udgør et publikum for medierne (Hjarvard 2009, s. 19).

2.4 Opsamling

I teorien omhandlende terror, muslimer og krydsfeltet derimellem blev det anført, at retorikken siden 9/11 er blevet mere fjendtlig, og at muslimer blandt andet bliver beskrevet indenfor neo-orientalismen, som linker muslimer sammen med terrorisme. Dog påvises det også, at muslimer i stigende grad bliver beskrevet i positive vendinger, der beskrives som en journalistisk evolution.

Teorien forklarer endvidere, at medierne og terroristerne har et symbiotisk forhold, som kommer til udtryk i mediernes overdrevne dækning af terrorisme, hvor frygt og stereotyper ofte bliver brugt som formidlingsredskab.

Dette kan potentielt skabe moralsk panik i befolkningen, som er en kollektiv følelse af frygt, som spredes gennem massemedierne blandt befolkningen og indikerer, at noget ondt truer samfundets velvære.

Agenda-setting teorien tilbyder et begrebsapparat, der kan bruges til at forklare, både hvordan medierne sætter dagsorden, og hvordan deres mulighed for at frame begivenheder og prioritere bestemte emner, giver dem magt til at forme den offentlige holdning og debat.

Indenfor agenda-setting er framing en vigtig bestanddel, og har fire funktioner: At definere, diagnosticere, lave moralske vurderinger og komme med løsninger.

Den netop gennemgåede teori og den forståelse og baggrundsviden, teorien giver, danner grundlag for analysen og bruges til at drage de konklusioner, som drages undervejs i analysen. I specialets næste kapitel redegøres for de metodiske overvejelser, samt hvilke beslutninger der er taget i forbindelse med empiriindsamlingen og bearbejdningen af datamaterialet.

Kapitel 3: Metode

I metodeafsnittet redegøres først for specialets forskningsdesign og –strategi. Dette vil danne rammen for specialets dataindsamling og videre analyse. Der argumenteres for, hvorfor den kvantitative indholdsanalyse er relevant som metode i nærværende speciale, og der foretages en empiriafgrænsning. Endvidere redegøres der for de videnskabsteoretiske implikationer.

3.1 Forskningsdesign

Specialets forskningsdesign vil sætte rammen for opgaven og præge de beslutninger, der tages angående dataindsamlingen og efterfølgende analyse. For at kunne svare så entydigt som muligt på problemformuleringen, vil specialet være designet som et tværsnitstudie. Bryman (2016) definerer tværsnitstudiet på følgende måde:

A cross-sectional design entails the collection of data on a sample of cases and at a single point in time in order to collect a body of quantitative or quantifiable data in connection with two or more variables (usually many more than two), which are then examined to detect patterns of association. (2016, s. 53, forfatterens kursivering)

Tværsnitstudiet er derfor valgt som forskningsdesign, da det giver mulighed for igennem indsamling af kvantitative data at udlede generelle mønstre fra empirien. Målet med tværsnitstudiet er at kunne konkludere på følgende problemformulering : *Hvordan kan mediernes dækning af terrorisme være med til at forklare danskernes stigende negative syn på muslimer i Danmark?*

Det gøres ved at svare på følgende fire undersøgelsesspørgsmål:

- Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?
- Hvilke frames er fremherskende?
- Hvordan portrætteres muslimerne?
- Kan mediedækningen karakteriseres som moralsk panik?

3.2 Forskningsstrategi

Specialets forskningsstrategi belyser den overordnede strategi for empiriindsamlingen og vil derfor være det bærende element. Ifølge Bryman (2012) findes der traditionelt to mulige forskningsstrategier til dataindsamling: Den deduktive og den induktive tilgang (Bryman 2016, s. 31).

Når man indenfor for medie-framing arbejder induktivt slutter man fra en mangfoldighed af enkelte observationer til en generel teori (Holm 2011, s. 25). Her analyserer man ud fra meget løst forudindtagede frames og forsøger herigennem med et åbent sind at identificere alle eksisterende frames (Semetko & Valkenburg 2000, s. 94).

Fordelen ved den induktive tilgang er, at man kan identificere alle de mange måder, et emne kan blive framet på. Ulempen er, at tilgangen er meget arbejdskrævende og ofte baseret på små samples, som kan være svære at replikere (Semetko & Valkenburg 2000, s. 94).

Omvendt arbejdes der deduktivt, når man slutter ud fra nogle simple grundprincipper til mere komplekse påstande (Holm 2011, s. 26). Den deduktive tilgang indenfor medie-framing involverer en forud-definition af bestemte frames for at kunne dokumentere, hvor ofte disse frames forekommer i det materiale, der analyseres (Semetko & Valkenburg 2000, s. 94-95).

Fordelen ved den deduktive tilgang er, at man kan arbejde med store mængder data, man kan nemt konstatere forskelle i de forskellige mediers framing og tilgangen kan forholdsvis nemt replikeres. Ulempen er, at man skal have en klar idé om, hvilke frames der fremgår i materialet, da de frames, der ikke er identificeret a priori, kan blive overset (Semetko & Valkenburg 2000, s. 95).

Der arbejdes i nærværende speciale ud fra en deduktiv tilgang. Som redegjort for i teoriafsnittet, har eksisterende litteratur allerede identificeret en håndfuld frames, som medierne benytter i deres fremstilling af muslimer og terrorisme. Det primære i nærværende undersøgelse er derfor at identificere, hvilke eksisterende frames der er dominerende i en dansk kontekst for med rimelighed at kunne konkludere, om mediernes fremstilling af muslimer i forbindelse med terrorisme kan forklare danskerne stigende negative syn på muslimer i Danmark.

3.3 Kvantitativ indholdsanalyse som metode

Da ønsket i nærværende speciale er at kunne konkludere entydigt på baggrund af et stort datamateriale benyttes den kvantitative indholdsanalyse til formålet.

Den kvantitative indholdsanalyse blev oprindeligt udviklet inden for medieforskningen med henblik på at analysere indholdet af massemedieret kommunikation (Eskjær & Helles 2015 s. 9). I sin nuværende form har analyseformen formentlig omkring 75 år bag sig (Eskjær & Helles 2015, s. 31). Eskjær & Helles (2015, s. 11-12) definerer metoden som: "En videnskabelig metode til kodning, kvantificering og systematisk analyse af såvel manifest som latent indhold i et tekstkorpus med henblik på at drage slutninger om budskaber, kontekst og kommunikationsprocesser ved hjælp af statistiske metoder". Ved systematisk analyse menes, at der skal være entydige principper for udvælgelse og analyse af kommunikationsindholdet. Med manifest indhold menes de faktiske indholdselementer, man entydigt kan identificere. Det kan være antallet af ord i artiklen, hvor den er placeret, hvem der citeres, eller hvor mange gange bestemte ord indgår. Det latente indhold er omvendt det, der ikke fremgår direkte, men som kan udledes ved at analysere det, der bliver sagt mellem linjerne (Eskjær & Helles 2015, s. 13).

3.3.1 Kvalitativ vs. kvantitativ indholdsanalyse

Den kvantitative indholdsanalyse udspringer af den positivistiske tradition, hvilket til tider har stået i vejen for en nuanceret opfattelse af analyseformen indenfor socialvidenskaberne. Siden slutningen af 1980'erne har man inden for medieforskning både i Norden og i den angelsaksiske verden set en stigning i brugen af de kvalitative metoder. Det har især været tydeligt indenfor receptionsanalysen, hvor interviews, observationer og diskursanalyser er taget i brug for at dække og forklare modtagernes fortolkninger og brug af medierne. Men også indenfor produktions- og tekstanalyse har der været en tendens til at bruge kvalitative metoder i højere grad (Hjarvard 1997, s. 60).

Kvalitative og kvantitative metoder er ofte blevet opsat som dikotomier, men, påviser både Hjarvard (1997), Eskjær & Helles (2015) og Krippendorff (2013, s. 22), kan man ikke nødvendigvis foretage den gensidige udelukkelse i praksis. Hjarvard (1997, s. 62) mener ikke, at der hverken teoretisk eller epistemologisk er nogen forskel på kvalitative og kvantitative metoder: "Hvad der sædvanligvis karakteriseres som kvantitative metoder er blot én

undergruppe af fremgangsmåder til analyse af empiriske fænomener, en undergruppe, der ligesom alle andre metoder betjener sig af fortolkning og kvalitative procedurer”.

Heller ikke hos Eskjær & Helles (2015, s. 23) skal forskellen findes i ambitionen om at tilbyde fortolkningsmæssige dybde og variation eller evnen til at opstille succeskriterier, og de stiller spørgsmål ved den gængse opfattelse af, at den kvantitative og kvalitative indholdsanalyse skulle være modsætninger. De mener, at man som indholdsanalytiker vil være nærmest intuitivt tilbøjelig til at supplere sine kvantitative fund med kvalitative iagttagelser. Ligeledes påpeger de, at den kvantitative indholdsanalyse er gået fra at være overvejede hypotesetestende til ligeledes at være udforskende og afprøvende samt kontekstanalyserende (Eskjær & Helles 2015, s. 27).

Fremfor at dele nærværende speciale op i en separat kvantitativ indholdsanalyse og en efterfølgende separat kvalitativ analyse, foretages der en integreret indholdsanalyse. Det gøres ved at supplere den kvantitative indholdsanalyse med kvalitative analyser for at vise, hvordan de elementer, der er kodet for i datasættet, kommer tekstuel til udtryk.

3.4 Indholdsanalysen og agenda-setting

Den kvantitative indholdsanalyse er blevet en vigtig bestanddel i mediesociologiens indflydelsesrige paradigmer som eksempelvis agenda-setting. Agenda-setting og indholdsanalyse komplementerer hinanden ved, at den nyere tilgang indenfor agenda-setting teorien antager, at der eksisterer en sammenhæng mellem mediernes framing og prioritering af en problemstilling på dagsorden og offentlighedens holdning til den problemstilling (Eskjær & Helles 2015, s. 35). Denne sammenhæng kan bruges til at argumentere for, at der netop findes kausalitet mellem mediernes framing af muslimer og terrorisme og danskernes holdning til selv samme.

Det, som gør agenda-setting teorien medievidenskabelig, er netop dens brug af den kvantitative indholdsanalyse. Uden en systematisk registrering af medieindhold, vil det ikke være muligt at efterprøve tesen om mediernes funktion som dagsordensættende.

3.5 Design af indholdsanalysen

Indholdsanalysen er designet under følgende punkter, som bliver præsenteret i det efterfølgende:

- Population og stikprøve
- Kodning af datamateriale
- Analyse

3.5.1 Population og stikprøve

I det følgende redegøres for valg af medier, indsamlingsperiode og dataindsamling på Infomedia. Stikprøven udgør en del af den population, som analysen skal foretages på baggrund af.

3.5.1.1 Valg af medier

I valget af medier har det været interessant at inkludere de medier, som er med til at sætte dagsordenen. Derfor vælges medierne ud fra to kriterier: At de selv producerer størstedelen af deres nyheder, og at de har høje læsertal. Målet er ligeledes at opnå et så repræsentativt udsnit af de artikler, som danskerne bliver eksponeret for, og de valgte medier, skal derfor nå ud til så mange forskellige målgrupper som muligt. Valget er derfor faldet på samtlige otte landsdækkende aviser: Berlingske, Politiken, Jyllands-Posten, Kristeligt Dagblad, Ekstra Bladet, BT, Information og Børsen. De eneste tre landsdækkende aviser, som ikke indgår i samplet er Weekendavisen, MX Metroxpress og Licitationen. Weekendavisen er ikke medregnet, da den kun udkommer én gang om ugen, MX Metroxpress er ikke medtaget, fordi det er en gratisavis og ikke i udbredt grad producerer sine egne historier, og Licitationen er ikke medtaget, da det er en brancheavis. Læsertallene for de otte aviser, kan ses i figur 2:

Avis	Læsertal (2. kvartal 2017)
BT	114.000
Berlingske	169.000
Børsen	134.000
Ekstra Bladet	110.000
Information	84.000
Jyllands-Posten	210.000
Kristeligt Dagblad	96.000
Politiken	271.000

Figur 2: De otte landsdækkende avisers læsertal (TNS Gallup 2017)

Udover de nævnte aviser indgår også Danmarks to største landsdækkende nyhedsudsendelser i populationen: Tv-avisen kl. 21.30 på DR1 og Nyhederne kl. 19 på TV2. Også radioaviserne kl. 12 på P1, P3 og P4 indgår. Både Tv-avisen, Nyhederne og radioaviserne er medtaget, da disse medier behandler breaking news og samfundsaktuelle emner, som derfor kan fungere som pejlemærke i forhold til mediernes dagsorden

3.5.1.2 Indsamlingsperiode

Tryghedsmålingen for 2016, "Danskernes syn på terror", hvori danskernes stigende negative syn på muslimer identificeres, blev udgivet i marts 2016. De interviews, der blev foretaget i forbindelse med rapporten, blev alle afholdt mellem den 25. februar 2016 og den 8. marts 2016. Mediedækningen kunne altså påvirke de interviewede indtil den 8. marts 2016, som derfor er slutdatoen. Startdatoen er den 8. november 2015, og indsamlingsperioden er derfor fem måneder – eller 121 dage.

3.5.1.3 Dataindsamling på Infomedia

Udover valg af medier og periode, har det også været nødvendigt at udvælge, hvilke artikler der ville være relevant at have med i populationen, samt hvilken søgestreng der ville resultere i den mest repræsentative population.

I dataindsamlingen indgår alle artikelgenrer, da specialets fokus ikke udelukkende er på at analysere, hvordan medierne fremstiller deres *nyhedsformidling*, men også hvordan fremstilling er i andre dele af deres kommunikation. Selvom et debatindlæg eller en klumme ikke nødvendigvis er mediets holdning, indgår det alligevel som en del af helheden og undergår en redaktionel proces. Mediet har derfor også herigennem mulighed for at frame et bestemt emne på en bestemt måde.

Dataindsamlingen er foretaget gennem Infomedias ekspertfunktion. Her er benyttet følgende søgestreng: Terror* NEAR/10 [muslim*, islam*]

Her kombineres søgeordet "terror*" med søgeordene "muslim*" og/eller "islam*" indenfor en afstand af maksimum 10 ord (med funktionen NEAR/10). På denne måde sikres det, at de artikler, der bliver vist i søgningen, direkte kobler terrorisme sammen med muslimer og/eller islam i den ene eller anden sammenhæng. Derved er der større sandsynlighed for, at de artikler Infomedia fandt frem til, handler om netop det, der er interessant i nærværende undersøgelse. Infomedia gav med denne søgestreng 1148 resultater.

Den mest simple form for stikprøve er totaltælling, hvor alle 1148 artikler dermed skal inkluderes (Eskær og Helles 2015, s. 53). Da denne metode ville være for omfangsrig i nærværende undersøgelse, foretages der en stikprøve, hvor et mindre udsnit af de 1148 artikler undersøges.

Her kan man foretage en sandsynlighedsbaseret eller ikke-sandsynlighedsbaseret udvælgelse af sin stikprøve. Sandsynlighedsbaseret udvælgelse er grundlaget for repræsentative stikprøver, hvor alle elementer i princippet har lige store chancer for at indgå i undersøgelsen. Dette i modsætning til ikke-sandsynlighedsbaseret udvælgelse, hvor man vælger sine data med et særligt formål for øje.

Da målet i nærværende undersøgelse er at kunne konkludere tilnærmelsesvis entydigt om en større population på baggrund af et mindre dataudtræk, udvælges stikprøven sandsynlighedsbaseret. Der findes fire former for sandsynlighedsbaseret udvælgelse: Simpel tilfældig udvælgelse, systematisk udvælgelse, stratificeret udvælgelse og popularitetssampling (Eskjær & Helles 2015, s. 55-56). I forhold til kendskabet til populationen og ønsket om repræsentativitet foretages en systematiske udvælgelse, hvor der systematisk udvælges hver

femte artikel. Der startes ved artikel nummer fire efter tilfældig udvælgelse af et tal mellem et og fem på Random number generator online (Random 2018).

Efter indsamlingen og en manuel gennemgang af artiklerne, hvor der blev ekskluderet et par gengangere og søndagstillæg, endte stikprøven med 216 artikler, som udgør speciallets datamateriale.

Fordelene ved at benytte Infomedia er, at man har mulighed for at tilgå et omfattende datamateriale og på en praktisk og tilgængelig måde kan udvælge artikler ud fra forhåndsdefinerede kriterier, man selv har indflydelse på. Ulempen er, at der i stikprøven kan dukke artikler op, som ikke har noget med emnet at gøre. Dette har jeg forsøgt at gardere mig imod ved at lave søgestrengen så præcis som mulig.

3.5.1.4 Kodeskema- og manual

Kodeskemaet består indledningsvis af ti objektive kategorier og tre fortolkende kategorier.

Objektive kategorier

Kodeskemaet omfatter indledningsvist en række objektive baggrundskategorier som dato, længde og placering. Derudover er der kodet for, om en artikel er situationsspecifik, altså om artiklen handler om en bestemt hændelse eller situation. Herunder om artiklen omhandler Islamisk Stat eller ikke. Kategorien angående Islamisk Stat viste sig relevant under pilottesten, og giver en bedre forståelse af artiklernes fokus, da mange artikler handler om Islamisk Stat.

Desuden er der kodet for, om artiklerne omhandler indenrigs- eller udenrigshændelser samt om artiklens fokus på problemstillingen var primær eller perifer. Denne kategori er valgt for at samle de artikler, som ikke har terrorisme i forbindelse med islam og/eller muslimer som det primære fokus, men som eksempelvis bruger ordet terrorisme i en helt anden kontekst end en forbrydelse.

Den sidste objektive kategori, der kodes for, er hvilken aktør, der citeres i artiklen. Her er der arbejdet med følgende aktører: Politi, politiker, pårørende ofre, pårørende terrorist, øjenvidner, eksperter, muslimsk stemme og andre.

Fortolkende kategori

Den sidste del af kodeskemaet omhandler mere fortolkende kategorier om artiklens framing. Indenfor framing kan man tale om tematiske frames og episodiske frames (Iyengar 1991, s. 2; Iyengar & Simon 1993, s. 360).

Tematiske frames er uspecifikke frames, der ikke er tilknyttet en bestemt hændelse, situation eller et bestemt individ, men er en del af en større historisk og social kontekst, hvorimod episodiske frames dækker over et problem eller en problemstilling med hensyn til en specifik event, instans eller individ (Iyengar 1991, s. 2).

For at identificere om der overhoved er tale om en framing, er der først kodet i overensstemmelse med Entmanns fire funktioner, som han argumenterer for, at en tekst skal indeholde, før der er tale om en framing:

Heraf følger, at frames *definerer problemer* – afgør hvad en handlende aktør udvirker med deraf følgende omkostninger og gevinster, sædvanligvis vurderet i forhold til fælles kulturelle værdier; de *diagnosticerer årsager* – identificerer de faktorer, der skaber problemet; de *foretager moralske vurderinger* – evaluerer kausale aktører og deres effekter; og de *foreslår en behandling* – tilbyder og retfærdiggør problemløsninger og deres mulige effekter. (Entmann 2015, s.117)

Der er kodet i forhold til én eller flere af Entmanns rammefunktioner for at identificere, om der er tale om en frame eller ej, inden der er kodet for de tematiske frames. En tekst kan indeholde flere af disse funktioner eller bare en enkelt. I andre tilfælde slet ingen, hvorved der ikke er tale om en framing. Har artiklen derfor enten identificeret en problemstilling, angivet en årsag, foretaget en moralsk vurdering og/eller foreslået en behandling, er artiklen blevet videre kodet.

Da der arbejdes deduktivt, er der ud fra eksisterende teori samt en pilottest på 12 artikler fra stikprøven identificeret følgende fem tematiske frames:

- Islam som baggrund
- Vestlige værdier truet
- Brobygning
- Terrorens fremryk
- Samarbejde mod Islamisk Stat
- Anden

Derudover er der kodet i overensstemmelse med fem generiske masterframes på baggrund af Semetko & Valkenburg (2000, s. 95-96): "A master frame refers to a generic type of *collective action frame* that is wider in scope and influence than run-of-the-mill social movement frames". Disse fem generiske frames er identificeret på baggrund af både amerikanske og europæiske studier om mediernes nyhedsframes, som fortæller, at disse fem frames altid indgår i mediernes nyhedsformidling, og fortæller om artiklens overordnede frame (Semetko & Valkenburg 2000, s. 95). De fem frames er:

- Konflikt frame
- Menneskelig interesse frame
- Økonomisk frame
- Moralsk frame
- Ansvarsframe

Ud fra ovenstående er der udarbejdet et kodeskema (bilag 1) og tilhørende kodemanual, hvori kategorierne er operationaliserede (bilag 2).

3.5.2. Kodning af datamateriale

Inden den endelige kodningsproces gik i gang, udførtes en pilottest. Pilottesten var behjælpelig med små ændringer og tilretninger, hvor kodeskemaet havde brug for det. Eksempelvis blev der tilføjet "Islamisk Stat" og "ikke Islamisk Stat" ved de objektive kategorier, da det var tydeligt, at de optrådte i mange af artiklerne, og det er en vigtig pointe at få med. Der blev desuden tilføjet en "anden" kategori ved aktører og tilføjet en "samarbejde mod Islamisk Stat" frame.

Der blev undervejs i kodningsforløbet besluttet at kode forsidehenvisningerne, og ikke de artikler, som forsiderne henviste til, da de alle var udstyret med rubrik, underrubrik og billede og derved kunne sidestilles med en artikel. Det er gjort med alle ni forsidehenvisninger, der fremkom i stikprøven. Endvidere fremkom der i Infomedia resuméer af radio- og nyhedsudsendelserne og ikke hele udsendelser. Der blev valgt at kode resuméerne, da de var fyldestgørende nok til at kunne kodes.

Sideløbende med kodningen i Excel, blev der dokumenteret kvalitative observationer og interessante citater. I bilag 3 er der vedlagt et eksempel på et kodningsforløb og identifikation af frames.

3.5.3 Analyse

Efter kodningen af datamaterialet påbegyndes analysefasen. Her er analysen struktureret omkring undersøgelsens fire undersøgelsesspørgsmål:

- Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?
- Hvilke frames er fremherskende?
- Hvordan portrætteres muslimerne?
- Kan man tale om moralsk panik i forbindelse mediernes kobling mellem terror og muslimer?

Det første undersøgelsesspørgsmål har primært til formål at skabe et overblik over den kvantitative analyses fund og bærer præg af både kvalitative og kvantitative fund, med hovedvægten på de kvantitative fund. I det andet undersøgelsesspørgsmål analyseres de tematiske frames, der kodes for i undersøgelsen med henblik på at fastslå, hvilke frames der er

fremherskende. I forlængelse heraf analyseres det, hvordan muslimerne portrætteres. Det fjerde undersøgelsesspørgsmål har til formål at fastslå, om man kan karakterisere mediernes dækning af muslimer og koblingen til terrorisme som moralsk panik.

Den kvantitative indholdsanalyse er analysens bærende element. Ud fra de kvantitative fund fortolkes og drages der kvalitative sammenhænge, der opstår i teksten, som ligger ud over de sammenhænge, man kan observere i det kvantitative materiale.

3.6 Reliabilitet, validitet og generaliserbarhed

For at vurdere kvaliteten af specialets empiriske undersøgelse er det nødvendigt at anskue undersøgelsens reliabilitet, validitet og replikabilitet.

3.6.1 Reliabilitet

Ifølge Bryman (2016) refererer reliabilitet til "(...) the consistency of a measure of a concept". Herunder er der tre faktorer involveret, når man overvejer, om en undersøgelse er pålidelig: Stabilitet, intern reliabilitet og inter-rater reliabilitet (Bryman 2016, s. 157).

Pilottest

For at sikre en høj intern reliabilitet, er der indledningsvist foretaget en pilottest af det empiriske materiale, inden den endelige kodning begyndte. Pilottesten blev udført for at fange svagheder i kodningskategorierne, som eksempelvis overlappende eller mangelfulde kategorier eller uklare definitioner af kategorierne. Det førte til, at især kategorien, tematiske frames, blev præciseret og to kategorier blev slået sammen til én.

Intra-koder reliabilitet

Derudover er der foretaget en måling af intra-koder reliabiliteten. Fordelen ved at være ene koder er, at kodningen normalt er mere konsistent, hvor ulempen imidlertid er risikoen for idiosynkrasi, hvor koderen udvikler sin egen personlige kategorisering (Eskjær & Helles 2015, s. 78). Derfor er der foretaget en genkodning af 20 tilfældigt valgte artikler (Random Number Generator 2018). Genkodningen viste, at der i 91,5% af tilfældene var sammenfald mellem svarene (se bilag 4).

Ifølge Eskjær & Helles (2015, s. 78) forventes der et sammenfald på mindst 85%, for at undersøgelsens datakvalitet ikke kompromitteres. Så et sammenfald på 91,5% må være tilfredsstillende. Man kan diskutere om risikoen for idiosynkrasi er overvundet ved en høj sammenfaldsprocent. I højere grad kan der argumenteres for, at der er stabilitet og en stærk kohærens i kodningen, og at datasættet er blevet anskuet på en ensartet måde.

Der er også gjort et forsøg på at gøre kodningsprocessen stabil og ensartet ved, at kodningsmanualen er så detaljeret og indiskutabel som mulig. Dette har bevirket, at der i tvivlsøjeblikke kunne læses i manualen og kodes i overensstemmelse med denne.

3.6.2 Validitet

Bryman (2016, s. 158 – forfatterens kursivering) beskriver validitet som "*Validity refers to the issue of whether an indicator (or set of indicators) that is devised to gauge a concept really measures that concept*". Der er en del måder, hvorpå man kan anskue en undersøgelses validitet, blandt andet målings-, intern-, ekstern- og økologisk validitet. I forhold til undersøgelsens forskningsdesign findes det primært relevant at vurdere den interne og eksterne validitet, som gøres i det følgende.

Intern validitet

Intern validitet relaterer sig hovedsageligt til spørgsmålet om en konklusion, som inkorporerer et forhold mellem to eller flere variabler, holder vand (Bryman 2016, s. 41). I nærværende tilfælde altså om man med rette kan anskue, at der er kausalitet mellem mediernes framing af muslimer og danskernes stigende negative syn på muslimer i Danmark.

Ved at udvælge populationen ud fra en søgestreng, hvor ordene "terror" og "muslim" og/eller "islam" står tæt på hinanden, indgår der i stikprøven kun artikler, hvor medierne med sikkerhed laver en form for sammenhæng mellem emnerne. Stikprøven beror derfor på præcise kriterier for, hvordan medierne fremstiller netop denne problemstilling og kausaliteten kan derfor med rimelighed konkluderes at holde vand.

Ekstern validitet

Ekstern validitet relaterer sig til, om en undersøgelses resultater kan generaliseres ud over den specifikke undersøgelseskontekst (Bryman 2016, s. 42).

Derfor er der i nærværende undersøgelse valgt en sandsynlighedsbaseret udvælgelse, hvor alle artikler i populationen havde lige store chancer for at indgå i undersøgelsens stikprøve. Desuden udgør stikprøven cirka 20% af populationen, svarende til 216 artikler, som i forhold til undersøgelsens omfang og ressourcer vurderes til at være tilstrækkelig.

3.7 Videnskabsteoretiske implikationer

Det bærende element i nærværende speciale er den kvantitative indholdsanalyse, designet som et tværsnitsstudie og baserer sig på en sandsynlighedsbaseret stikprøve. Historisk og videnskabsteoretisk udspringer den kvantitative indholdsanalyse af den positivistiske tradition, der bygger på erkendelsesteoretiske principper, som vi kender fra naturvidenskabens positivisme. Her kan foretages en objektiv og kvantificerbar registrering af den sociale virkelighed, som i nærværende tilfælde er mediernes nyhedsformidling. Det ontologiske ståsted er derfor realismen, i modsætning til socialkonstruktivismen, da forudsætningen for nærværende speciale er en forestilling om, at der eksisterer en verden uafhængig af subjektet, som vi kan indfange på forholdsholdsvis objektiv facon. Bryman (2016, s. 28) foretager samme skel, og benytter termene objektivisme og konstruktionisme.

Præmisserne og forudsætningen for at arbejde med den kvantitative indholdsanalyse er derfor en grundtanke om, at videnskaben beskæftiger sig med en verden, der eksisterer uafhængigt af tanke og bevidsthed (Eskjær & Helles 2015, s. 24). Vi kan derfor låne nogle aspekter fra naturvidenskaben. Epistemologisk befinder undersøgelsen sig af den årsag primært indenfor rationalismen, da den forudsætter, at der eksisterer en sammenhæng mellem mediernes fremstilling af muslimer i relation til terrorisme og danskernes stigende negative syn på muslimer i Danmark. Der er derfor foretaget nogle refleksioner om det, der skulle undersøges for at finde frem til, hvilke aspekter der er relevant at arbejde videre med.

Dog indeholder en analyse af mediernes dækning nødvendigvis også kvalitative elementer, som ikke kan belyses ved en udelukkende kvantitativ analyse, og som derfor kræver en fortolkende tilgang. Den virkelighed, der handler om mediernes framing kan ikke kvantificeres, men skal i højere grad fortolkes og trækker derfor på en hermeneutisk tilgang, hvor en anden forståelse af virkeligheden gør sig gældende; Den menneskelige verden er kendetegnet ved, at den er genstand for fortolkning (Holm 2011, s. 84).

Hermeneutik, som blandt andet formuleret af den tyske filosof, Hans-Gerorg Gadamer, gør op med den positivistiske grundtanke om den kultur- og historieløse iagttagelse, da humanistiske forskere argumenterer for, at man slet ikke kan arbejde med humaniora og samfundsvidenskab uden at arbejde ud fra og med sin egen kultur og historie, da netop disse er byggestene i både humaniora og samfundsvidenskaben (Holm 2011, s. 83).

3.7.1 Den hermeneutiske cirkel og forforståelsen

Indenfor den hermeneutiske tradition findes forestillingen om den hermeneutiske cirkel, der er et afgørende element. Den hermeneutiske cirkel bygger på opfattelsen af, at al forståelse er kontekstuel, hvilket vil sige, at vi i en kontinuerlig proces forstår helheden ud fra dens dele, men samtidig delene ud fra den helhed, de indgår i. Hermeneutikkens mål er at opnå en forståelse af det, der er foranderligt, altså det subjektive, enestående og den menneskelige historie (Fehler 2018). I modsætning til naturvidenskaberne, hvor videnskabsmanden er distanceret fra sit undersøgelsesobjekt, indgår videnskabsmanden i hermeneutikken selv i den kultur og historie, som et subjekt, som videnskabsmanden forsøger at opnå viden om. Videnskabsmandens forforståelse og fordomme spiller derfor en aktiv rolle i forskningen og befinder sig altid allerede i den hermeneutiske forståelse (Holm 2011, s. 90).

Når man bedriver forskning, skal man gå så objektivt til sine data som muligt, men dog stadig anerkende, at al forståelse er kontekstuel, og at man har en immanent kulturel forforståelse, som præger ens forskning. I udarbejdelsen af dette speciale besidder jeg som subjekt derfor også en række fordomme og en forforståelse af det emne, jeg forsker i. Kun ved at være opmærksom på mine fordomme og gennemtænke min egen rolle i forskningen er det muligt at bryde og erstatte dem af nye forforståelser, som bliver til nye fordomme (Fehler 2018).

3.7.1.1. Kulturel forforståelse

Det er derfor vigtigt, at man selv er opmærksom på sine fordomme og forforståelser, og tydeliggør dem, da de har betydning for den vidensproduktion der sker, når man skaber forbindelser og sammenhænge mellem empiri, metoder og teori.

Min kulturelle forforståelse har blandet rod i en forståelse af de typiske, vestlige værdier, der anses som universelle og ultimative. Selvom "de vestlige værdier" ikke er fast defineret og konstant til debat i offentligheden, er de alligevel en forankret del af sproget og det kulturelle selvbillede i Danmark. Disse værdier er eksempelvis demokrati, ligestilling, kvindefrigørelse, ytringsfrihed, frihed og tolerance.

Derudover findes der også i min forforståelse en viden om de fordomme, der hersker om "de fremmede" udefra, som ikke deler den samme kulturelle forforståelse. De ses i nogle sammenhænge som en trussel mod Danmarks nationale homogenitet. Dertil kommer at etniske grupper ofte bliver skåret over én kam, og at negative stereotyper dels kan lede til mistro og diskrimination blandt majoriteten og derfor være hindrende for inklusionen i samfundet.

Den kulturelle forforståelse om muslimers generelle portrættering i medierne har været en motivationsfaktor for dette speciale. Jeg har derfor haft en fordom om, at medierens dækning af terrorisme ofte sættes i forbindelse med muslimer og/eller islam, som kan være med til at forklare, at danskerne frygt for terror ikke stiger, men deres negative syn på muslimer i Danmark til gengæld gør. Dog har jeg også haft en forståelse af medierne som en evolutionær størrelse, og derfor også haft en forventning om, at medierne i stigende grad, end man ellers får at vide, portrætterer muslimerne i positive vendinger, fordi vi som samfund netop har fået påpeget denne skævvridning, og derfor har mulighed for at rette op.

2.7.1.2. Akademisk forforståelse

For at specialet ikke udelukkende tager afsæt i den kulturelle forforståelse, har jeg både inden og under specialet læst mig ind på den eksisterende litteratur om genstandsfeltet for at supplere min

kulturelle forståelse og ikke lade forskningen blive domineret af denne. Jeg har derfor tilegnet mig viden både om selve genstandsfeltet og om den kulturelle og historiske kontekst, vi befinder os i.

Netop i denne forståelsesnedbrydning og -opbygning, bliver det i dette tilfælde relevant at kombinere den hermeneutiske tilgang med den positivistiske. Ved at arbejde kvantitativt og positivistisk, kan der opnås bred viden om de enkelte dele, som kan sættes ind i den kontekst, der arbejdes indenfor og dermed opnås forståelse om sammenhængen mellem mediernes dækning og danskernes holdning. Jeg benytter derved den kvantitative indholdsanalyse som et værktøj til at forstå den menneskelige virkelighed. Hvis der derimod udelukkende indgik kvantificerbare kategorier, var der nuancerede fortolkninger, som vil gå tabt. Omvendt ville det være vanskeligt (umuligt) at opnå valide frekvensmål for mediernes kobling mellem terror og islam, uden brug af kvantificerbar data. Derfor er der behov for, at nærværende problemstilling anskues indenfor begge tilgange.

3.8 Opsamling

I det ovenstående er der dels redegjort for tværsnitsstudiet, som udgør specialets forskningsdesign, og at forskningsstrategien følger en deduktiv tilgang, da teorien tilbyder eksisterende medieframes, indenfor hvilke muslimer beskrives.

Det er redegjort for den integrerede kvantitative metode, som er specialets bærende element, samt hvordan denne er designet. I denne forbindelse er der foretaget en empiriafgrænsning og i forhold til valg af medier, indsamlingsperiode og dataindsamlingen på Infomedia. Desuden er der redegjort for kodningen af datamaterialet og analysedesignet. Endvidere er specialets reliabilitet, validitet og generaliserbarhed vurderet, og afslutningsvis er specialets videnskabsteoretiske implikationer behandlet.

Kapitel 4: Analyse

Analysen af mediernes dækning af koblingen mellem terrorisme og muslimer er struktureret omkring undersøgelsens vigtigste fund og vil besvare følgende fire undersøgelsesspørgsmål:

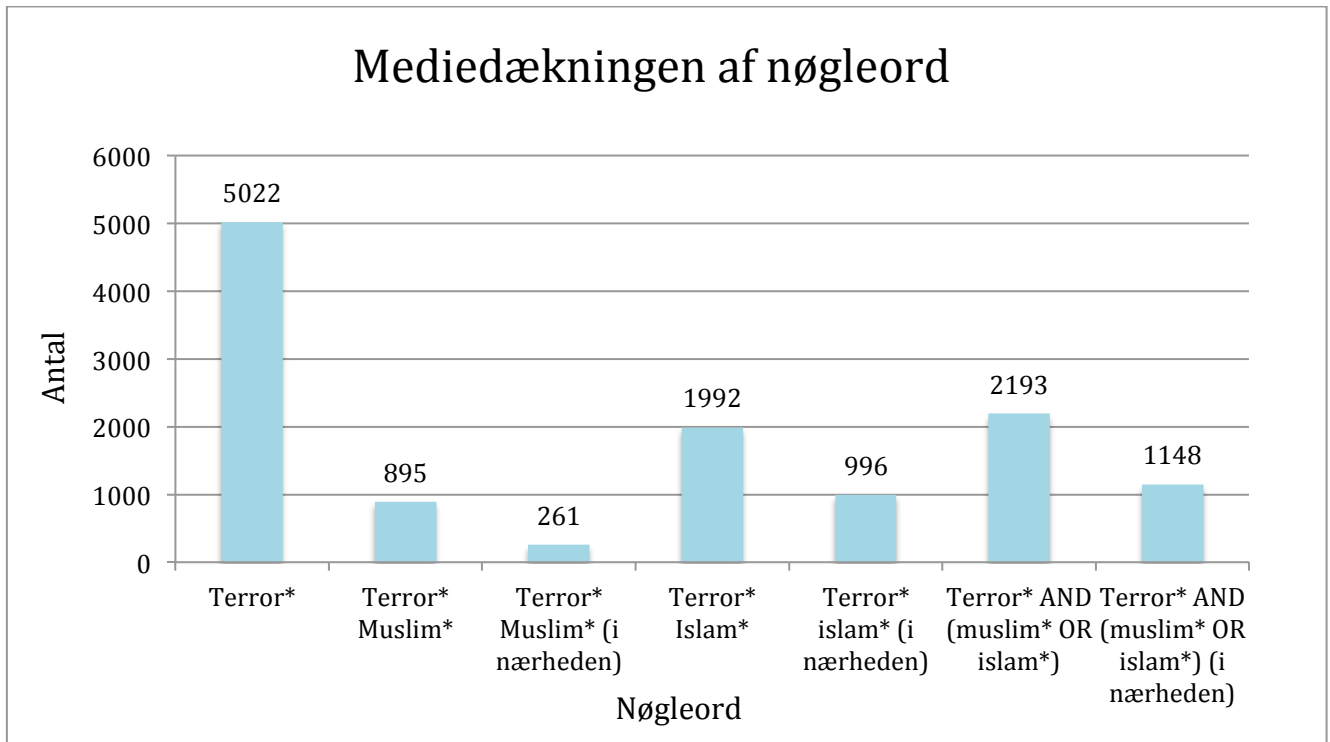
- Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?
- Hvilke frames er fremherskende?
- Hvordan portrætteres muslimerne?
- Kan mediedækningen karakteriseres som moralsk panik?

Udviklingen i analysen er opbygget sådan, at det første undersøgelsesspørgsmål i højere grad trækker på undersøgelsens kvantitative fund, og den har således til formål at give et overblik over undersøgelsens empiriske fund, men stadig med kvalitative nuancer og tekstuelle eksempler. Dernæst påvises, hvilke tematiske frames der er mest fremtrædende, samt hvordan disse frames kommer til udtryk i datamaterialet. Herpå analyseres, hvordan muslimerne som konsekvens af mediernes framing portrætteres og til sidst forekommer en diskuterende analyse, hvor der påvises, hvorvidt man kan tale om moralsk panik i forbindelse med mediernes kobling mellem terror og muslimer.

4.1 Overblik over analyseperioden

For overblikkets skyld introduceres analyseafsnittet med en gennemgang af mediernes dækning af terrorisme i analyseperioden. Først præsenteres et overblik over dækningen i og umiddelbart op til analyseperioden d. 8. november 2015 – 8. marts 2016, og herefter sættes perioden ind i en større kontekst og udvikling.

Indledningsvis er der foretaget en søgning på Infomedia over syv forskellige søgeord i relation til terrorisme og muslimer. Figur 3 viser således mediernes dækning af disse syv forskellige søgeord og ordkombinationer i analyseperioden.

Figur 3: Mediernes dækning af bestemte ord og ordkombinationer i analyseperioden.

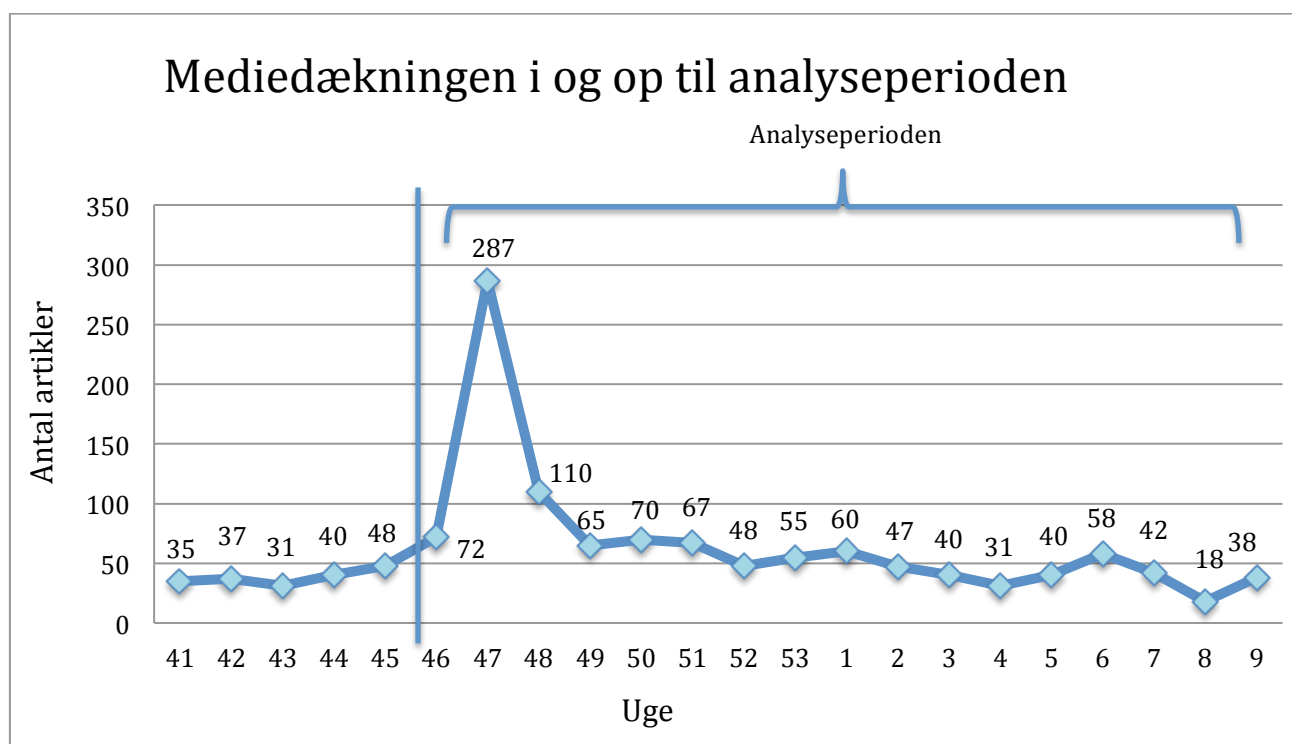
Ordet "terror" (første søjle) er nævnt i 5022 artikler i analyseperioden, men dækker højest sandsynligt også artikler, som ikke nævner terror i forbindelse med en terrorforbrydelse, men i alle former, eksempelvis overskriften "Rita' møder Stephen King" om en ny TV serie i USA (BT, nyhed, 2. marts 2016), eller "Jan Monrad udgiver bog efter sin død" (EB, nyhed, 22. feb. 2016).

Ordene "terror" og "muslimer" (anden søjle) nævnes i 895 artikler og i 261 artikler, svarende til 29%, kobles de to ord direkte sammen (tredje søjle)³. "Terror" og "islam" fremgår i 1992 artikler (fjerde søjle) og i 996 artikler, svarende til præcis 50%, kobles de to ord direkte sammen (femte søjle). Søgningen på ordet "terror" i samme artikel som ordene muslim og/eller islam gav 2193 antal artikler (sjette søjle) og i 1148 artikler, svarende til 52%, kobles "terror" direkte sammen med "muslim" og/eller "islam" (syvende søjle). Det er indenfor denne sidste kombination af søgeord, stilkprøven, som nærværende undersøgelse baserer sig på, skal findes. Indenfor analyseperioden viser figur 3 desuden at 23% af samtlige artikler,

³ Indenfor maksimum 10 ord af hinanden. Foretaget i Infomedias ekspertfunktion. Eksempel på søgestreng: Terror* NEAR/10 [muslim*]

som nævner terror, omhandler terror i forbindelse med muslimer og/eller islam (1148 artikler ud af 5022 artikler – første og syvende søjle). I disse artikler foretages en direkte kobling mellem en terrorhandling og gerningsmandens religiøse baggrund eller tilknytning.

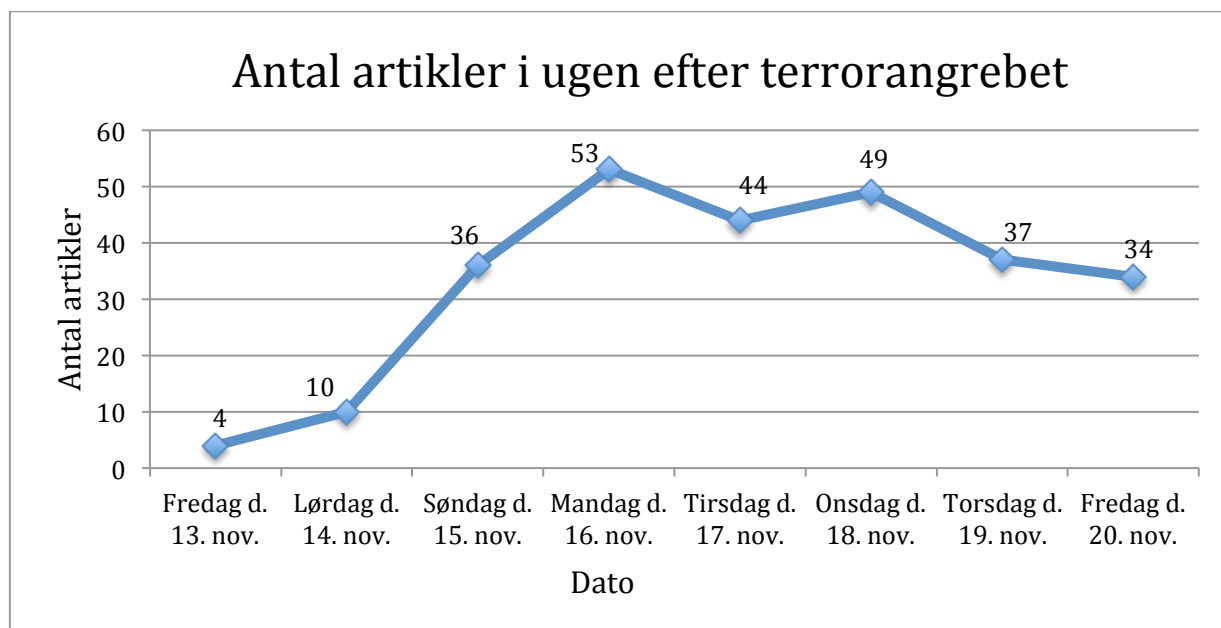
Figur 4 viser udviklingen på ugebasis i mediernes dækning af terror i forbindelse med muslimer og/eller islam både i analyseperioden den 8. november 2015 til den 8. marts 2016 samt én måned før analyseperioden.

Figur 4: Udviklingen fra den 8. oktober 2015 (uge 41) til den 8. marts 2016 (uge 9) i mediernes dækning af terrorisme i forbindelse med muslimer og/eller islam op til og i analyseperioden.

Figuren viser et nogenlunde stabilt antal artikler fra uge 41 til uge 45. Herefter stiger antallet til 72 i uge 46, hvor terrorangrebet sker om fredagen og fungerer som trigger-event. Den efterfølgende uge stiger antallet af artikler med hele 215 artikler, svarende til 299%, i uge 47, hvor terrorangrebet i Paris har fundet sted fredagen forinden. Dækningen i uge 47 svarer præcis til hele 25% af den samlede dækning i analyseperioden. I uge 48 er artikelantallet faldet til 110, men kommer herefter kun i få uger i analyseperioden under det antal artikler, som fandtes umiddelbart inden angrebet i Paris.

Det største antal artikler finder man da også om mandagen efter terrorangrebet, hvor 53 artikler kobler terror og muslimer og/eller islam (se figur 5).

Figur 5: Udviklingen i artikelantallet fra fredag den 13. november, hvor terrorangrebet i Paris sker, og 7 dage frem.

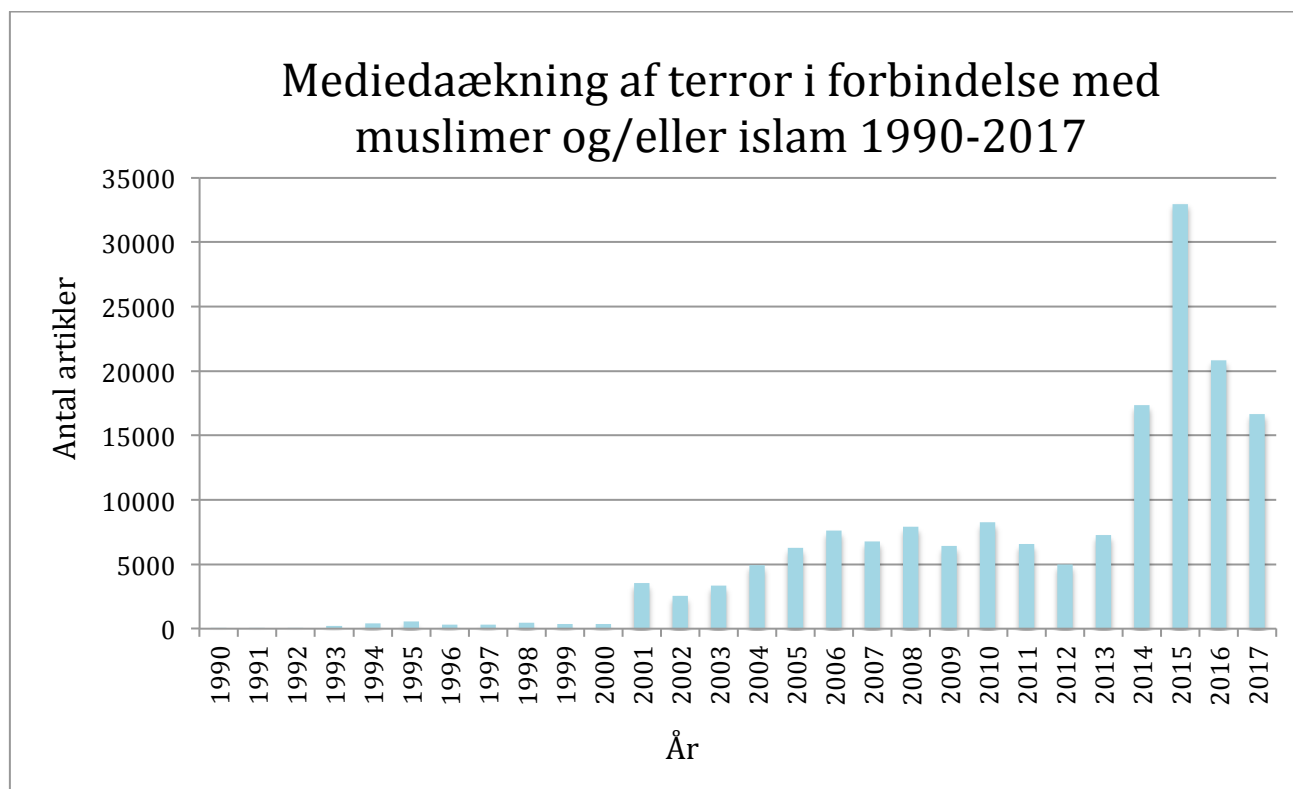
Figur 5 viser, at der om mandagen efter terrorangrebet er det største antal artikler – 53 styks. Om tirsdagen falder antallet til 44 for at stige en smule igen om onsdagen til 49 artikler, hvorefter antallet falder støt. Til sammenligning nævner medierne "terror" i forbindelse med "muslim" og/eller "islam" i 171 artikler fra den 12. oktober 2015 til den 12. november 2015 og i 582 artikler fra den 13. november 2015 til den 13. december 2015. Det er en forskel på 411 artikler mellem de to måneder.

4.1.1 Ændring i mediernes dækning efter 9/11

For at få en dybere fornemmelse for analyseperioden sættes den følgende i en bredere kontekst. Figur 6 viser en longitudinel undersøgelse af, hvor ofte medierne nævner terror i forbindelse med muslimer og/eller islam. Undersøgelsen er foretaget på Infomedia fra år 1990 til 2017. Fra 1990 til 2000 findes kun et begrænset antal artikler, der laver en direkte kobling mellem de to emner. Dog kan man se en støt stigning fra 13 artikler i 1990 over 554 artikler i 1995, som det højeste antal i 1990'erne, til 364 artikler i 2000. Denne stigning kan

kobles sammen med argumentet om mediernes hungren efter en "dem" mod "os" retorik efter Den Kolde Krigs afslutning (Seib 2005), eller udlægges som et tegn på, at den Religiøse Bølge er ved at få fat (Rapoport 2001).

Figur 6: Antallet af artikler, der laver en direkte kobling mellem terror og /eller muslim og islam fra 1990-2017. (Søgestreng: Terror* NEAR/10 [muslim*, islam*])

Ligesom tidligere undersøgelser har påpeget (Powell 2011; Kumar 2010; el-Aswad 2013; Akram 2002; Ibrahim 2010; Poole & Richardson 2006) sker der en markant ændring i mediernes dækning af terrorisme efter terrorangrebet den 11. september 2001. Her går antallet af artikler fra 364 i 2000 til 3.551 i 2001, altså en stigning på 876% på bare ét enkelt år. Fra 2002 kommer der gradvist flere og flere artikler, som både fra 2013 til 2014 og 2014 til 2015 stiger betydeligt med henholdsvis 138% og 90%. En årlig landerapport fra USA's udenrigsministerium viste, at antallet af terrorangreb i 2014 steg med 35% og krævede 81% flere dødsopfre end 2013 (Ritzau 2015). Her blev udført hele 13.463 angreb i 95 lande med 32.727 dødsopfre. Rapporten fremhæver konflikterne i Irak, Afghanistan, Pakistan og Nigeria som de største årsager til den forøgede vold. Dermed en del af forklaringen på det høje antal artikler i 2014. I 2015 oplevede vi terror i København med angrebet på Krudttønden på

Østerbro og ved Synagogen i Krystalgade den 15. februar. Også terrorangrebet i Paris, som er med i nærværende analyseperiode skete i 2015. Begge hændelser fik meget stor mediedække i den danske presse, samtidig med, at der i 2015 skete et hav af andre terrorangreb især i Mellemøsten (Sørensen et al 2016). Dette er med til at forklare det høje antal artikler i 2015.

For at sætte udviklingen på spidsen stiger antallet af artikler med 128.146% fra 1990 til 2017 (fra 13 til 16.672 artikler). Denne stigning skyldes naturligvis også andre faktorer end en stigende opmærksomhed på islam og muslimer, men skyldes også blandt andet en ændring i mediernes dækning fra afsenderstyret til modtagerstyret, det stigende antal af medier og sendeflader og derved en generel betydelig stigning i antallet af artikler.

4.2 Undersøgelsesspørgsmål 1: Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?

Mediernes magt til at sætte dagsorden kommer blandt andet til udtryk i den *synlighed* (oversat fra salience), de vælger at give en problemstilling. I det følgende vil mediernes dækning af terrorisme og deres kobling til muslimer blive analyseret hovedsageligt i forhold til hvor synlig problemstillingen er på mediernes dagsorden, samt hvilke issue proponents der er til stede og under hvilke frames, problemstillingen beskrives. Analysens disposition vil følge rækkefølgen i kodeskemaet (bilag 1).

4.2.1 Salience: Terror og muslimers kvantitative eksponering

Kodeskemaets fire første kategorier henviser til hvornår, hvor og i hvilken form terrorisme og koblingen til muslimer forekommer i. Disse kategorier er en operationalisering af begrebet salience fra agenda-setting teorien, der giver et billede af, hvor stor synlighed og kvantitativ eksponering problemstillingen har i analyseperioden.

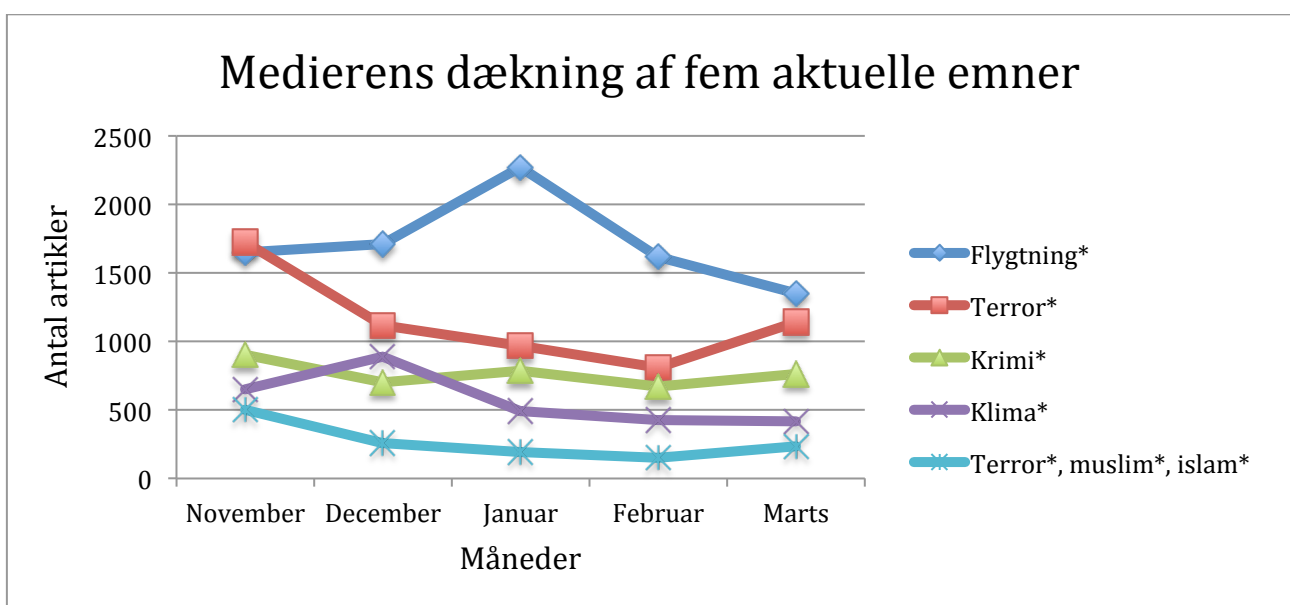
Figur 7 viser et overblik over stikprøvens fordeling på medierne. Her ses, at Jyllands-Posten står for det højeste antal med 24% af artiklerne efterfulgt af Politiken, som står for 19%. På tredjepladsen ses Berlingske med 18%. I bunden ses Børsen med 1% og de elektroniske medier, der tilsammen står for 8%. De elektroniske medier inkluderer udelukkende nyhedsudsendelser og fungerer derfor som en slags pejlemærke. Nyhedsudsendelserne beskæftiger sig med breaking news og samfundsaktuelle emner. Hvis disse medier derfor har beskæftiget sig med emnet, er det en indikator på, at det er relevant i samfundet og for borgerne. Der er dog ingen statistisk signifikans mellem de skrevne mediers dækning og de elektroniske medier ($\chi^2=0,2$). Konklusionen må derfor nærmere være, at det i højere grad er de trykte medier, der laver koblingen, hvorimod de mere faktuelle nyhedsmedier ikke foretager koblingen i ligeså høj grad, omend i nogen grad.

Medie	Antal artikler	Pct.
Jyllands-Posten	51	24
Politiken	42	19
Berlingske	40	18
Kristeligt Dagblad	27	12
Information	23	11
Ekstra Bladet	13	6
BT	10	5
Elektroniske medier	8	4
Børsen	2	1
Total	216	100

Figur 7: Stikprøvens fordeling på medier.

4.2.1.2 Mediernes dagsorden i analyseperioden

For at kunne konkludere, hvor synlig mediernes kobling mellem terrorisme og muslimer har været i analyseperioden, kan man i figur 8 se mediernes salience af fem aktuelle emner.

Figur 8: Der er søgt med følgende søgeord i Infomedia (1. november 2015- 1. marts 2016): "Flygtning*", "Terror*", "Krimi*", "Klima*" og "Terror* NEAR/10 [muslim*, islam*]"

Specialets søgestreng, "Terror* NEAR/10 [muslim*, islam*]", sammenholdes i ovenstående figur med fem aktuelle emner for at indikere, hvor synlig nærværende problemstilling er på mediernes dagsorden i analyseperioden. Som man kan se, fylder den relativt meget. Det er en

meget specifik søgestreng, så det forventes ikke, at den fylder ligeså meget som problematikkerne om klimaet eller flygtningekrisen, der var på sit højeste i sommeren 2015. "Terror*" (rød) og "terror* koblet med muslim* og islam*" (lyseblå) følger den samme kurve, som topper i november, hvor terrorangrebet sker i Paris, som kan ses som trigger-event, og overstiger i denne periode mediernes dækning af flygtning*, som ellers fyldte mest i resten af perioden. Krimi* er medtaget, og viser en forholdsvis flad udvikling med små udsving, da kriminalitet altid er et aktuelt emne, og derfor en god indikator på, hvordan tydelig nærværende søgestreng viser sig i analyseperioden.

4.2.1.3 Artikler fordelt på genrer

Figur 9 henviser til artiklernes fordeling på genrer. Denne kategori er medtaget som indikation på, hvor problematikken om terrorisme og muslimer befinder sig i medierne.

	Forside	Nyhed	Notits	Leder	Analyse	Klumme	Kronik	Debat	Anden	Total
Berlingske	4	16	1	-	3	1	5	9	1	40
BT	-	6	2	-	-	-	-	2	-	10
Børsen	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Ekstra Bladet	-	7	-	-	1	-	1	3	1	13
Information	-	3	-	3	9	-	3	5	-	23
Jyllands-Posten	2	23	2	-	9	-	2	11	2	51
Kristeligt Dagblad	-	15	-	1	1	-	4	4	2	27
Politiken	3	13	5	-	10	-	2	7	2	42
De elektroniske medier	-	3	5	-	-	-	-	-	-	8
Total	9 4,5%	87 40%	15 7%	5 2%	33 15%	1 0,5%	17 8%	41 19%	8 4%	216

Figur 9: Mediernes placering af problematikken på genrer

Heraf viser det sig, at der er flest nyhedsartikler (40%), efterfulgt af debat (19%) samt analyser (15%). Man ser altså, at de længere nyhedsartikler fylder mest hos fleste medier. Endvidere viser det sig, at udover hos de elektroniske medier, findes der meget få notitser om emnet (de elektroniske mediers udsendelser viser sig som notitser, primært fordi Infomedia viser de elektroniske mediers udsendelser som resuméer), hvilket vil sige, at aviserne bringer længere artikler om problemstillingen. De mere dybdegående analyser ser man i højere grad

hos Information (9 artikler), Jyllands-Posten (9 artikler) og Politiken (10 artikler) og i mindre grad hos tabloidpressen, BT og Ekstra Bladet.

De nyhedsgenrer, der optræder færrest gange, er klummer og ledere. Stikprøven viser blot en enkelt klumme (0,5%) og fem ledere (2%). At det netop er klummer og ledere, man finder i bunden springer imidlertid i øjnene. Disse to udgør "views" kategorien og især lederen er ofte værdiladet og udtrykker avisens generelle holdning til et givent emne. Det er derfor interessant, at nærværende problemstilling ikke diskuteres i netop lederen. Dette kan indikere, at aviserne forsøger at holde sig distanceret og objektivt til emnet og derfor ikke udstikker en klar holdning. Det samme gør sig gældende for klummerne, som er et udtryk for en anmelder eller en journalists egen holdning, som gerne har fast tilknytning til mediet, der skrives i.

Til gengæld fylder emnet relativt meget på debatområdet. Selvom debatstoffet ikke er avisens egen holdning, har siden alligevel gennemgået en redaktionel proces, og der er blevet nøje udvalgt, hvilke indlæg, der skal med, og hvilke der ikke skal. Laver man sondringen mellem news, views og opinion, viser det sig, at news udgør 65%, views 5% og opinion 30%.

4.2.1.4 Terror på forsiden

Den første kolonne i figur 9 viser, at terrorisme og koblingen til islam og/eller muslimer er havnet på forsiden 9 gange. Her har artiklerne enten været placeret på en af sektionforsiderne eller også har der været en forsidehenvisning til en historie inde i avisen. At 4,5% af enhederne er forsidemateriale antyder, at aviserne mener, at emnet er vigtigt og relevant. Dog er det blot tre aviser, Jyllands-Posten, Politiken og Berlingske, der har haft forsidehistorier. Berlingske og Politiken har hver haft 4 artikler, og Jyllands-Posten har haft 2 artikler på forsiden.

4.2.5 Opsummering: Mediernes salience

Ovenstående analyse viser, at mediernes salience af problemstillingen har været fremtræden i analyseperioden. Dette ses både, når man sammenligner med andre problemstillinger

saliency, og når man ser artiklernes placering på genrer. Her er 55% er nyhedsartikler eller – analyser og næsten 20% findes i debatsiderne. Desuden forekommer 9 artikler på forsiderne. Endvidere viser det sig, at Jyllands-Posten, Politiken og Berlingske er de aviser med flest artikler og også de tre aviser, der har problemstillingen på forsiden.

4.2.6 Uddybende kategorier

De yderligere fire baggrundskategorier, *situationsspecifik*, *Islamisk Stat*, *indenrigs/udenrigs* og *fokus* er valgt, da de uddyber, hvilke forhold medierne vælger at lægge vægt på og indikerer, hvad artiklerne omhandler. Denne fordeling kan ses i figur 10.

Kategori	Variabel	Antal	%
Situationsspecifik	Ja	154	71
	Nej	62	29
Islamisk Stat	Ja	67	31
	Nej	149	69
Indenrigs/udenrigs	Indenrigs	87	40
	Udenrigs	129	60
Fokus	Primær	148	69
	Perifer	68	31

Figur 10: Kodeskemaets baggrundskategorier: Situationsspecifik, Islamisk Stat, indenrigs eller udenrigs samt fokus

Kategorien *situationsspecifik* fortæller, hvorvidt artiklerne behandler en bestemt situation eller hændelse og dermed også i hvor høj grad problemstillingen tales om i generelle termer eller på baggrund af en specifik hændelse. Her viser det sig, at 71% af artiklerne beskriver en specifik hændelse eller situation. I forlængelse heraf drejer 31% af artiklerne sig om terrororganisationen Islamisk Stat. Denne kategori er inkluderet for at give en yderligere indikator på mængden af situationsspecifikke historier og dermed opnå et mere præcist billede af mediernes dækning og hvilke områder, de lægger vægt på.

Endvidere behandler artiklerne i højere grad udenrigsstof end indenrigsstof. 60% handler om udenrigsforhold, mens 40% omhandler indenrigsforhold. De udenlandske forhold og hændelser fylder altså mere i medierne og kan give et praj om, at de fleste af disse har

karakter af nyheder og situationer, som slet ikke omhandler danske forhold eller muslimer i Danmark.

Kategorien *fokus* fortæller, om artiklens fokus er primært eller perifert på en situation eller problemstilling i forbindelse med den ramme, der er kodet for. Her viser det sig, at næsten 70% af artiklernes fokus er primær, mens lidt under 30% har et perifert fokus. Dette indikerer i hvor høj grad modtagerne bliver eksponeret for den ramme, mediet benytter.

4.2.7 Opsummering: Uddybende kategorier

De yderligere fire baggrundskategorier er medtaget for yderligere at uddybe, hvilke forhold artiklerne lægger vægt på. Artiklerne er overvejende situationsspecifikke, som kan hænge sammen med, at 30% af artiklerne har Islamisk Stat som hovedperson. Endvidere omhandler artiklerne overvejende udenrigspolitiske forhold og de frames, der kodes for, er primære i 70% af artiklerne.

4.2.8 Hvem taler? – Problemstillingens issue proponents

Kodeskemaets tiende kategori viser, hvilke kilder medierne bruger i deres formidling. Når man skal vurdere en problemstillings placering på mediernes dagsorden, er det magtpåliggende at anskue problemstillingens issue-proponents, som er vist i figur 11.

Det kan man blandt andet gøre ved at definere, hvem der får taletid i medierne. Poole & Richardson (2006) forklarer:

(...) It is therefore particularly important to investigate whose opinions are quoted in newspaper articles about Islam and Muslims and, specifically, the extent to which any patterns may be implicated in the (re)production or resistance to the prejudicial representation of Muslims (Poole & Richardson 2006, s. 104)

Figur 11 viser, at politikerkilden og ekspertkilden bruges oftest – i henholdsvis 38% og 34% af gangene. Det er altså meget tydeligt, at problematikken mest af alt foregår på det øverste

samfundslag, og at det er politikerne, der sidder med ansvaret og magten til at definere, hvilke tiltag, der skal laves. Politikernes store tilstedeværelse i artiklerne kan også forklares med, at det er dem, der har bedst adgang til medierne, og derfor kan yde den største indflydelse på mediernes dagsorden.

Kilder	Antal	Pct.
Politi	7	3
Politiker	71	38
Pårørende til ofre	7	3
Pårørende til terrorist	3	2
Øjenvidner	7	3
Almindelige borgere	8	4
Ekspert	65	34
Muslimsk stemme	11	6
Andre	12	7
I alt	191	100

Figur 11: Mediernes valg af kilder

Dertil kommer, at enhver form for frame især er udbredt i politiske nyheder, da politikere, på jagt efter stemmer, ansøres til at konkurrere med hinanden og med journalister om framing af nyhederne (Hjarvard 2007, s. 119). Set i dette lys spiller framing og politikernes adgang til journalisterne en betydelig rolle i udøvelsen af politisk magt. Politikernes høje citeringsantal kan derfor også være et udtryk for den politiske magtkamp, der foregår i medierne. Når politikere udtaler sig om terrorisme, muslimer og islam, kan det være for at få deres udlændingepolitik og politiske dagsorden igennem. I nærværende undersøgelse er det dog i højere grad udenlandske politikere, primært Frankrigs daværende præsident, François Hollande, og den tyske kansler, Angela Merkel.

Når det primært er politikere, der udtaler sig, er der risiko for, at det kan udvikle sig til en værdikamp, hvor man ikke taler ud fra en specifik problemstilling, men i højere grad forsøger at få sin værdipolitik igennem ved at tale i generelle termer. Det kan endvidere være problematisk, hvis artikler primært støtter sig op ad politiske og elitære kilder og udelader "almindelige" menneskers holdning, da det kan bidrage til konstruktionen af et verdensbillede, der mangler diversitet og mangfoldighed (Croteau og Hoynes 2003: 170). Det

viser sig da også, at det er pårørende, øjenvidner, almindelige borgere og, mere overraskende, politiet, der er brugt som kilder færrest gange. Igen indikerer også politiets lave frekventering, at problemstillingen behandles højere oppe ved samfundets beslutningstagere.

Denne pointe ses også i det lave antal muslimske stemmer. De muslimske stemmer er til stede i blot 6% af tilfældene. Dertil kommer, at en del af disse muslimske stemmer er kritiske overfor andre muslimer, islam eller som retter kritik mod Danmark som *for* tolerant, som der ses i de følgende eksempler:

”De ekstreme slipper for nemt og nyder godt af det danske sofa-sind. Når vi gør opmærksom på, at vi har indre fjender, så er holdningen, at man ikke skal komme og forstyrre hyggen”, siger Naser Khader. – ”Det, der skete i Paris, kan også ske i Danmark”. (EB, nyhed, 19. nov. 2015)

Her er folketingsmedlem, Nasar Khadar, ude at kritisere Danmarks ”sofa-sind”, som ikke er hård nok ved islamistiske ekstremister. Et andet eksempel forekommer i Ekstra Bladet i et debatindlæg under overskriften ”Fucking dobbeltmoralisk”. Et opråb fra en muslimsk kvinde til andre muslimer om eksplicit at tage afstand fra terrorangrebet i Paris:

Mens rædslen og frygten vokser efter terrorangrebet i Paris, vokser dobbeltmoralen blandt nogle muslimer. Terrorangrebet skal selvfølgelig fordømmes af alle mennesker – hvilket størstedelen af verdens også muslimer gør, inkl. jeg selv. Men ikke alle muslimer? Nogle bruger tragedien til at udpege Vesten som hykler. (EB, debat, 18. nov. 2015)

I nærværende undersøgelse findes der én muslimsk stemme, i Politiken, der taler i en direkte positiv kontekst. De muslimske stemmer er altså for det første underrepræsenteret og citeres dernæst primært i en kritisk tone overfor andre muslimer.

4.2.9 Opsummering: Problemstillingens issue proponents

Analysen om problemstillingens issue proponents viser, at politikere og eksperter er de mest anvendte, hvilket kommer sig af, at især politikernes adgang til medierne spiller en betydelig rolle i deres magtudøvelse. Endvidere ser vi, at pårørende, øjenvidner, almindelige borgere og politiet forekommer i meget få artikler. Det kan betyde risiko for, at problemstillingen mangler diversitet og mangfoldighed. De muslimske stemmer forekommer i 6% af artiklerne, og er karakteriseret ved primært at være kritisk overfor andre muslimer.

4.2.10 Entmans rammefunktioner: Er artiklen framet?

Figur 12 viser kodeskemaets næste kategori; artiklernes fordeling på Entmans rammefunktioner. Denne kategori er primært medregnet for at kunne definere, hvornår en artikel er framet, da en frame, ifølge Entmann (1993) skal have mindst én af følgende fire funktioner: Definere en problemstilling, diagnosticere årsager, foretage moralske vurderinger og/eller foreslå en behandling (Entmann 1993, s. 52).

Som vist i figur 12, indeholder samtlige enheder mindst én rammefunktion, og alle enheder er derfor blevet kodet både i forhold til tematiske frames og overordnede frames.

	Ingen	Definition	Årsag	Moralsk vurdering	Løsning
Antal	0	216	188	95	83
%	0	100%	87%	44%	38%

Figur 12: Tilstedeværelsen af Entmans fire rammefunktioner

Samtlige enheder havde en definition på et problem i henhold til det præsenterede. Dernæst havde 87% en årsag til problemet, 44% kom med en moralsk vurdering og 38% havde en løsning på problemet. Der gives i det følgende eksempler på, hvordan en moralsk vurderings- og en løsningsfunktion kommer tekstuel til udtryk.

En muslimsk mand, Usman Ahmed, giver i et debatindlæg med overskriften "Kampen for en fremtid for alle" et eksempel på en moralsk vurdering: "Jeg vil ikke kalde dem ved navn, for de har intet at gøre med den islam, jeg kender og praktiserer. Terrorister og ekstremister – det

er, hvad de er" (Info, debat, 17. november 2015). Han dømmes i denne kontekst de gerningsmænd, som var skyld i terrorangrebene i Paris, og giver i overensstemmelse med Entmanns rammefunktioner en moralsk vurdering.

Et andet eksempel på en moralsk vurdering er, når byrådsmedlem for Venstre, Latifa Ljørring, anslår: "Det er tankevækkende, at en del af de politisk (over)korrekte »hvide« stadig vil tillade og tolerere den slags ytringer uden at se det alvorlige dilemma, vi står over for, i øjnene." (Berlingske, kommentar, 13. februar 2016). Her evaluerer hun de politisk korrektes villighed til ikke at gribe ind over for de "farvedes" forsøg på at lægge skylden for forskellige sociale ubalancer over på de "hvide" danskere. I samme artikel fremkommer også en løsning på den problemstilling hun behandler i artiklen: "Kære politisk korrekte: Vi kan ikke forsvare Vesten mod migrationen af radikal islamisme med mindre, at vi gør op med den overdrevne politiske korrekthed" (Berlingske, kommentar, 13. februar 2016).

I BT kommer religionssociolog og forfatter, Sherin Khankan, ligeledes med en løsning: "I stedet for at bekæmpe terrorismen som et ansigtsløst fænomen eller som en kamp mellem islam og Vesten eller de onde og de gode, bør vi kigge på de politiske motiver bag folks handlinger" (BT, debat, 17. november 2015), som her foreslår en mere rationel tilgang til terrorbekæmpelse.

Det er iøjefaldende, at der kun forekommer en løsning i 38% af tilfældene, selvom samtlige artikler definerer en problemstilling. Det vidner om, at der ikke nødvendigvis findes en løsning på det definerede problem, eller at forfatteren til artiklen ikke har til hensigt at komme med et løsningsforslag.

4.2.11 Opsummering: Entmanns rammefunktioner

Samtlige artikler indeholdt mindst én af Entmanns rammefunktioner. Alle artikler indeholder en definition på et problem, en kun 38% af artiklerne præsenterer et løsningsforslag på problemet. I højere grad ses der moralske vurderinger, som forekommer i 44% af artiklerne.

4.2.12 Tematiske frames

Kodeskemaets næstsidste kategori er de tematiske frames. I det følgende gennemgås frekvensen af de tematiske frames og der fremsættes forskellige sammenhænge. Dog uddybes indholdet ikke yderligere, som der derimod gøres i undersøgelsesspørgsmål to.

	Islam som baggrund	Vestlige værdier truet	Brobygning	Terrorens fremryk	Samarbejde mod IS	Anden	I alt
Berlingske	6	12	3	3	11	5	40
BT	2	1	1	3	3	-	10
Børsen	-	-	-	1	1	-	2
Ekstra Bladet	2	5	1	2	2	1	13
Information	-	6	7	2	7	1	23
Jyllands-Posten	14	14	3	7	9	4	51
Kristeligt Dagblad	4	8	7	1	6	1	27
Politiken	2	7	11	6	12	4	42
Elektroniske medier	1	-	1	3	3	-	8
I alt %	31 15%	53 24%	34 16%	28 13%	54 25%	16 7%	216 100%

Figur 13: Tilstedeværelsen af tematiske frames

Figur 13 viser, at den mest fremtrædende frame er samarbejdet mod Islamisk Stat med 25% af artiklerne. Her står Politiken for det højeste antal, efterfulgt af Berlingske og Jyllands-Posten. Disse artikler er ofte nyhedsartikler eller nyhedsanalyser (81%), og optræder derfor ofte i forbindelse med nye tiltag, angreb, sanktioner ol. mod Islamisk Stat.

Umiddelbart herefter finder man framen for, at de vestlige værdier er truet af islam og/eller muslimer. Her er 57% enten opinion (51%) eller views (6%), mens news udgør 43%. Det betyder, at det i højere grad er i debatstoffet, man skal hente denne frame og ikke nødvendigvis i mediets nyhedsformidlingen. Her har Jyllands-Posten det højeste antal artikler, efterfulgt af Berlingske. Som tidligere nævnt, har i sær Jyllands-Posten en forholdsvis kritisk holdning til indvandrere, hvilket også kommer til udtryk i nærværende undersøgelse.

Denne overordnede tendens kommer også til udtryk, når vi ser på framen for brobygning, hvor islam og muslimer er omtalt i positive vendinger, eller hvor de tages i forsvar. Her er det Politiken og Information, der står for det højeste antal sammen med Kristeligt Dagblad. Ved denne frame ser vi Jyllands-Postens og Berlingskes laveste antal. Her er det desuden meget ligeligt fordelt mellem news (50%) og opinion (44%), mens views står for 6%.

Lige efter framen for brobygning findes framen, hvor islam er fremstillet som baggrunden for terrorisme. Denne frame er til stede i 15% af artiklerne og er i overvældende grad repræsenteret af Jyllands-Posten med næsten halvdelen af artiklerne, efterfulgt af Berlingske. De to aviser tilsammen står for 65% af artiklerne. I bunden finder vi her Børsen og Information som ingen har. Politiken, B.T. og Ekstra Bladet har hver har to artikler. Her finder man en lille overvægt af news (55%) frem for opinionsstof (42%) og views (3%).

Den frame der er til stede i færrest artikler er terrorens fremryk. Den fremgår i 13% af artiklerne og er karakteriseret af en beskrivelse af udviklingen i terrorismen, ofte ved at nye angreb har fundet sted. Dette giver sig ti kende ved, at hele 97% af artiklerne er news. Ud over at give en forholdsvis nøgtern beskrivelse af nye angreb, er denne frame ofte pakket ind på en sådan måde, at det kan skabe frygt hos modtagerne. Dette kommer jeg ind på senere i analysen.

4.2.13 Opsummering: Tematiske frames

Indenfor de tematiske frames er framen for et samarbejde mod Islamisk Stat mest fremtræden, efterfulgt af framen for at de vestlige værdier er truet samt framen for brobygning. Framen som fortæller, at islam er baggrund for terror er den fjerde mest anvendte, mens terrorens fremryk er den mindst anvendte.

4.2.14 Overordnede fortællerrammer

De overordnede frames, kodeskemaets sidste kategori, som beskrevet i Semetko og Valkenburg (2000) er medtaget i nærværende undersøgelse, da den deduktive tilgang involverer prædefinerede frames, der sandsynligvis optræder i det afgrænsede datamateriale, der arbejdes indenfor.

Semetko og Valkenburg (2000) har identificeret fem overordnede frames; Ansvar, human interest, konflikt, moraliserende og økonomisk. Disse fem frames er fundet på baggrund af tidligere studier af medieframing både blandt amerikanske og europæiske medier. Den overordnede frame fortæller derfor om, hvilket aspekt medierne lægger største vægt på. Figur 14 viser hvilke overordnede fortællerrammer, der var mest dominerende i nærværende undersøgelse.

	Ansvar	Human interest	Konflikt	Moral	Økonomi	I alt
Berlingske	2	6	15	14	3	40
BT	-	-	7	2	1	10
Børsen	-	-	1	-	1	2
Ekstra Bladet	1	1	5	5	1	13
Information	-	1	10	10	2	23
Jyllands-Posten	2	4	30	15	-	51
Kristeligt Dagblad	1	1	13	12	-	27
Politiken	3	3	26	10	-	42
Elektroniske medier	-	1	7	-	-	8
I alt	9	17	114	68	8	216
%	4%	8%	53%	31%	4%	100%

Figur 14: Tilstedeværelsen af overordnede fortællerrammer

Som man kan se på figuren, så er konfliktrammen den helt dominerende overordnede frame, som er brugt i hele 53% af artiklerne. Denne frame er desuden den eneste, som samtlige medier benytter. Herefter er moralrammen, den mest dominerende med 31% af enhederne, som alle undtagen de elektroniske medier benytter. I bunden er det human interest rammen (8%), ansvarsrammen (4%) og til sidst den økonomiske frame (3,5%).

Det er her værd at gøre opmærksom på, at 25% (se figur 13) af artiklerne handler om en fælles front mod Islamisk Stat, og at mange af disse enheder derfor har

konflikten som den overordnede frame. Hertil kommer, at den fælles kamp mod Islamisk Stat består af mange aktører og lande med meget forskellige interesser. Derfor er konfliktframen ikke kun til stede, når artiklen omhandler den fælles kamp mod Islamisk Stat, men også når der er interne konflikter og stridigheder.

Som det ligeledes blev påvist tidligere i analysen, (figur 13) handler næsten 25% af artiklerne om truslen mod vores vestlige værdier. Denne frame indeholder immanente elementer af modsætninger eller strid mellem interesser, grupper, personer og begivenheder, der udfordrer det fælles værdigrundlag. Sådanne artikler vil ofte indeholde konfliktelementer, hvilket er grunden til, at over halvdelen af artiklerne har konflikt som den overordnede fortællerramme.

Et konsekvens af en så dominerende overordnet konfliktframe er, at der er risiko for at modtagerne opnår et fortegnet og forenklet billede af den reelle situation. Kramhøft (2000, s. 60) skriver:

En krigssituation f.eks. er i sig selv en konflikt, men de historier, der udvælges undervejs i dækningen, er ofte karakteriseret ved at beskæftige sig med de mest tilspidsede, voldsomme, forfærdelige enkelt-krigshandlinger, frem for en bredere dækning af vilkårene for befolkningen og krigsparterne (Kramhøft 2000, s. 60).

Den væsentligste risiko ved en ureflekteret brug af konfliktframen er, at den fremstilles på en *for* forenklet måde ved at dikotomisere den virkelighed, der iagttages. Hvis konflikten skildres for sort/hvid, kan de faktuelle nuancer og kompleksiteten gå tabt og dermed blokerer man for en reel forståelse af sagen (Kramhøft 2000, s. 59). Også Semetko og Valkenburg (2000, s. 95) har pointeret, at diskussioner i nyhederne mellem politiske eliter ofte reducerer den komplekse politiske debat til en forenklet konflikt mellem to parter.

Den frame, der er benyttet næst flest gange, er moralframen, som er brugt i 31% af artiklerne. Den moralske frame sætter en begivenhed eller en problemstilling i konteksten af en religiøs tese eller giver moralske forskrivelse (Semetko og Valkenburg 2000, s. 96).

Mange af artiklerne handler om, at der er et fælles værdigrundlag, der er truet, og dermed er der mange forskrivelse på og argumenter for, hvorfor det beskrevne synspunkt er

bedre end andre. Her spilles moralske principper og samfundsmæssige værdigrundlag ud mod hinanden, og der fremlægges en "rigtig" og en "forkert" måde at anskue verdenen på. I forhold til den moralske frame er der desuden en pointe i, at 74% af disse udgør enten views eller opinion (47 artikler er opinion og 3 artikler er views).

Det lader altså til, at det ikke nødvendigvis er den måde, hvorpå medierne framer deres *nyhedshistorier*, men at det i højere grad er debatstoffet, der har moralske undertoner, som indikerer, at der findes rigtige og forkerte måder at tænke og agere på.

Human interest framen bringer et menneskeligt ansigt eller en emotionel vinkel til præsentationen af en begivenhed eller en problemstilling (Semetko og Valkenburg 2000, s. 95). Denne frame forsøger at personificere og følelsesgøre nyhederne ved at lade modtagerne identificere sig med en person og er kun til stede i 8% af enhederne. Det kan indikere, at der tales om problemstillingen i mere generelle termer, og at personsager eksempelvis ikke fylder meget i dækningen.

Ansvarlighedsframen (især i nyheder) lægger op til, at enten regeringen, et bestemt individ eller en gruppe har ansvaret for en bestemt problemstilling (Semetko & Valkenburg 2000, s. 96). Denne frame blev kun benyttet i 4% af enhederne. Der er altså ingen, der bliver stillet direkte til ansvar, og ingen der dermed sikrer en løsning på de problemer, der skitseres.

Det er bemærkelsesværdigt, at denne frame ikke er til stede i højere grad, da Semetko og Valkenburg i deres undersøgelse fandt frem til, at ansvarlighedsframen er den frame, der bliver benyttet mest, efterfulgt af konfliktframen, økonomiframen, human interest framen og til sidst moralframen (Semetko & Valkenburg 2000, s. 103-104). Det vidner om, at det ikke er en problemstilling, som stiller nogen til ansvar, men i højere grad skildrer en konflikt og kommer med moralske forskrivelse.

Den økonomiske frame fortæller om de økonomiske konsekvenser en begivenhed eller problemstilling vil have på et individ, en gruppe, region, institution eller gruppe.

Denne frame bruges færreste gange og er til stede i blot 3,5% af artiklerne. Det er hovedsageligt nicheaviser, der beskæftiger sig med økonomi og finans, og denne problemstilling ligger ikke op til eller vægt på, at der findes økonomiske konsekvenser, som er grunden til at der ikke forekommer flere artikler med denne overordnede ramme.

4.2.15 Opsummering: Overordnede frames

Den helt dominerende overordnede frame i nærværende undersøgelse er konfliktframen, som er tilstede i 53% af artiklerne. En konsekvens af en overordnet dominerende konfliktframe kan være, at nærværende problemstilling bliver beskrevet på en *for* forsimplet måde, hvorved den reelle situations kompleksitet og nuancer kan gå tabt. Moralframen forekommer næst flest gange og i højere grad i opinionsstoffet end i nyhedsformidlingen. I bunden finder vi human interest framen, den økonomiske frame og ansvarsframen, som indikerer, at ingen bliver stillet til ansvar.

4.3 Delkonklusion

Som analysen bevidner har mediernes dækning af terrorisme og koblingen til muslimer og islam været højt prioriteret på dagsorden i analyseperioden. Man ser, at dækningen var på sit højeste lige efter terrorangrebet i Paris, der har fungeret som trigger-event.

Med hensyn til hvem der bliver citeret, er det politikere og eksperter, der topper listen. I bunden ligger pårørende, øjenvidner, almindelige borgere og øjenvidner. Når taletiden udgår fra det øverste samfundslag, er der risiko for, at det udvikler sig til en værdikamp, hvor især politikerne bruger medierne til at udøve politisk magt.

Den dominerende tematiske frame er samarbejdet mod Islamisk Stat, efterfulgt af at vores vestlige værdier er truet og framen for brobygning, som er til stede i næsten ligeså mange tilfælde som framen for, at islam bliver set som baggrunden for terror. Som funktion af dette er den overordnede fortællerramme konfliktframen, efterfulgt af den moralske frame. 74% af den moralske frame foregår i opinionsstoffet, så det er i højere grad her, man skal finde denne frame og dens moralske undertoner.

4.4 Undersøgelsesspørgsmål 2: Hvilke frames er fremtrædende?

Efter analysen af, hvad der karakteriserer mediernes dækning, uddybes der i det følgende, hvilke tematiske frames der hyppigst er anvendt i nærværende undersøgelse, og hvilke implikationer, det kan have. Analysen tager udgangspunkt i de resultater, som vises i figur 13.

4.4.1 Frame 1: Samarbejde mod Islamisk Stat

Framen for et fælles samarbejde mod Islamisk Stat er den mest fremtrædende. Den findes i 25% af artiklerne, hvor Politiken har det højeste antal, efterfulgt af Berlingske og Jyllands-Posten. Denne frame er karakteriseret af nyhedsformidling og en krigerisk retorik om "os" mod "dem", hvor "os" i denne sammenhæng er alle der kæmper mod Islamisk Stat og "dem" er Islamisk Stat. Denne retorik kan ses i følgende tre eksempler på overskrifter: "Stormagter bomber IS – men nytter det?" (Pol, nyhed, 18. nov. 2015), "Hvordan får vi IS til at gå konkurs?" (Berlingske, debat, 4. dec. 2015), "Hvordan stopper vi Islamisk Stat?" (JP, forsidehenvisning, 16. nov. 2015). Der er findes et overskyggende fjendebillede på terrorismen, som er Islamisk Stat, og det formidles ved, at vi kæmper sammen om at stoppe deres fremmarch.

Det er i øjefaldende, at det er denne frame, der er hyppigst fremtræden, da den er forholdsvist afgrænset til at handle om Islamisk Stat og tiltagene mod dem. Endvidere foregår 75% af hændelserne i disse artikler i udlandet, og har altså mere international karakter. Denne frame bliver dog problematisk i forhold til portrættering af muslimer, når der, som følge af den store mediedækning af Islamisk Stat, bringes artikler om muslimer boende i vestlige lande, som bliver tiltrukket af Islamisk Stat. I følgende uddrag bliver der sat lighedstegn mellem Vestens altoverskyggende fjende, Islamisk Stat, og muslimer i Vesten, som sympatiserer med fjenden:

Hvorfor er det, at IS' propaganda er så effektiv på muslimer i Vesten? »IS handler om at give muslimer deres værdighed tilbage. I den muslimske guldalder så det kristne Europa jo op til den muslimske verden. I dag er det omvendt. Og når muslimer så bliver sat i forbindelse med noget tilbagestående, vil mange længes tilbage«, siger Serinci. (Pol, 30. nov. 2015)

I uddraget interviewes den kurdiskdanske journalist og historiker, Deniz Serinci, om udbredelsen og bekæmpelsen af Islamisk Stats propaganda på "mørkenettet" (the Dark Web), som i denne forbindelse giver en fremstilling af, at alle muslimer i Vesten er letpåvirkelig og sympatiske overfor Islamisk Stats propaganda.

Opsamling

Samarbejdet mod Islamisk Stat er den mest fremtrædende frame, som forekommer i 25% af undersøgelsens artikler. Denne frame er præget af nyhedsformidling, og en "os" mod "dem" retorik, med Islamisk Stat som den vestlige verdens altoverskyggende fjende. Selvom framen er præget af nyhedsformidling, kan den alligevel blive problematisk i forhold til fremstillingen af muslimer, når det insinueres, at muslimer i vesten sympatiserer med Islamisk Stats terrorudøvelse og værdigrundlag.

4.4.2 Frame 2: Vores vestlige værdier er truet

Den næstmest fremtrædende frame omhandler truslen mod de vestlige værdier. Denne frame findes i 24% af artiklerne. Det største antal artikler under denne frame finder man hos Jyllands-Posten og Berlingske. Denne frame er generelt præget af en hård og ængstelig retorik, som man kan se i følgende uddrag af et debatindlæg, som blandet andet sætter spørgsmålstejn ved, om vi overhoved kan leve, som vi gør: "Kan vi i hverdagen overhovedet leve, sådan som vi er vant til – gå på restaurant, gå til koncert og køre med tog? Eller skal vi undgå større forsamlinger af mennesker, frygte butikskøer og blive væk fra lufthavne?" (Berlingske, debat, 22. nov. 2015).

Ovenstående citat er endvidere et godt eksempel på den "os" mod "dem" retorik, som i udpræget grad afspejler denne frame, og som også ses i følgende udmelding:

En stor og voksende del af den muslimske befolkning i Tyskland og Europa vil da heller ikke vide af de grundlæggende principper, som de europæiske samfund bygger på. De er ikke tilhængere af de såkaldte universelle værdier, som netop ikke er universelle. Derfor klumper de sig sammen i ghettoer som den berygtede bydel Molenbeek i Bruxelles. Hvis islam er en del af Europas kultur, hvorfor føres 90 pct. af alle terroraktioner i de europæiske lande så af muslimske organisationer? (JP, kronik, 3. dec. 2015)

I ovenstående udtalelse fremsættes en meget distinkt opdeling mellem muslimer og ikke-muslimer, hvor muslimerne ikke vil kendes ved de gode, universelle, vestlige værdier, som vores samfund beror på. Denne frame optræder hyppigst i debatindlæg, og kommer af den årsag ofte meget eksplicit til kende, da avisen netop fraskriver sig ansvaret for indholdet i debatterne og holdningerne er derfor skarpere, som ses i det følgende:

Stadig flere herboende muslimer føler sig stedse mere muslimske – og foretrækker derfor at leve i en forskudt verden, hvor de i ly af islams tiltagende demografiske styrke i Vesteuropa kan føle sig sikre, undgå at blive udfordret og ikke behøver at arbejde. Det sidste har de i bogstavelig forstand folk til. Disse små herremænd er juridisk set klienter, men deres selvopfattelse er en helt anden. (JP, debat, 20. nov. 2015)

Denne udtalelse er et godt eksempel på den stereotype fremstilling af muslimer, som findes indenfor denne frame. Her bliver alle muslimer skåret over én kam som snyltere, fordi de i kraft af deres anderledes tro lever i en forskudt verden, hvilket de kan gøre, da de demografisk bliver styrket i Europa i disse år.

Opsamling

Denne frame benyttes i 24% af artiklerne, og forekommer mest i debatindlæg. Flere af artiklerne stiller kritiske, retoriske spørgsmål til sine læsere om opretholdelsen af vores

levestandard og argumenterer for, at vores vestlige værdier er truet af muslimerne, som snylter på vores samfund og ikke deler de vestlige værdier med os.

4.4.3 Frame 3: Brobygning

Ligesom tidligere forskning har fastslået, findes der også i nærværende undersøgelse en frame, som forsvarer og bygger bro mellem muslimer og ikke-muslimer. Det er generelt svært at samle karakteristika for denne frame, da brobygningen tager sig ud i adskillige former.

En håndfuld har karakter af opfordringer til, at man i forbindelse med islamistisk terror ikke vender sig mod muslimer og islam, som man kan se i det følgende eksempel:

Midt i følelsernes forståelige opkog er det samtidig afgørende, at vi gør os klart, hvem fjenden er. Og hvem fjenden ikke er. Der er ikke tale om en kamp mellem muslimer og ikkemuslimer. Det ville blot gøre en uoverskuelig stor ulykke endnu større, hvis fredagens terrorangreb skaber yderligere spændinger mellem religioner og civilisationer. (Info, leder, 16. nov. 2015)

Brobygningen kommer også til udtryk som rationelle forklaringer på terrorangrebene, som derved opfordrer til ikke at skabe splid mellem muslimer og ikke-muslimer og som forsøger at forklare og argumentere for, at bevæggrundene bag terrorangreb ikke nødvendigvis skal findes i Koranen. Dette kunne man læse i Kristeligt Dagblad under følgende overskrift "Religion forklarer kun en flig af radikaliserings":

Behovet for at forstå, hvad der får nogen til at kaste sig ud i blodige terrorangreb som det i Paris, får os nemt til at drage for simple konklusioner (...) I dag ved vi meget om, hvad der kan få folk ud i så ekstreme holdninger, at de er villige til at udføre terror. Men den vigtigste konklusion, der kan drages på tværs af al forskning, er, at det simple svar ikke findes. (KD, nyhed, 20. nov. 2015)

Her argumenteres for, at den nuværende debat på området netop bærer præg af stereotypisering i form af for simple konklusioner, og at det kan være problematisk, hvis man ikke ser problemstillingen i al sin kompleksitet, men forfalder til forsimplede udlægninger.

Generelt er der i nærværende undersøgelse meget få real-world indicators, men i tråd med den rationelle udlægning af terrorangreb i brobygningsrammen, finder man et eksempel på en real-world indicator, som i et større perspektiv forklarer, hvor lidt terrorisme vi reelt set har oplevet på vestlig jord:

Langt størsteparten af terrorangrebene finder sted uden for den vestlige verden. Ser man bort fra angrebet på USA i 2001, er det kun 0,5 procent af terrordrabene, der har fundet sted i vestlige lande. Siden 2006 er 7 ud af 10 terrordrab i vestlige lande begået af de såkaldte ensomme ulve af den type, Danmark oplevede ved Krudttønden for et år siden. (Pol, debat, 4. feb. 2015)

Retorikken er knapt så hård i denne frame og udtalelserne er knapt så eksplicitte, som i de mere kritiske frames. Den blødere retorik ses i følgende eksempel: "De prøver at skabe frygt mellem mennesker. Trække falske skillelinjer. Mellem Vesten og islam. Men den sande skillelinje går et andet sted. Mellem lys og mørke". (EB, nyhed, 2. jan. 2016). Det kommer også til udtryk ved, at 59% af artiklerne i brobygnings-rammen har moralsk vurdering, som taler for forsoning og sameksistens og imod stigmatisering og religionsracisme mod muslimer, som følgende uddrag er et eksempel på:

Terroren avler altså stigende mistro over for det muslimske befolkningselement og kan blive en selvbekræftende og selvforstærkende proces, hvor mistroen presser flere og flere muslimer over i mere uforsonlige synspunkter. Det spiller IS på; derfor er der valgt bløde mål, som er lette at angribe med store ofre og chance for en hård reaktion fra de ikkemuslimske befolkningsgrupper. Det ser ud til at virke. (Info, debat, 11. dec. 2015)

Debattøren opfordrer efterfølgende til, at både Europa og USA ser ud over den snævre synsvinkel, det er at få ram på Islamisk Stat, men derimod forsøger at opnå et bedre indblik i historien og de magtkampe, der opretholder krigen i Syrien.

Opsamling

Brobygningsrammen tager sig ud i forskellige former, og ikke mange af dem har fælles karakteristika, hvilket kan gøre, at budskabet ikke trænger igennem i så stor en grad, som det gør inden for andre frames, som har et mere ens sprog og udlægning.

4.4.4 Frame 4: Islam som baggrund

I næsten ligeså mange tilfælde som brobygningsrammen finder man rammen for, at islam er baggrund for terrorisme. Denne ramme kommer til udtryk i 15% af artiklerne og benyttes i betydelig grad mest af Jyllands-Posten efterfulgt af Berlingske. I denne ramme kan man finde mere eller mindre subtile udlægninger af, at islam er selve årsagen til terrorisme. Her antydes og argumenteres for, at de islamiske terrorgrupper henter deres legitimering for deres forbrydelser i islams forskrifter. Denne ramme er karakteriseret ved at have en forholdsvis hård retorik og være eksplicit i sin udlægning, som følgende to uddrag er eksempler på:

Det er århundredets største løgn, at terrorisme ikke har noget at gøre med den måde, islam praktiseres på. Uden den religiøse ramme, som Saudi-Arabien og Iran har lagt, ville der ikke være Islamisk Stat eller al-Qaida. Derfor er der direkte sammenhæng mellem alle de islamiske terrorangreb og den måde, islam bliver praktiseret på i dag. (EB, debat, 16. nov. 2015)

Den islamiske kultur har en iboende tendens til at skabe konflikt med andre kulturer. (...) Islam er ikke særligt kompatibel med andre kulturer, for at udtrykke det neutralt. Huntington pegede især på, at Vesten og islam står for værdier, der dårligt kunne være mere forskellige. Af alle civilisationer er den islamiske og den vestlige dem, der er mest forskellige. (JP, debat, 17. nov. 2015)

Disse to eksempler har for det første det til fælles, at de er debatindlæg, og for det andet er de skrevet lige umiddelbart efter terrorangrebet i Paris, som kan ses som triggerevent, og derfor fik massiv mediedækning. Det er interessant at bemærke, hvor hurtigt problemstillingen om terrorangrebet i Paris kommer til at handle om problemstillingen om islam som baggrund for terrorisme og den trussel islam angiveligt udgør for hele det danske samfunds værdigrundlag.

Umiddelbart efter terrorangrebet i Paris i 2015, kunne man ligeledes i Jyllands-Posten den 20. november under overskriften "IS finder retfærdiggørelsen for terror, sexslaveri og afpresning i Koranen" læse konkrete eksempler på, hvordan Islamisk Stat finder legitimering for halshugning og slaveri i Koranen, hvordan der i Koranen står, at homoseksuelle er syndere, og der fremgår i artiklen direkte citater fra Koranen som: " Hvis nogen begår overgreb mod jer, skal I begå overgreb mod ham, svarende til hvad han har begået mod jer." og "Bekæmp dem, som ikke tror på Gud og den yderste dag, og som ikke forbyder, hvad Gud og Hans udsending forbyder (...)" (JP, nyhed, 20. nov. 2015). Der antydes derfor kraftigt, at Koranen giver anledning til og legitimerer terror.

I Jyllands-Posten finder man desuden et eksempel, hvor islam indirekte bliver sammenlignet med nazisme:

Politisk islam er blevet en landeplage i Europa, og der er kun os europæere til at redde vor kulturkreds fra denne fare, amerikanerne kommer næppe denne gang. (JP, debat, 8. jan. 2016)

Debatindlægget er et opråb om, at vi skal redde os selv fra denne landeplage, som er islam og opfordrer læserne til at kampen op mod islam, som truer det nationale Danmark: "Vi har kun ét liv, ét Danmark og er nødt til at appellere bredere og helt ned i folkeskolen, for at flere går ind i kampen for det, vi har kært". Med andre ord skal muslimer i hans øjne bekæmpes ligesom nazisterne.

Opsamling

Framen for at islam er baggrund for terrorisme findes i 15% af artiklerne, navnlig i Jyllands-Posten og Berlingske. Disse artikler er karakteriseret ved at have en hård og eksplicit retorik.

Da der kan komme kontroversielle holdninger til udtryk, fremkommer framen næsten udelukkende i debatstoffet, som kan være grunden til den hårde tone.

4.4.5 Frame 5: Terrorens fremryk

Terrorens fremryk er den frame, der bliver benyttet mindst og kommer til udtryk i 13% af artiklerne. Den bruges meget jævnt af alle medier, men bruges mest af Jyllands-Posten og Politiken.

Denne frame er karakteriseret ved, at næsten samtlige artikler er nyhedsartikler, de er situationsspecifikke og foregår udenfor Danmarks grænser. Desuden forekommer 21% af artiklerne på forsider, hvilket er det højeste antal indenfor én frame. Eksempelvis følgende forsidehenvisning med overskriften: "Ny generation af jihadistter ændrer truslen mod Danmark", og som har følgende underrubrik: "Med angrebene i Paris har Islamisk Stat nu rettet fokus mod Vesten, som må revidere truslen fra hjemvendte syrienskrigere. Hastige politiske terrorstramninger påvirker næppe antallet af udrejsende til borgerkrigen" (Politiken, forside, 19. nov. 2015).

Mange artikler beskriver, hvordan, for det meste Islamisk Stat, har udført eller planlagt terrorangreb og kan lyde som følgende: "Indonesisk IS-kriger skal være hjernen bag angreb i Jakarta" (KD, nyhed, 15. jan. 2016), "Islamisk Stat angriber kontrolpost ved Bagdad" (TV2, nyhed, 6. marts 2015) og "Pakistan sørgede og begravde terrorofre" (Pol, nyhed, 22. jan. 2016). Disse tre er gode eksempler på denne frame, som er karakteriseret ved nyhedsformidling.

Terrorens fremryk beskrives i nogle tilfælde som rettet mod Vesterlændinge, som følgende artikel, under overskriften "Islamisk Stat eskalerer offensiven mod Tyrkiet" er et eksempel på. Artiklen har underoverskriften: "Selvmordsaktion i Istanbuls historiske turistcentrum synes rettet mod både Erdogan-regeringen og til Angela Merkel". Artiklen er en nyhedsanalyse af terrorangrebet i Tyrkiet, der dræbte ni tyske turister. Et andet eksempel er en nyhedsartikel, der beskriver, hvordan to hoteller, som hovedsageligt bebos af Vesterlændinge har været udsat for terror: "Sikkerheden på vesterlændinges foretrukne hoteller i lande som Mali og

Burkina Faso er kommet i fokus efter det andet angreb på et luksushotel i løbet af mindre end to måneder”.

Opsamling

Terrorens fremryk er den mindst benyttede frame og har karakter af nyhedsformidling om nye eller planlagte terrorangreb, hovedsageligt i udlandet.

4.5 Delkonklusion

De negative frames er overordnet set langt mere eksplicite i deres retorik og mere ensartet i deres budskab og udformning. De to udelukkende negative frames, *de vestlige værdier er truet* og *islam som baggrund for terrorisme*, står tilsammen for 39% af artiklerne mod brobygningsramen med 16%, som er mindre ensformig og mindre retorisk eksplicit. Dette har den konsekvens, at de negative frames, har et klarere budskab, som absorberes bedre hos modtagerne. De to frames, *samarbejde mod Islamisk Stat* og *terrorens fremryk*, er primært præget af nyhedsformidling, men bidrager i mange tilfælde stadig til mediernes frygtdiskurs.

4.6 Undersøgelsesspørgsmål 3: Hvordan fremstilles muslimerne?

Frames har indenfor agenda-setting teorien den effekt, at medierne, ved at vælge bestemte aspekter af en problemstilling og gøre dem mere fremtrædende, kan fremme en bestemt problemdefinition og fortolkning af den pågældende problemstilling.

Under forrige undersøgelsesspørgsmål blev der klarlagt, hvilke frames, der er mest fremtrædende i nærværende undersøgelse, hvorfor det nu er relevant at se nærmere på, hvilken betydning det har for den måde, hvorpå muslimerne bliver fremstillet og hvilke fremstillinger, der kommer tydeligst til udtryk.

4.6.1 Neo-orientalismen

En af kendetegnene ved neo-orientalisme er en skildring mellem Vestens hegemoni på den ene side og, ikke Østen, som i den klassiske orientalisme, men muslimer på den anden side, som fremstilles som Vestens antitese. Skildringen af muslimer indenfor den ny orientalisme, kommer til udtryk i udtrykkelig grad i nærværende undersøgelse.

I følgende eksempel bliver der opsat en hård skillelinje mellem Vesten på den ene side, som frit, demokratisk og sekulariseret, mens de lande, der lever efter Koranens forskrifter, bliver beskrevet som bundet, før-moderne og dogmatiske:

Den afgørende forskel mellem dem og os er nemlig, at vi vesterlændinge ikke på samme måde er bundet til et førmoderne helligt skrift, som muslimerne er til Koranen. Vi er tværtimod i den del af vesterlandet, der hedder Europa, generelt blevet moderne og sekulariserede mennesker ved stort set at have frigjort os fra dogmatisk og fundamentalistisk bibelfortolkning. (Jyllands-Posten, debat)

Ovenstående udtalelse er et uddrag fra et debatindlæg og er et modsvar på en opfordring om, at man ikke skal sætte lighedstegn mellem muslimer og voldelige jihadister. En form for forsvar, som man også ser eksempler på i nærværende undersøgelse. Debattøren tager til genmæle ved at argumentere for, at Vesterlændinge er moderne, sekulariserede og frigjorte fra dogmatisk og fundamentalistiske bibeltolkninger, mens muslimerne er "tværtimod", altså

u-moderne, u-sekulariserede og u-frigjorte.

Et andet eksempel erstatter "muslimer" med "ondskab" i et debatindlæg med overskriften "Ondskabens realitet":

Længe har vi skullet gøre noget andet, end vi plejer. Men vi har holdt frihedsværdierne op foran os som skjold uden at opdage, at netop frihedsværdierne kan slå os ihjel. Vi har i en historisk lang fredstid med åbne arme inviteret ondskab inden for, som utaknemligt lever af vores naive tro på, at med godt skal ondt fordrives. (Berlingske, 21. nov. 2015)

Den nye orientalisme, hvor der antydes en kobling mellem muslimer og terrorisme, viser sig desuden, når der bliver sat lighedstegn mellem Islamisk Stats terrorisme og islam, som der bliver i følgende eksempel:

Set i lyset af de terroranslag, begået af muslimer, der har fundet sted i både Danmark og Europa det seneste års tid, kan man ikke lade være med antydningssvis – bare antydningssvis – at se en sammenhæng mellem nogle muslimers opførsel og den opførsel, nogle muslimske terrorister lægger for dagen (...) jeg spørger mig selv om, hvor lang vejen til ekstremisme undertiden kan være i et trosfællesskab, der i forvejen skærmer sig om sig selv og ofte er konfrontationssøgende. (Berlingske, debat, 19. dec. 2015)

Ovenstående citat er fra den muslimske SF-politiker, Halime Oguz, som er kendt for at være kritisk overfor det muslimske minoritetsmiljø i Danmark. I artiklen argumenterer hun for, at den muslimske tro er på koalitionskurs med det øvrige danske samfund. Når der bliver draget paralleller mellem muslimer og terrorister, og i sær af en muslim selv, kan det give et billede af en religion, som er selve årsagen til terror, som også ses i følgende udtalelse af Bent Jensen, forfatter, professor og dr. phil.:

I stedet sagde Lars Løkke Rasmussen, at terrorhandlinger begået i islams navn intet har at gøre med islam. Det er enten virkelighedsfornægtelse eller politisk opportuniste. Hvis ikke islamisk terror har noget at gøre med islam, tager man ikke terroristerne og deres mange sympatisører i Europa alvorligt. Og i så fald vil man ikke være i stand til at bekæmpe den terror, der begås i islams navn. (JP, debat, 3. dec. 2015)

Her gives en kritik af den tyske kansler, Angela Merkels, "politiske trosbekendelse, [som] går ud på, at islam hører til i Tyskland" og i forlængelse heraf Lars Løkkes udtalelse om "at terrorhandlinger begået i islams navn intet har at gøre med islam". Her bliver islam igen koblet sammen med terrorisme, og der argumenteres for, at en fornægtelse heraf er en fornægtelse af virkeligheden.

I begge eksempler, bliver der draget en direkte linje mellem Islamisk Stats terrorisering og den muslimske tro. Og netop troen er den, som gør muslimer til muslimer. Generelt bidrager disse karakteristikker til et billede af den muslimske tro som værende ortodoks, fundamentalistisk og en legitimering af terrorisme.

I forlængelse af muslimers skildring indenfor den ny orientalisme, ses muslimer som en trussel mod de vestlige værdiers snarlige forfald. Det gælder derfor om at forsvare dem mod de udenforstående muslimer, som angiveligt vil tage dem fra os: "Vesten og islam står for værdier, der dårligt kunne være mere forskellige" (JP, debat, 17. nov. 2015), "Vores frihedsorienterede europæiske kultur er under stadig stærkere pres fra islam" (JP, debat, 23. feb. 2016), "De er ikke tilhængere af de såkaldte universelle værdier, som netop ikke er universelle" (JP, kronik, 3. dec. 2015) og "De går efter Vesten og vestlige værdier" (JP, debat, 22. nov. 2015). Her bliver de "vestlige værdier" og truslen rettet mod "os" brugt som argument for at udtale sig negativt om muslimerne og deres værdigrundlag, som er stik modsat vores.

4.6.2 Krigsretorik og dommedagsprofetier

I overensstemmelse med fremstillingen af muslimer og islam indenfor den ny orientalisme, ser man i adskillige artikler eksempler på krigsretorik, som fremstiller en kamp mellem "os" og "vi" på den ene side og muslimer på den anden side, som kan ses i følgende eksempel: "Og selvsamme uvidenhed ligger bag hele forvirringen om, hvad vi skal stille op med den muslimske invasion. (...) Har vi først vundet denne indsigt, giver kampen mod såvel elitens overgreb som den muslimske invasion sig af sig selv. (JP, debat, 14. dec. 2015). I denne udtalelse tegnes et utvetydig billede af, at "vi" er i kamp mod en muslimsk hær, som har invaderet det danske samfund. Debattøren beskriver desuden, hvordan den økonomiske elite og det politiske system ikke har forståelse for denne invasion og er "ramt af en fundamental uvidenhed om, hvorfor den elitære tænkning, den snævre nyttemoral og den ensidige magtkamp undergraver folkets sundhed og sammenhængskraft". Muslimer bliver her beskrevet som en invasion, der uønsket undergraver danskernes sammenhængskraft.

Billedet om en muslimsk invasion bliver også brugt i et debatindlæg af den indiskfødte britiske statsborger Tunku Varadarajan med overskriften "Kulturelt mareridt i Europa", som oprindeligt udkom i The Indian Express. Varadarajan begynder debatindlægget med: "Efter at have åbnet døren for tusindvis af flygtninge fra de muslimske lande syd for Europa er den gamle verden ved at få øjnene op for den kulturelle og politiske fiasko, der udspiller sig i dens midte (...)". Debatindlægget forklarer om den kulturkløft, der findes mellem Vesten og de unge, muslimske migranter, der kom til Europa med flygtningestrømmen i sommeren 2015. Han giver afslutningsvis følgende rekommandation:

Med det in mente vil jeg gerne præsentere et "Manifest for mellemøstlige migranter i Europa (...) Giv dette manifest til alle migranter over 16 år. Om ikke andet vil det sende et offentligt signal om, at Europa ikke er parat til at overgive sig (JP, debat, 11. feb. 2015)

Varadarajan kommer i uddraget med forslag til en håndfuld krav, Europa ifølge ham burde pådutte mellemøstlige migranter i Europa at følge. Blandt andet at man husker på, at man ikke længere befinder sig i Syrien/Irak/Ufrihedstan, sværger loyalitet overfor sit nye land, husker på at kvinder er ligeværdige borgere og lader være med at agitere for kulturelle, juridiske og

uddannelsesmæssige undtagelser for sig selv. Udtalelsen om, at "Europa ikke er parat til at overgive sig" indbefatter, at Europa befinder sig i en igangværende krig mod de muslimske migranter, og at de desuden ikke i forvejen lever op til de krav, der stilles.

Der findes flere eksempler på den krigsretoriske tendens: "Europa er under angreb (...)" (JP, kronik, 3. dec. 2015), " (...) [en monokultur], der i sit dna er kodet til erobring" (KD, debat, 16. feb. 2016), "'Islam – den 11. landeplage' beskriver, hvordan vores frihedsorienterede europæiske kultur er under stadig stærkere pres fra islam, som ikke bare er en religion, men også en politisk, totalitær erobringsideologi (...)" (JP, debat, 23. feb. 2016), og "De radikale muslimer, der har erklæret den vestlige verden krig – har ganske åbent erklæret den kristne verden krig." (KD, kronik, 30. jan. 2016). Der fremsættes altså et verdensbillede, hvor Vesten er i kamp mod muslimer i en "dem" og "os" retorik.

4.6.3 Alle muslimer står til ansvar for terror

Som vist i figur 4 og 5, blev en del af artiklerne skrevet i kølvandet på terrorangrebet i Paris. I forbindelse med angrebene findes der en forventning om, at alle muslimer skal tage offentligt og eksplicit afstand fra terrorangrebene. Indenfor denne tendens bliver det ikke positivt fremhævet, når muslimer fordømmer angrebene, men negativt fremhævet, når de ikke gør, hvilket man blandt kan se i følgende uddrag af et debatindlæg under overskriften "Muslimsk bodsgang":

[Det] kan være, at kravet er uetisk, men måske var det alligevel klogt af de fredelige muslimer at gøre en indsats for at overbevise verden om, at de ikke sympatiserer med terror og foretrækker demokrati frem for kalifat. (KD, debat, 15. Dec. 2015)

I denne udtalelse mangler de fredelige muslimer stadig at bevise overfor verden, at de ikke sympatiserer med terrorister, implicit menes altså at de ikke har overbevist verden endnu. Det er desuden iøjefaldende, at debattøren skelner mellem "fredelige muslimer" på den ene side og, må man gå ud fra, "ufredelige" på den anden side.

I Ekstra Bladet kunne man lige efter terrorangrebene i Paris læse kommentaren ”Jeg venter på muslimerne”, som følgende er et uddrag fra:

Der tales jævnligt om de arbejdsomme, tilpassede muslimer, som passer deres hverdag uden at skabe ballade. Fint nok. Men jeg må udlede af deres fravær fra Kgs. Nytorv, at muslimer i Danmark gerne vil nyde vort frie samfunds goder. Men de vil ikke ofre en aftentime på at demonstrere, at de sætter det højere end nogle brutale morderes kamp for at påtvinge os et sindssygt kalifat. (EB, debat, 22. nov. 2015)

Debattøren fremstiller det i indlægget som en selvfølge, at de muslimske organisationer tager afstand og fordømmer terrorangrebene og slutter af med at konstatere, at han nok venter forgæves. Også her ses eksempler på en ”os” og ”dem” retorik, og skærer alle muslimer i Danmark over én kam, fordi de, ifølge debattøren, ikke mødte op på Kgs. Nytorv til en mindehøjtidelighed for ofrene for angrebet i Paris. Udtalelsen sidestiller terrorangrebene med den muslimske tro, og stiller dermed alle muslimer til ansvar og antyder at tavshed er lig med samtykke

Også Nasar Khadar er igen på banen med kritik af den arabiske verden i et debatindlæg under overskriften ”Skuffende reaktion blandt arabere”: [Jeg havde] håbet på at møde et ramaskrig, ovenpå tragedien i Paris, fra folk hernede. Desværre må jeg konstatere, at der er kommet langt kraftigere reaktioner, når nogen i Vesten har lavet en ”stavefejl” om islam og profeten. Ramaskriget er udeblevet (JP, debat, 22. nov. 2015). Muslimernes manglende reaktioner bliver her kaldt både dobbeltmoralsk og skuffende. Dog finder man også et eksempel på kritik af denne tendens, som kommer fra det tidligere medlem af Etisk Råd, Erling Tidemann:

Det hjælper jo ikke engang, at vi bedyrer vores afstandtagen, siger de til mig, for der vil altid være nogle, politikere eller andre, med et sådant polariseringspotentiale og en sådan trang til at radikalisere andre, at vi aldrig kan stille dem tilfreds og opnå deres tillid. (KD, debat, 7. dec. 2015)

Så vi ser dog en kritisk nuancering af tendensen, men den er i underrepræsenteret og er ikke så retorisk eksplicit, som de kritiske udtalelser.

4.7 Delkonklusion

I ovenstående afsnit gives eksempler på, hvordan medierne fremstiller muslimerne indenfor de frames, der er til stede i nærværende undersøgelse.

Man ser en tendens til, at islam og muslimer beskrives i overensstemmelse med neo-orientalismen, hvor de bliver fremstillet i forbindelse med terrorisme, fundamentalisme og generelt som Vestens antitese. Der bliver i mange tilfælde benyttet krigerisk retorik, og muslimer beskrives både i forbindelse med invasion, erobring, og krigserklæring,

Opfordringen om at man ikke skal skære alle muslimer over én kam bliver ligeledes anfægtet og deres, ifølge kritiske debattører, manglende fordømmelse af angrebet i Paris ses som samtykke til angrebene. Debatten om kravet til afstandstagen bliver en smule nuanceret med et forsvar af muslimerne, men forsvaret er i klart undertal, og kravet om afstandstagen kommer både fra kritiske danskere og muslimer, som er med til at give den kritiske side af debatten ekstra tyngde.

Desuden ses det, at samtlige tydeligt kritiske udtalelser skal findes i debatindlæggene og ikke i nyhedsformidlingen.

4.8 Undersøgelsesspørgsmål 4: Kan mediedækningen karakteriseres som moralsk panik?

Efter ovenstående analyse af mediernes fremstilling af muslimer er det blevet klart, at mediernes dækning af terrorangreb blandt andet fordrer debat om de vestlige værdier og truslen mod dem. Derfor diskuteres der i det følgende om mediernes framing af muslimer og koblingen til terrorisme har karakter af moralsk panik.

Indledningsvist påpeges mediernes opretholdelse af frygtdiskursen, som fremlagt af Altheide (2006), som er den, der kan føre til moralsk panik. Efterfølgende foretages en diskuterende analyse, der påviser, hvorvidt mediernes dækning af muslimer og deres kobling til terrorisme har karakter af moralsk panik. I denne diskussion inddrages primært teori fra agenda-setting, Cohens (2002) teori om moralsk panik og moralsk panik, som den er fremlagt af Thompson (1998).

4.8.1 Mediernes formidling af frygt

”Hvordan reagerer vi på ondskaben? Hvordan lever vi med angsten? Hvordan spotter vi mennesker med ondt i sinde?” (Ekstra Bladet, nyhed). Således spørger Ekstra Bladet retorisk sine læsere kort efter terrorangrebet i Paris. Altheides (2006) tese om mediernes opretholdelse af frygt-diskurs gør sig udtrykkeligt gældende i nærværende undersøgelse.

Ligesom Ekstra Bladet meget åbent forholder sine læsere til den angst og mistillid, terrorisme, ifølge Ekstra Bladet, nødvendigvis medfører, går også Berlingske ind i den diskussion med retoriske, konfronterende spørgsmål: ”Kan vi i hverdagen overhovedet leve, sådan som vi er vant til – gå på restaurant, gå til koncert og køre med tog? Eller skal vi undgå større forsamlinger af mennesker, frygte butikskøer og blive væk fra lufthavne?” (Berlingske, debat, 22. nov. 2015). De får deres læsere til at tvivle på samfundets sikkerhed og stiller spørgsmålstejn ved den måde, de lever deres hverdag på.

Vi ser også Ekstra Bladets chefredaktør, Poul Madsen, erklære, at en tredje Verdenskrig er i gang. På den måde gør en chefredaktør for en tabloidavis sig til dommer over hele verdens udenrigspolitiske krigssituation:

Ekstra Bladets chefredaktør Poul Madsen mener, at vi er i gang med tredje verdenskrig – og at vi har været det siden 11. september 2001: »Jeg har valgt at bruge de meget stærke ord, fordi jeg gerne vil bringe folks opmærksomhed mod, at det her er større og meget voldsommere, end vi hidtil har gjort os klart. Der er nogle mennesker, som ønsker at ødelægge den måde, vi lever på«. (Politiken, notits)

Udtalelsen er bragt i Politiken og står alene uden kontekst. Det bliver derfor blot en konstatering.

Også Jyllands-Posten bidrager til frygt-diskursen; Avisen bragte kort efter angrebet i Paris en to-sideres beretning fra en dansk mand, der var til stede på spillestedet Le Bataclan under terrorangrebet. Artiklen havde overskriften ””Flygt ikke, jeg dræber dig ikke,” sagde terroristen til ham”. Manden forklarer i artiklen, at grunden til at han taler med en dansk avis, er for at forhindre, at politikerne ” (...) forsøger at gøre folk bange, selv om de allerede er skrækslagene”. Alligevel indjager hans beretning til frygt, som artiklens åbningsafsnit slår an:

Folk omkring ham begyndte at falde. Nogle sårede. Nogle døde. Bølgen af mennesker, der pludselig væltede omkuld, tog Benjamin Cazenoves, 34 år, med sig ned på gulvet. Da han satte sig op, stod to unge mænd med kalasjnikover og skød løs få meter fra ham. Pludselig gik tiden i stå. (...) Da tiden atter gik i gang, kunne han næsten ikke komme op. Hans skosåler gled i de plamager af blod, der allerede var løbet sammen på gulvet. (JP, nyhed, 25. dec. 2015)

Artiklen gengiver Cazenoves' beretning med blandt andre følgende sætninger: ”Jeg var fuldstændig i panik”, ”fordrejet af frygt”, ”frygtede at blive skudt i ryggen”, ”de andre var konstant på rande til at overgive sig til angsten”, ”hans hænder revet til blods”, ”i mørket hørte de skrigene og skuddene”, ”hun var bange for at dø og talte højt”, ”blodet blev ved med at pible”, ”de slår alle ihjel. Én efter en”, ”jeg så en form for tæppe af lig” og ”så lå vi der mellem ligene”. Altheides (2006) ”terrorisme-som-teater” metafor skinner tydeligt igennem artiklen. Artiklens formidling er meget billedelig, og vi som læsere kan næsten gennemleve, hvordan det måtte have været at være at blive holdt fanget på Le Bataclan. Formidlingen er både

chokerende og sensationel, og har en ung mand som hovedperson, som man nemt kan identificere sig med. Ligesom Lippmann beskriver, bidrager Jyllands-Posten med ovenstående beretning til at forme billederne i vores hoved – både bogstavligt og i overført betydning. Dette er også et eksempel på, hvor mediernes og terroristernes symbiotiske forhold kommer tydeligt til udtryk i det, at terroristerne giver medierne dramatiske og opsigtsvækkende historier.

Et lignende eksempel ser man i Berlingske mandagen efter terrorangrebet i Paris under den konstaterende overskrift: "Verden er blevet en anden". Her indledes artiklen med følgende underrubrik:

Frygt. Vi vil helst ikke tænke på den. Fordi den er ubærlig, og fordi den ikke skal have lov til at være der. Men tanken om terror på dansk jord har fået sin egen plads i danskernes sind efter begivenhederne i Paris. (Berlingske, nyhed, 16. nov. 2015)

Det bemærkelsesværdige i artiklen er, at der ingen real-world indicators er til stede til at bakke påstandene op. Der bliver ikke stillet spørgsmålstejn, der konstateres. Konstateringen "tanken om terror har fået sin egen plads i danskernes sind" bakkes ikke op af hverken tal eller undersøgelser og er derfor blot et journalistisk greb til at holde læseren interesseret. Det er journalistens frygtindgydende konstatering af, at verden allerede er blevet en anden, at vi alle sammen går med en kollektiv frygt for at blive næste offer for et nært forestående terrorangreb, og at hvad der skete i Paris, uden tvivl vil ske her. Læserne bliver ikke informeret om en begivenhed, de bliver konfronteret med det faktum, at verden allerede har ændret sig – til det værre.

Der er talrige eksempler på, at medierne indgyder til frygt blandt deres læsere ved at producere sensationelle og chokerende artikler. Derved indskrives de sig i og opretholder en diskurs, som gør frygten for terrorisme og opløsning af de vestlige værdier meget relevant for deres læsers oplevelse af hverdagen. Denne frygt-formidling bidrager til at skabe billeder i vores hoveder, som vi dømmes ud fra.

4.8.2 Moralsk panik som følge af mediernes frygt-diskurs

En konsekvens af massemediernes intensive dækninger af begivenheder, som terrorangrebet i Paris, er, at der kan blive skabt moralsk panik blandt befolkningen.

Ifølge Cohen (2002) indeholder den moralske paniks morfologi fire trin:

- Warning
- Impact
- Inventory
- Reaction

4.8.2.1 *Warning: Den latente trussel*

Islam og muslimer er ikke en ny trussel, men er siden starten af den religiøse bølge indenfor terrorisme, og især efter 9/11, blevet set som en trussel mod Vestens sociale normer og som potentiel årsag til Vestens moralske forfald. Som det tidligere i specialet er påvist, bliver muslimer og islam fremstillet i overensstemmelse med den nye orientalisme, der sætter lighedstegn mellem islam og antimodernitet, antidemokrati og fundamentalisme.

I følgende uddrag af et debatindlæg i Jyllands-Posten ser man et eksempel på, hvordan islam længe er blevet opfattet som en trussel mod vestens samfund:

Islam er ikke særligt kompatibel med andre kulturer, for at udtrykke det neutralt. Huntington pegede især på, at Vesten og islam står for værdier, der dårligt kunne være mere forskellige. Af alle civilisationer er den islamiske og den vestlige dem, der er mest forskellige. (JP, debat, 17. nov. 2015)

Her fremhæves det, at den islamiske verden, i hvert fald siden teorien om the clash of civilizations udkom i midten af 90'erne, er blevet set som en konfliktskabende trussel mod Vestens værdier. Endnu engang fremhæves det, hvordan islam bliver set som Vestens anti-tese. Et andet eksempel er ligeledes et uddrag af et debatindlæg i Jyllands-Posten, hvor der også her konstateres, at verden længe har lidt under islams evne til at skabe konflikter:

Ikke alle muslimer er terrorister, trist at denne selvfølghelighed altid skal gentages, men så længe, jeg kan huske, har denne verden lidt under islams evne til at skabe splid og problemer for os andre. (JP, debat, 25. jan. 2016)

Begge citater understreger, at Vesten længe har været genstand for en underliggende trussel fra islam som værende inkompatibel med Vestens værdier. Man kan derfor definere denne trussel, som en latent trussel. En latent trussel mod, at det vestlige samfund skal forfalde på grund af de udefrakommende, der har andre, modsatrettede værdier. Den latente trussel kommer op til overfladen, når der sker en *impact*, med Cohens termer, eller trigger event indenfor agenda-setting, som terrorangrebet i Paris er et eksempel på.

4.8.2.2 Impact: Terrorangrebet i Paris udløser den latente trussel

Terrorangrebet i Paris var anledning til massiv mediedækning. Som vist i figur 5, steg antallet af artikler, der kobler terror og muslimer, med 300% i ugen efter terrorangrebet sammenlignet med ugen forinden. Cohen beskriver impact som: "Impact: during which the disaster strikes and the immediate unorganized response to the death, injury or destruction takes place" (Cohen 2002, s. 12).

Indenfor agenda-setting kan terrorangrebet ses som et triggerevent, hvor angrebet udløste opmærksomhed og satte her problemstillingen om islams uforenelighed med vestlige værdier og den generelle trussel, islam udgør for de vestlige samfund, på dagsorden. Herved ændrer problemstillingens salience sig, og mediernes magt til både at bestemme *hvad* og *hvordan* vi tænker om en problemstilling kan vise sig.

4.8.2.3 Inventory: Truslen bliver afbilledet i massemedierne

Ifølge Cohen (2002, s. 19) indeholder mediernes inventory tre karakteristika: (i) Overdrivelse og forvrængning, (ii) forudsigelser og (iii) symbolisering eksempelvis i form af stereotypiseringer.

Overdrivelse kan både ses som antallet af artikler, og i beskrivelsen af problemstillingen. Efter terrorangrebet i Paris, som den moralske paniks impact, steg mediedækningen af muslimer i

forbindelse med terrorisme med 300%. Der vises i nærværende undersøgelse ingen tegn på direkte overdrevelse af mediernes faktuelle dækning, såsom antallet af døde eller begivenhedernes forløb. Dog ses en overdriven brug af frygtdiskursen, som det blev påvist tidligere. Vi ser også forvrængning af angrebet, som kommer til udtryk i det, at angrebet bliver projiceret over til andre problemstillinger. Den debat, der opstår som følge af angrebet, handler derfor ikke så meget om selve terrorangrebet, som det handler om angrebet mod de vestlige værdier og frygten for, at disse skal forfalde.

Endnu et vigtigt element indenfor mediernes inventory er den forudsigende retorik, man ser flere steder, som insinuerer, at dette angreb med stor sandsynlighed vil blive fulgt op af flere angreb i Europa og på dansk jord: "Det, der skete i Paris, kan også ske i Danmark" (EB, nyhed, 19. nov. 2015), "jeg frygter, at vi vil se endnu flere terrorangreb mod civile uskyldige i Europa i nær fremtid" (Pol, interview, 21. nov. 2015) og "fordi jeg synes, det er så uhyggeligt, at målet nu bliver folk, der bare skal ud og have en hyggelig aften. At cafégæster, koncertgæster og fodboldtilskuere pludselig er blevet et terrormål" (JP, nyhed, 15. nov. 2015). Angrebet afføder mange store diskussioner og forudsigelser, om muslimernes og islams åbenbart snarelige overtag af Vestens værdier, som vil forfalde.

Truslen bliver afbildet stereotypisk i medierne ved, at der skabes et slags logo for truslen, som bliver gengivet igen og igen. Dette logo er muslimer som de "Andre" udenforstående. Når medierne i forbindelse med moralsk panik afbilleder truslen stereotypisk, kan det også være på baggrund af allerede kendte stereotyper, som de hiver frem, for at gøre truslen genkendelig. Det kommer eksempelvis til udtryk i nærværende undersøgelse, når muslimerne fremstilles i overensstemmelse med den ny orientalisme, som påvist tidligere i analysen, da det er en fremstilling, folk kender, og derfor har let ved at afkode. Herved ser man, at muslimer bliver opfattet som folk devils – samfundets syndebukke (Cohen 2002, s. 4; Thompson 1998, s. 30). Den moralske paniks folk devils er den gruppe, som afviger (oversat fra Cohens "deviance") fra samfundets normer. Normer, som er skabt af samfundet selv. Cohen (2002) fremfører: "What this means is that the student of deviance must question and not take for granted the labelling by society or certain powerful groups in society of certain behaviour as deviant or problematic." (Cohen 2002, s. 4). Det betyder, at når medierne har magt til både at fastsætte, *hvad* vi taler om, og *hvordan*, kan de dømme en gruppe som afvigere

af samfundets normer. Medierne bruger generelt meget spaltepads på dækningen af samfundets afvigere, som både kan være i form af sensationelle kriminelle handlinger, skandaler eller bizarre hændelser. I denne forbindelse kan man i nærværende undersøgelse se, hvordan mange af medierne har fjernet de positive eller neutrale konnotationer ved muslimerne, så de fremkaldte utvetydige negative reaktioner. Som påvist i den tematiske frame, hvor de vestlige værdier er truede, ser man en tendens til at skære alle muslimer under én kam ved at opstille en "os" mod "dem" retorik, som kommer til udtryk i følgende eksempel:

De kommer fra nær og fjern, disse mordere, mest det sidste. Men vor fjende er desværre kravlet over den mur, som end ikke findes. De bor her iblandt os, de ligner måske dine venner eller dine børns venner. Efter drabene hedder det gerne i sladderpressen: Jamen, han var ellers sådan en venlig nabo, han hilste altid så høfligt, og bang, næste øjeblik har han forrettet ubodelig skade på andre menneskers liv, familie m.m. (JP, debat, 20. nov. 2015)

Indlægget starter ud med at adressere terrorangrebet i Paris og ender med at give tre løsningsforslag til, hvad vi skal stille op med muslimer i Danmark: "Vi skal standse indvandringen (...) Et andet greb er at få herboende muslimske kvinder og piger i tale (...) ved at indføre tørklædeforbud på offentlige læresteder (...). Hertil kommer systematisk hjemsendelse af kriminelle asylansøgere og en begrænset adgang til statsborgerskab." Debatindlægget er en direkte respons på terrorangrebet i Paris og afbilder på overdreven stereotypisk vis muslimer i Danmark og er et eksempel på, hvordan de beskrives som afvigere af samfundets normer.

En konsekvens af denne symboliseringsproces, som opstår i mediernes beskrivelse af afvigende adfærd, er, at den gør folk oversensitive for overfor ting, der kan føles som en trussel. Begivenheder, som man normalt ikke sætter i forbindelse med hinanden, bliver set som symptomer på den samme afvigende adfærd (Thompson 1998, s. 50), og derfor sætter man muslimer i forbindelse med terrorisme, og deres tilstedeværelse i Vesten anses som et forsøg på en invasion og ødelæggelse af de vestlige værdier.

4.8.2.4 Reaction: Svar fra myndigheder og beslutningstagere

Som en del af den moralske panik, ser man en reaktion fra myndighederne og politikerne, som reaktion på offentlighedens reaktion, om at *noget* må gøres. Denne reaktion har karakter af at handle mindre om selve eventet, og mere om implikationerne ved eventet (Cohen 2002, s. 35). Det kan derfor være politiske udspil, som i højere grad har til formål at berolige de store vælgergrupper, end en egentlig løsning på problemet. Det har i nærværende undersøgelse i højere grad været de udenlandske politikere, der kom til orde, men vi ser også reaktioner fra danske politikere.

Definition af fælles, danske værdier og danskhed

Man kunne i Jyllands-Posten læse om daværende kultur- og kirkeminister, Bertel Haarders, ønske om at lancere en kulturkanon for kulturelt at gøre danskerne langt mere tydelige og bevidste "for at kunne møde det fremmede" (JP, 25. dec. 2015).

Dette ønske blev en realitet i juni 2016, hvor Danmarkskanonen blev iværksat. Kanonen skulle ses som et dannelses- og integrationsprojekt. Målet med Danmarkskanonen var at undersøge den danske befolknings holdning til de bærende værdier i samfundet for på den måde at skabe en øget kulturel bevidsthed blandt befolkningen. I forbindelse med kanonen udtalte Haarder:

Danmarkskanonen er blevet til i en tid med voksende bekymring for fremtiden, hvor mange er usikre på vores fælles værdimæssige grundlag. De 10 værdier, som befolkningen nu har valgt, er et udtryk for nutidens og fremtidens vigtigste samfundsværdier – vores fælles kulturelle dna. Og et skridt mod den tydeliggørelse af vores kultur, som jeg mener, er afgørende for det danske samfunds sammenhængskraft." (Den Korte Avis 2016)

Et udsnit af de ti værdier er: Kønsligestilling, velfærdssamfundet, frisind, det danske sprog og den kristne kulturarv. Man oplever her et forsøg på at gøre den danske befolkning mere bevidste om de danske værdier, så man i højere grad kan værne om dem. Ved at forsøge at skabe kulturel homogenitet, skærpes opmærksomheden og kampen mod de grupper, som afviger.

Flere soldater og F16 fly til Syrien og Irak

Et andet svar fra myndigheder og politikere kan ses fire dage efter terrorangrebet, hvor Venstre og Socialdemokraterne er blevet enige om, at danske F-16-fly skal bombe Islamisk Stat i Syrien. Socialdemokratiets daværende politiske ordfører, Nicolai Wammen, sagde i den forbindelse:

Nu går vi skridtet længere. De begivenheder, vi har set i Paris, understreger, hvor barbarisk og kynisk en fjende vi står over for med terrororganisationen ISIL. Der er behov for, at Danmark bidrager til en endnu stærkere indsats mod terror.
(JP, nyhed, 17. nov. 2015)

Denne kommentar er en direkte respons på den event, der er fundet sted og på offentlighedens forventning om, som Altheide (2006, s. 429) definerer; At *noget* må gøres for at besejre fjenden og redde civilisationen.

4.8.2.5 Den moralske panik, der ikke vil gå væk

Den moralske panik er, ifølge Cohen (2002), kendetegnet ved, at enten går over med tiden eller bliver institutionaliseret:

Sometimes the panic passes over and is forgotten, except in folklore and collective memory; at other times it has more serious and long-lasting repercussions and might produce such changes as those in legal and social policy or even in the way the society conceives itself (Cohen 2002, s. 1)

Dog kan man se, at frygten for herboende muslimer, og muslimsk indvandring, ikke sådan er til at slippe af med. Den latente trussel for muslimernes opløsning af vestens værdier ligger konstant og ulmer. Når der opstår en impact udløses den moralske panik endnu engang.

Dog kan man se, at den umiddelbare moralske panik, der opstod som reaktion på terrorangrebet i Paris, har lagt sig. Det ses ved, at mediernes dækning af muslimer i forbindelse med terrorisme er faldet siden angrebet. Der findes i nærværende analyseperiode

1148 artikler som omhandlede muslimer i forbindelse med terrorisme. I samme periode året efter, 8/11/16-8/3/17, fandtes 629 artikler, og i perioden 8/11/17-8/11/18 fandtes 312 artikler⁴. Mediernes dækning af netop denne problemstilling er derfor ikke så højt på dagsorden nu, som den var i nærværende analyseperiode.

Den umiddelbare moralske panik kan derfor fortage sig, men vi ser stadig problemstillingen figurere på dagsorden og vi ser stadig frygten for herboende muslimer blandt den danske befolkning.

Det er blevet påvist, at dem, der drager fordel af den moralske panik, er dels politikerne og de retshåndhævende myndigheder og dels medierne (Bonn 2015; Thompson 1998). Politikerne drager fordel af panikken, da den fører til en øget kontrol af befolkningen og styrkelsen af de ansvarlige myndigheders beføjelser. Medierne drager fordel af et øget seer- og læsertal, og tjener i sidste ende flere penge. Medierne har derfor en interesse i at dække populistiske sager, som de ved den gængse befolkning har interesse i og som kan skabe debat og opmærksomhed i befolkningen.

Heri påvises ligeledes, at moralsk panik tilbyder et gensidigt forhold mellem nyhedsmedier og dem ved magten. Derfor kan man finde interesse hos både medierne og politikerne, især på højrefløjen, for, at dette fjendebillede af muslimerne bliver opretholdt (Bonn 2015; Cohen 2002, s. 1).

4.9 Delkonklusion

Efter ovenstående analyse kan det konkluderes, at mediernes dækning af terrorisme og deres kobling til muslimer kan karakteres som moralsk panik. Medierens formidling af frygt ses som eksempel både i deres detaljeret og eksplicite gengivelse af, hvad der skete under terrorangrebet i Paris på spillestedet Le Bataclan, og i deres generalisering af alle danskernes iboende frygt for et nærstående terrorangreb på dansk jord. Der ses blandt andet både forvrængelse i dækningen og høj grad af stereotypisering.

---

⁴ Søgning på Infomedia med søgestrengen: Terror* NEAR/10 [muslim*, islam*] i de forskellige tidsperioder

Muslimere ses i denne moralske panik som folk devils, hvorfor manges frygt for Vestens forfald bliver rettet mod muslimerne. De opfattes som et fjendebillede mod vestens værdier og udgør en form for latent trussel mod vores samfunds værdier. Denne latente trussel udløses, når der sker en impact, som der gjorde ved terrorangrebet i Paris. Herefter ses der, hvordan medierne bruger stereotyper og genkendelige billeder i deres dækning af hændelsen og fremstilling af muslimer. Den moralske panik opstår derfor ikke omkring terroren i sig selv, men ved at medierne projicerer frygten for terror over på frygten for muslimer og islam, der ses som en trussel mod danskerne og deres hverdag. Frygten for terror manifesterer sig derfor i en beskrivelse af kollektiv paranoia og i frygten for muslimer i Danmark.

Frem for at den moralske panik forsvinder, som det gør i de fleste tilfælde, ser vi i højere grad, at den dels formindskes til sin latente tilstand og dels at den institutionaliseres. Det ses i nærværende undersøgelse i form af Danmarks øgede krigsdeltagelse i Irak og kultur- og kirkeministerens forsøg på at gøre danskheden tydeligere ved at indføre en kulturkanon, hvorved man skærper opmærksomheden og kampen mod de grupper, som afviger.

Kapitel 5: Diskussion

Den moralske panik opstår ikke i et vakuum; Medierne, magtudøverne og morallobbyisterne har brug for gunstige forhold i samfundet, der kan forstærke budskabet om, at moralen er i fare. Derfor diskuteres der i det følgende andre forklaringer på, hvorfor danskerne har fået et stigende negativt syn på muslimer i Danmark.

Denne diskussion berører både den generelle dagsorden i analyseperioden for at se, om andre problemstillinger har påvirket problemstillingen om muslimer og koblingen til terrorisme. Derudover trækkes real-world indicators ind i diskussionen for at fastslå, om mediernes dækning afspejler en reel udvikling i terrorangreb på vestlig jord. Til sidst ses problemstillingen i forhold til den neoliberale udvikling, der har spredt sig i Europa det seneste årti. Afslutningsvist argumenteres for, at medierne alligevel er den mest magtfulde institution i forhold til påvirkningen af danskernes holdning til muslimerne.

5.1 Dagsorden i analyseperioden

Indenfor indholdsanalyse-disciplinen skal man ifølge Dearing & Rogers have in mente: "Scholars who focus on a single issue typically ignore important information, such as the way in which the rise and fall of other issues may have affected the priority of the issue they are studying on the public agenda" (Dearing & Rogers 1997, s. 41). Derfor er det relevant at se på hvordan mediernes dagsorden omkring analyseperioden kan have påvirket undersøgelsens resultater.

I foråret 2015 så man i EU, at flygtningekrisen tog fart og kulminerede i sommeren 2015. Krisen var karakteriseret af et stort antal flygtninge, der på tværs af Middelhavet eller Sydøsteuropa rejste til Europa og ansøgte om asyl. Antallet af migranter, der søgte om asyl i Europa, nåede ved højdepunktet 1,26 millioner. Situationen blev i medierne kaldt flygtningekrisen eller flygtningestrømmen. Her kunne man se billeder i pressen og i nyhedsudsender, hvor flygtningene krydsede den danske grænse ved Rødby og Padborg via motorvejene til fods.

I specialet "NGO i en brydningstid" påviser forfatterne, hvordan mediernes metaforik om "flygtningestrømmen" var problematisk for den danske befolknings opfattelse af disse flygtninge. Retorikken omkring flygtningene var her, at det var en voldsom, ukontrollérbar, stærk og overvældende masse, som vi ikke var herre over og som krævede værn og forsøg på kontrol (Hermansen & Stephansen 2016, s. 111). Dertil kom mediernes sammenligning af flygtninge med et naturfænomen, som skabte et billede af flygtninge som en menneskemasse og ikke tog højde for individerne. Dette var med til at umenneskeliggøre dem, hvilket vanskeliggjorde en relationsskabelse til flygtningene (Hermansen & Stephansen 2016, s. 111).

Flygtningekrisen var på sit højeste umiddelbart før nærværende analyseperiode og dele af den hårde retorik kan derfor også ses som konsekvens af flygtningekrisen.

5.2 Er der noget om snakken?

Foruden at flygtningekrisen kan have påvirket nærværende undersøgelses resultater, er det desuden relevant at undersøge, om mediernes stigning i koblingen mellem muslimer og terrorisme er en konsekvens af, at der reelt har fundet flere terrorangreb sted på vestlig jord, og at medierne dermed dækker den faktiske udvikling i terrorangreb.

Som vist i figur 6 i staten af analyseafsnittet er mediernes dækning af terror og deres kobling til muslimer steget kraftigt siden 2001 og især siden 2014. Dette kunne indikere, at der var sket flere terrorangreb begået i islams navn i denne periode. Dog forholder det sig således, at antallet af dræbte i terrorangreb begået i Europa er faldet kraftigt siden 70'erne og 80'erne. I bilag 5 ses udviklingen i antallet af dræbte som følge af terrorangreb i Europa fra 1970-2015. Her ser man tydeligt, hvordan antallet af dræbte siden midten af 1990'erne (med undtagelse af 2004, 2015 og 2016) ikke har oversteget nogle år i 70'erne og 80'erne. I 2004 blev 191 dræbt i Madrid, 130 blev dræbt i Paris i 2015 og 84 blev dræbt i Nice i 2016. Mediernes dækning kan derfor ikke forklares ved en faktisk stigning i terrorangreb og drab på vesterlændinge i den forbindelse. Faktisk ser man det stik modsatte.

5.2.1 Integrationen i Danmark er en overset succes

En ny undersøgelse fra Mandag Morgen (2018) viser, at integrationen i Danmark er en overset succes. På en skala fra 0-10, hvor 0 er katastrofalt og 10 er super, ligger Danmark ifølge professor ved Aalborg Universitet, Jørgen Goul Andersen, på en 8-stykker. Han nævner, at de fleste børn går i vuggestue og børnehave, navnlig kvinderne er buldret frem på de videregående uddannelser og indvandrere ligger forbløffende højt mht. Deltagelse i samfundslivet. "Den politiske debat er kommet underlig i utakt med virkeligheden" siger Goul Andersen, der har fulgt debatten tæt gennem flere årtier og lavet flere undersøgelser om udlændinge og integration. Indvandrere og efterkommere er fortsat overrepræsenteret i kriminelstatistikken, men den falder, og det er positivt, fortsætter Goul Andersen og efterlyser ejerskab til succes.

Problemerne har det nemlig med at overskygge succeserne, og det er primært fordi den politiske dagsorden er så spændt og stram, og at de politiske partier derfor ikke har et ønske om at profilere sig på det positive løft, der ses i integrationen, siger direktør i Foreningen Nydansker, Torben Møller-Hansen (Mandag Morgen 2018).

Det stigende negative syn på muslimer skal altså heller ikke hentes i statistikkerne, men nærmere i det faktum, at kun de negative historier finder frem til politikernes og mediernes dagsorden, og at vi i befolkningen derfor får et forvrænget billede af virkeligheden.

5.3 Europa skrider mod højre

Som følge af flygtningekrisen, økonomisk ulighed, voksende desillusionering med EU og en følelse af tabt national identitet, har vi i de seneste oplevet et skred mod det politiske højre over det meste af Vesten. Vi ser det med Trump og Republikanerne i USA, Alternative für Deutschland i Tyskland, Fremskrittspartiet i Norge, Sverigedemokraterna i Sverige, Gyldent dagry i Grækenland, Frihedspartiet i Holland og Dansk Folkeparti herhjemme – for blot at nævne et par eksempler.

Hervik (2011) skrev allerede i 2011 om "The Annoying Difference: The Emergence of Danish Neonationalism, Neoracism and populism in the post- 1989 world". Han påpeger her, at den tendens, vi ser som en realitet i disse år, er dels et resultat af politiserede medier og dels en

fremkomst af neonationalisme (Hervik 2011, s. 7.) Præfikset "neo" menes her en revitalisering af nationalisme i post-1989 verden (Hervik 2002, s. 22). I Herviks optik ser vi i den forbindelse, at den hårde retorik, der primært har fundet sted på den yderste højrefløj, er i takt med partiernes fremmarch blevet mere udbredt og på sin vis normaliseret.

5.4 Medierne med mest magt

Selvom der selvfølgelig er andre faktorer end medierne, der påvirker os, argumenterer jeg for, at medierne alligevel har den største magt. Fælles for både flygtningekrisen og udviklingen i dansk og europæisk politik er, at det ligeledes er gennem medierne, vi erfarer dette. Hervik (2002) påpeger, at kun cirka 10% af befolkningen har en nogenlunde regelmæssig omgang med indvandrere, efterkommere af indvandrere eller flygtninge⁵ og sikkert endnu færre har regelmæssig omgang med folk, der vedkender sig islam. En stor del af det sprog og de billeder daskerne erhverver sig, har de derfor fra medierne. Fra en andenhånds-kilde. Det sprog og de billeder bruger folk i deres møde med etniske religioner. Konsekvensen er, at folk ikke er i stand til at tænke i alternativer, og hermed er der åbnet for nationalismen og en "dem" mod "od" tankegang (Hervik 2002, s. 189).

Det er i Danmark ikke lovligt at registrere folk på baggrund af deres religion, og der findes derfor ikke nogle officielle tal for, hvor mange muslimer der er i Danmark. Dog har islamforsker og lektor ved Institut for Tværkulturelle Studier ved Københavns Universitet, Brian Arly Jacobsen, estimeret, at cirka 5,3% af befolkningen er muslimer. Estimatet er lavet for Mandag Morgens Faktatjek (Mandag Morgen 2018a), da det ikke er usædvanligt, at det flyver rundt med estimater og gæt på antallet af muslimer, når flygtninge- og indvandrerdebatten kører på, især, de sociale medier.

I 2016 viste en undersøgelse fra det britiske analyseinstitut, Ipsos MORI, at danskerne overvurderer antallet af muslimer i Danmark. Her skød de adspurgte antallet til at være tre gange højere end det reelle antal. Arly Jacobsen fremhæver, som den eneste grund, at denne forkerte opfattelse af virkeligheden kan skyldes, at når diskussionen om muslimsk indvandring fylder meget i medierne, kan det være med til at påvirke folk opfattelse af

---

⁵ Tallet er fra 1995, da det har ikke været muligt at finde nyere tal. Alligevel bruges tallet som en indikator, selvom det ikke kan udelukkes, at tallet er højere i dag.

problematikkens størrelse. Derfor er det nærliggende at antage, at disse holdninger og fordomme stammer fra medierne og deres formidling af politiske begivenheder og tendenser i landet (Hervik 2002, s. 99-100).

Kapitel 6: Konklusion og perspektivering

På baggrund af ovenstående analyse, besvares nu problemformuleringen:

Hvordan kan mediernes dækning af terrorisme være med til at forklare danskernes stigende negative syn på muslimer i Danmark?

1. Hvad kendetegner mediernes dækning af terrorisme og koblingen til islam?
2. Hvilke frames er fremherskende?
3. Hvordan portrætteres muslimerne?
4. Kan mediedækningen karakteriseres som moralsk panik?

1. Mediedækningen af terror og koblingen til muslimer er kendetegnet ved primært at være nyhedsartikler og debatindlæg. I debatindlæggene kommer den kritiske tone stærkt til udtryk og den hyppigst brugte overordnede frame er konfliktframen, hvilket indikerer en kamp uden umiddelbar løsning og uden nogen, der står til ansvar.

2. Den hyppigst brugte frame er samarbejdet mod Islamisk Stat. Her findes der en "os" mod "dem" retorik og Islamisk Stat bliver fremstillet som Vestens fjende nummer ét. De negative frames, de vestlige værdier er truet og islam som baggrund for terrorisme, står for næsten 40% af artiklerne, og her er tonen meget hård og eksplicit og også her forekommer der en "os" mod "dem" retorik. Disse frames kommer i høj grad tydeligere til udtryk end den overvejende positive frame, brobygning, som ikke har en entydig retorik og et klart budskab. Islam fremstilles som Vestens antitese. Denne portrættering skinner tydeligst igennem på debatsiderne, hvorimod de fleste nyhedsartikler fremkommer i de to frames sammen mod Islamisk Stat og terrorens fremryk, som til gengæld har en "dem" mod "os" fremstilling, og som bidrager til mediernes frygtdiskurs.

3. Der ses en meget stereotyp fremstilling, der præger de portrættering, hvor det eksplicit er muslimer, der bliver fremstillet. Her beskrives de indenfor neo-orientalismen, som portrætterer muslimer som dogmatiske, bundne og før-moderne. Den krigeriske retorik der i høj grad præger mediedækningen er med til at skabe en kløft mellem "os" på den ene side og

”dem” på den anden. I mange tilfælde beskrives det, hvordan Danmark er i krig mod islam, hvilket bidrager til billedet af muslimer som samfundets fjende.

4. Mediedækningen har karakter af moralsk panik, hvor der opstår en irrationel frygt for, at vestens værdier er truet af muslimer og islams indtog i Danmark og Europa. Denne frygt opstår som følge af mediernes intensive og frygtindgydende formidling, som på stereotyp vis fremstiller muslimer som de ”Andre” udenforstående. Derved gøres muslimerne til folk devils, hvor medierne fastholder dem i denne position på grund af deres formidling af frygt.

På baggrund af underspørgsmålenes delkonklusioner, besvares problemformuleringen med følgende:

Mediernes dækning af terrorisme og deres kobling til muslimer er med til at opretholde samfundets opfattelse af muslimer som folk devils. Analysen viser, hvordan medierne bliver ved med at trække på den stereotypisering, der længe har været og fastholder derfor muslimerne i de stereotype fremstillinger indenfor neo-orientalismen.

Mediernes dækning af trigger-eventet, terrorangrebet i Paris, var intensiv og her ses det, hvor hurtigt formidlingen af angrebet kom til at handle om den muslimske trussel mod de vestlige værdier. Denne debat, fordret af terrorangrebet, har karakter af moralsk panik, hvor mediernes dækning indjager til kollektiv panik om, at muslimerne bliver de vestlige værdiers forfald. Muslimerne repræsenterer derved den trussel, der truer de sociale normer og samfundsinteresser. Selvom det i højere grad er i debatindlæggene, man skal finde de kritiske fremstillinger, indgyder nyhedsformidlingen til mediernes frygtdiskurs, som ses ved den hyppige brug af konfliktrammen som den overordnede frame. Ved at formidle frygt skaber de panik i befolkningen, hvorved det negative syn på muslimer stiger.

Derfor kan man konkludere, at det ikke er frygten for terror, der stiger, men frygten for de vestlige værdiers forfald. Frygten for terror projiceres over på muslimerne, som derfor bliver samfundets syndebukke. Terrorangreb ses derfor som følge af, at vores vestlige værdier er under angreb – og ikke omvendt.

Medierne er i mange tilfælde folk eneste berøringspunkt med muslimer, og deres fremstilling har stor indflydelse på folks opfattelse. Når medierne derfor overordnet beskriver

muslimer på den måde, som er blevet påvist i nærværende speciale, får det den konsekvens, at vi ikke frygter terrorangreb i højere grad, men får et mere negativt syn på muslimer.

6.1 Perspektivering

Som påpeget i litteraturgennemgangen har internettet de seneste år bidt sig fast som nyhedsmedie. Et studie foretaget i Storbritannien viser, at både TV og printmedierne daler som kilden til nyheder og information. Til gengæld ses en stigning i brugen af online medier og, især, sociale medier.

Det kunne derfor være interessant at se, hvordan mediernes dækning ser ud i onlinelandskabet. De sociale medier i nyhedsregi er kendt for at skabe et ekkokamre. Blandt andre Parisier (2011) har skrevet om komplikationerne ved, de online mediers personalisering, som grundlæggende gør os mere enige med os selv og præsenterer mindre information, som strider mod vores tidligere færden online.

Derfor kan man undersøge, hvordan terrorisme og muslimer kobles sammen på online medierne, og om denne fremstilling bidrager til en større polarisering og gør de kritiske toner endnu mere kritiske.

Litteraturliste

- Akram, S. M. (2002). The aftermath of september 11, 2001: The targeting of arabs and muslims in America. *Arab Studies Quarterly*, 24(2/3), 61.
- Alsultany, E. (2013). Arabs and muslims in the media after 9/11: Representational strategies for a "postrace" era. *American Quarterly*, 65(1), 161-169,261.
- Altheide, D. (2006). *Terrorism and the Politics of Fear*. CA: Sage. 415-439
- Amin-Khan, T. (2012) New Orientalism, Securitisation and the Western Media's Incendiary Racism. *Third World Quarterly*. Oct2012, Vol. 33 Issue 9, p1595-1610.
- Bleich, E., Nisar, H., & Abdelhamid, R. (2016). The effect of terrorist events on media portrayals of Islam and Muslims: evidence from New York Times headlines, 1985-2013. *Ethnic & Racial Studies*, 39(7), 1109-1127.
- Bryman, A. (2016) *Social Research Methods*. (5th edition). New York: Oxford University Press. 147-352
- Cohen, S. (2002). *Folk Devils and Moral Panics*. (3rd edition). Ney York: Routledge. 1-177
- Croteau, D, & Hoynes, W. (2003). *Media Society: Industries, Images and Audiences*. California: Thousand Oaks.
- Dearing, J. W. & Rogers, E. M. (1996): *Agenda-Setting*. Californien: Sage Publications. 1-100
- DeFoster R. (2017). *Terrorizing the masses – Identity, Mass Shootings, and the Media Construction of "Terror"*. New York: Peter Lang Publishing. 1-212
- el-Aswad, S. (2013) *Images of Muslims in Western Scholarship and Media after 9/11*. DOMES:

Digest of Middle East Studies. Spring2013, Vol. 22 Issue 1, p39-56. 18p.

Entman, R. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. Vol. 43 (4) 51-58

Entman, R. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication*. Vol. 57, p. 163-173.

Entman, R. (2015). Framing: Til afklaring af et spredtparadigme. Oversat af: Stig Hjarvard. *Mediekultur*. pp 115-123

Eskjær, M. F. & Helles, R. (2015). Kvantitativ Indholdsanalyse. Frederiksberg: Samfundslitteratur. 9-132

Ghanem, S. (1997). Filling in the Tapestry: The second level of agenda-setting. In: McCombs, M., Shaw, D. L. & Weaver, D. (eds.): *Communication and Democracy. Exploring the intellectual Frontiers in Agenda-setting theory*. Mahwah, NH: Lawrence Erlbaum Associates. 3-14

Hall, S. (2012). *Theorizing Crime and Deviance: A New Perspective*. London: Sage. pp. 132–139.

Hermansen & Stephansen (2016). *NGO i en brydningstid*. Speciale ved Aalborg Universitet København.

Hervik, P. (2002). *Mediernes muslimer: En antropologisk undersøgelse af mediernes dækning af religioner i Danmark*. København: Nævnet for Etnisk Ligestilling. 13-35; 103-163

Hervik, P. (2011). *The Annoying Difference: The emergence of Danish neonationalism, neoracism, and populism in the post-1989-world*. New York and Oxford: Berghahn Books. 1-190

- Hinton, P. R. (2000). Stereotypes, Cognition and Culture. Psychology Press. 105-165
- Hjarvard, S. (1997). Forholdet mellem kvantitative og kvalitative metoder i medieforsknigen. *Norsk Medietidsskrift*, (2), 59-80.
- Hjarvard, S. (2007). Den politiske presse. En analyse af danske avisers politiske orientering. In *Journalistica* no. 5. Aarhus: Ajour. 27-53
- Hjarvard, S. (2009). Samfundets medialisering. En teori om mediernes forandring af samfund og kultur. *Nordicom-Information*, 31(1-2), 5-35
- Holm, A. B. (2011) Videnskab i virkeligheden – En grundbog i videnskabsteori. Frederiksberg: Samfundslitteratur. 23-43; 83-100
- Holton A. E. & Chyi, H. I. (2012). News and the Overloaded Consumer: Factors Influencing Information Overload Among News Consumers. In: *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*. *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 15(11), 619–624.
- Ibrahim, D. (2010). The framing of islam on network news following the september 11th attacks. *International Communication Gazette*, 72(1), 111-125.
- Iyengar, S. & Simon, A. (1993). News Coverage of the Gulf Crises and Public Opinion – A study of Agenda-Setting, Priming, and Framing. Californien: Sage Publications. 365-383
- Jenkins, B. M. (1975). International terrorism: A new mode of conflict. London: Croom Helm. 13-49
- Kramhøft, P. (2000). Journalistik med omtanke. Arbejdsmetoder i udredende og analytisk journalistik. Ajour. 46-77
- Krippendorff, K (2013). Content Analysis: an introduction to its methodology. (3rd edition).

London: SAGE Publications. 10-49

Kumar, D. (2010). Framing Islam: The Resurgence of Orientalism During the Bush II Era. *Journal of Communication Inquiry*. Jul2010, Vol. 34 Issue 3, p254-277. 24p.

Lippmann, Walter (1922). *Public Opinion*, New York: Harcourt Brace. 4-23

Lund, A. B. (2013): *Mangfoldighed i dansk dagspresse – et publicistisk eftersyn*. København: Møller Forlag. 5-118.

McCombs, M. & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), pp.176 -187.

McCombs, M. (2004). A look at agenda-setting: Past, present and future. *Journalism Studies*, 6, 543–557.

McCombs, M. (2004). Setting the agenda: The mass media and public opinion. *Polity*. 1-145

McRobbie, A. & Thornton, S. L. (1995). Rethinking 'Moral Panic' for Multi-Mediated Social Worlds. *The British Journal of Sociology*. 46 (4): 559. doi:10.2307/591571. 559-574

Miller, A. (1982) *Terrorism and the Media and the Law*. Transnational Pub Inc

Morin, A. (2016) Framing terror: The strategies newspapers use to frame an act as terror or crime. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. Winter2016, Vol. 93 Issue 4, p986-1005. 20p.

Nacos, B. L. & Torres-Reyna, O. (2007). *Fueling Our Fears: Stereotyping, Media Coverage, and Public Opinion of Muslim Americans*. Lanham, MD: Rowman & Littlefiels, 160 pp

Nelson, T. E., Clawson, Z. E. & Oxley, M. (1997): "Media Framing of a Civil Liberties Conflict and

- Its Effect on Tolerance”, *American Political Science Review*, 91, no. 3: 567-583.
- Poole, E., & Richardson, J. E. (2006). *Muslims and the news media*. (6th edition). London: I.B. Tauris. 11-153
- Powell, K. A. (2011) Framing Islam: An Analysis of U.S. Media Coverage of Terrorism Since 9/11, *Communication Studies*, 62:1, 90-112
- Rane, H., & Ewart, J. (2012). The Framing of Islam and Muslims in the Tenth Anniversary Coverage of 9/11: Implications for Reconciliation and Moving On. *Journal Of Muslim Minority Affairs*, 32(3), 310-322
- Rapoport, D. C. (2001) The Fourth Wave: September 11 in the History of Terrorism. *Current History* 419-424
- Said, E. (1978). *Orientalism*. New York: Pantheon. 1-92
- Saleem, M., Prot, S., Anderson, C. A., & Lemieux, A. F. (2017). Exposure to Muslims in Media and Support for Public Policies Harming Muslims. *Communication research*, 44(6), 841-869.
- Saleem, M., & Anderson, C. A. (2013). Arabs as terrorists: Effects of stereotypes within violent contexts on attitudes, perceptions, and affect. *Psychology of Violence*, 3, 84-99.
- Samiei, M. (2010) Neo-Orientalism? The relationship between the West and Islam in our globalised world, *Third World Quarterly*, 31:7, 1145-1160
- Scheufele, D.A. & Tewksbury, D. (2007). “Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models”. *Journal of Communication*. Vol. 57, p. 9-20.
- Schmid, A. & Jongman, A. (2005) *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories and Literature*. Piscataway, NJ: Transaction

Publishers. 1-56

Schultz, I. (2007): "Fra Partipresse over Omnibuspresse til Segmentpresse: En sociologisk hypotese om dagspressens historiske udvikling". *Journalistica*. nr. 5: 5-26.

Seib, P. (2005). The news media and the "clash of civilizations". *Parameters*, 34(4), 71-85.

Semetko, H.A. & Valkenburg, P.M. (2000). "Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News". *Journal of Communication* pp. 93-109.

Thompson, K. (2005). *Moralsk Panik*. Oversat af: Pia Hornsleth Blokhus. Århus: Systime Academics. 7-152

Thompson, W.; Williams, A. (2013). *The Myth of Moral Panics: Sex, Snuff, and Satan*. Routledge Advances in Criminology. London: Routledge. ISBN 9780415812665. 1-86

Tuastad, D. (2003). Neo-Orientalism and the New Barbarism Thesis: Aspects of Symbolic Violence in the Middle East Conflict(s). *Third World Quarterly*, 24(4), 591-599

Tuman, J. (2010). *Communicating Terror: The Rhetorical Dimensions of Terrorism*. SAGE

Van Gorp, B. (2005). "Where is the Frame?: Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue". *European Journal of Communication*. Vol 20 (4), p. 484-507.

Vultee, F. (2009). Jump back Jack, Mohammed's here. *Journalism studies*, 10(5), 623-638.

Weaver, D. (2007). "Thoughts on Agenda Setting, Framing, and Priming". *Journal of Communication*. Vol. 57, p. 142-147.

Wilkinson, P. (1997). *The Media and Terrorism: A Reassessment*. London: Frank Cass. 51-64

Web

Avisen i Undervisningen (2018) Avisformater. Tilgængelig på:

<https://aiu.dk/mediehandbogen/medier/avisformater/> [Besøgt den 03/03/18]

Berlingske Business (2017) Internettet er det største nyhedsmedie. Tilgængelig på:

<https://www.business.dk/media/internet-er-det-stoerste-nyhedsmedie> [Besøgt den 14/04/18]

Bonn, S. A. (2015) Moral Panics: Who Benefits From Public Fear? Psychology Today.

Tilgængelig på: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/wicked-deeds/201507/moral-panic-who-benefits-public-fear> [Besøgt den 14/04/18]

Den Korte Avis (2016). Danmarkskanon: Her er de 10 værdier, som danskerne har stemt ind på listen. Tilgængelig på: <https://denkorteavis.dk/2016/danmarkskanon-her-er-de-10-vaerdier-som-danskerne-har-stemt-ind-pa-listen/> [Besøgt den 14/04/18]

DR Nyheder (2015). Islamisk stat tager skylden for Paris-angreb. Tilgængelig på:

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/islamisk-stat-tager-skylden-paris-terror> [Besøgt den 12/12/17]

Fehler, J. O. (2018) Teorier.dk. Hermeneutik, fortolkning og forståelse hos Hans-Georg

Gadamer. Tilgængelig på: <http://www.teorier.dk/tekster/hermeneutik.php> [Besøgt den 21/02/18]

Journalisten 2018: <https://journalisten.dk/laeserne-vaelger-avis-efter-egen-partifarve>

[Besøgt den 21/02/18]

Nielsen, M. (2015) Berlingske. *Terror ændrer hver femte danskers syn på muslimer*. Tilgængelig

på: <https://www.b.dk/nationalt/terror-aendrer-hver-femte-danskers-syn-paa-muslimer> [Besøgt den 12/12/17]

Mandag Morgen (2018) Integration er en overset succes. Tilgængelig på:

<https://www.mm.dk/artikel/integrationen-er-en-overset-succes> [Besøgt den 25/05/18]

Mandag Morgen (2018) Hvor mange muslimer er der i Danmark? Tilgængelig på:

<https://www.mm.dk/tjekdet/artikel/hvor-mange-muslimer-er-der-i-danmark> [Besøgt den 25/05/18]

Random Number Generator (2018). Tilgængelig på: <https://www.random.org/> [Besøgt den 16/02/18]

Ritzau (2015). Global terror og barbari steg markant i 2014, viser rapport. Tilgængelig på:

<http://nyheder.tv2.dk/udland/2015-06-19-global-terror-og-barbari-steg-markant-i-2014-viser-rapport> [Besøgt den 25/02/18]

Statista (2015) Victims of Terrorist Attacks in Western Europe. Tilgængelig på:

<https://www.statista.com/chart/4093/people-killed-by-terrorist-attacks-in-western-europe-since-1970/> [Besøgt den 20/05/18]

Sørensen, L., Bjerg, M., Kramer, L. K., Nuh, S. og Bergman A. (2016). TV2 Nyhederne.

Tilgængelig på: <http://nyheder.tv2.dk/2016-02-02-overblik-islamisk-stats-terrorangreb-i-2015> [Besøgt den 25/02/18]

TNS Gallup (2017). Læsertal fra Index Danmark/Gallup 2. halvår 2017. Tilgængelig på:

<http://kantargallup.dk/sites/default/files/2018-03/Index%20Danmark%20Gallup%20L%C3%A6sertal%20H%202017.pdf> [Besøgt den 02/02/18]

TrygFonden (2016). Danskernes syn på terror. Tilgængelig på:

http://danskkommunikation.dk/media/adminfiles/Danskernes_syn_pa_terror_2016.pdf [Besøgt den 12/12/17]